

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

- ๙ มีนาคม ๒๕๖๓

รายงานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

The Development of Operating Model in Disabilities

Support Services at Songkhla Rajabhat University

รักชิณา หดย้อย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี จิวพัฒนกุล เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำในเรื่องเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย ที่ช่วยกรุณาเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการทำงานในสถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษทุกท่าน โดยเฉพาะบุคลากรของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้วิจัยในการทำวิจัยในครั้งนี้อย่างเต็มที่ที่ทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

รักชิมา หดย้อย
คณะครุศาสตร์
ตุลาคม 2562

เลข Bib # 1145606
รับที่ 14 ธ.ค. 2563
เลขเรียกหนังสือ 279.112
11117

ชื่องานวิจัย   การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้วิจัย   รักษิณา หยด้อย
คณะ   ครุศาสตร์
ปี   2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาพิการ จำนวน 20 คน อาจารย์ จำนวน 14 คน เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน จำนวน 6 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาพิการและเป็นอาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ในปีการศึกษา 2561 โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่นักศึกษาพิการมีความพึงพอใจในการให้บริการสูงสุดคือ ด้านให้คำปรึกษา ด้านสื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านวิชาการ
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พบว่า
  - 2.1 ด้านวิชาการควรมีการจัดทำคู่มือแนวการสอนให้กับอาจารย์ผู้สอน และจัดอบรมให้ความรู้กับอาจารย์ผู้สอน
  - 2.2 ด้านสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
  - 2.3 ด้านให้คำปรึกษา ควรมีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอน อบรมให้ความรู้เพิ่มเติม และจัดทำคู่มือให้กับอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาพิการ

Research Title   The Development of Operating Model In Disabilities
Support Services at Songkhla Rajabhat University
Researcher   RAKSINA YODYOI
Faculty   Faculty of Education
Year   2562

Abstract

The purpose of this research as follows. 1) To study the operational satisfaction and the provision of Disability support services of Songkhla Rajabhat University. 2) To study opinions on operations and services to Disability support services of Songkhla Rajabhat University. Sample group used in the research include 20 disabilities students 14 professor 6 disability services officers of Songkhla Rajabhat University. In the academic year 2018 by specific selection Research tools questionnaires and interview forms statistics used in data analysis Basic statistics Percentage, mean, standard deviation by analyzing the data with SPSS

The results were as follows :

1. The Operational Satisfaction and Supporting Services for Students with disabilities of Songkhla Rajabhat University In overall at a high level when considering each aspect found The aspect that Disabilities are satisfied with the highest service. Consulting service, Assistive Technology and academic.
2. The opinions about the operation and the provision of support services for disabilities of Songkhla Rajabhat University found that
  - 2.1 Academic should have a teaching guide for professor and organized training for providing knowledge to professors.
  - 2.2 Assistive technology Training should be provided regarding the use of assistive technology media.
  - 2.3 Consulting There should be professors meeting. Training for additional knowledge and make manuals for disabilities student advisor.

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมาย ประเภท และลักษณะของนักศึกษาพิการ	7
แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ	33
แนวทางการดูแลและช่วยเหลือนักศึกษาพิการ	40
หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ	42
กฎหมายที่เกี่ยวกับบุคคลพิการ	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
กรอบแนวคิดการวิจัย	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	68
การรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	78
วิธีดำเนินการวิจัย	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย	78
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	81
บรรณานุกรม	82

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ด้านวิชาการ	73
2	การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ด้านสื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก	74
3	การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ด้านให้คำปรึกษา	75
4	การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	76

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาในทุกสังกัดหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดนั้น ต่อมาได้มีระเบียบคณะกรรมการการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2552 และระเบียบคณะกรรมการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2552 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้คือ กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาเอกชนที่จัดการอาชีวศึกษา และอุดมศึกษามีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการตามประเภทความพิการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขที่สถาบันการศึกษากำหนด และสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าใช้จ่ายอื่นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามจำนวนที่ต้องเรียกเก็บจากนักศึกษาพิการ หากหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการได้ ให้ส่งเรื่องขอรับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ไม่เกินอัตรา และรายการที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2553 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษาแก่กลุ่มคนพิการที่มีความสามารถในการเรียนรู้ถึงระดับอุดมศึกษา และเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งในปีงบประมาณ 2548 จึงได้ดำเนินงานพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disability Support Services : DSS) เพื่อให้นักศึกษาพิการที่เข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และสามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ในสังคมมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยสามารถขอรับบริการเทคโนโลยีสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก บริการความช่วยเหลืออื่นใด ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเป็นรายบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาที่รับนักศึกษาพิการเข้าเรียนให้เข้มแข็ง ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาพิการที่ได้รับความช่วยเหลือให้ศึกษาได้เต็มศักยภาพ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการ นักศึกษาพิการขึ้น จำนวน 26 แห่ง จำแนกเป็นมหาวิทยาลัยรัฐ จำนวน 11 แห่ง

ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาลัยราชสุตา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ฝ่ายบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ 2553: 1)

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disability Support Service : Dss) เป็น หน่วยงานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษาที่มีความพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการ และจัดหาบริการสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งบริการที่จัดให้นั้นจะต้องพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ทั้งนี้สถาบันการศึกษายังคงรักษาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของหลักสูตร (อรอนงค์ สงเจริญ และ ธีรรัตน์ นงศ์ทอง 2549 : 90) การบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมีบทบาทในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาที่มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสมเหตุสมผล รวมถึงบริการต่างๆที่เกี่ยวข้องให้กับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัย โดยบริการที่จัดให้ นั้นจะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนักศึกษาเป็นรายบุคคลรวมทั้งปรึกษาหารือร่วมกับบุคลากรด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาแก่นักศึกษาและช่วยนักศึกษาให้สามารถเข้าถึงโปรแกรมการศึกษา กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มหาวิทยาลัยมีอยู่รวมถึงให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหาร และนักวิชาการทางการศึกษาเกี่ยวกับการเอื้อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงโปรแกรมการศึกษาหรือกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อและจัดทำแผนงบประมาณ เพื่อสร้างหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และจัดทำแผนอัตราสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับคนพิการและการอยู่ร่วมกันให้กับชุมชนมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2553 : 8)

สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้จัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2537 ในส่วนของงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) จัดตั้งขึ้นเป็นทางการในปีการศึกษา 2550 เป็นงานฝ่ายหนึ่งของสถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกด้านสำหรับนักศึกษาพิการที่ศึกษาอยู่ในคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น การจัดสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียน การบริการให้คำปรึกษา การจัดทำสนับสนุนทุนการศึกษา การสอนเสริม การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา 10 ปีแล้ว พบว่างานการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการยังไม่มีรูปแบบและระบบที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นต้องมีการศึกษารูปแบบการจัดบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ให้มีรูปแบบที่ชัดเจนสามารถให้บริการนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับปริมาณจำนวนนักศึกษาพิการที่เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปีต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้นักศึกษาพิการที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามีความสุขในการเรียนมากขึ้น
2. นักศึกษาพิการมีความพึงพอใจที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามากขึ้น
3. เป็นแนวทางประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์
4. เป็นแนวทางในการให้บริการนักศึกษาพิการให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 10,074 คน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 451 คน และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 421 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพิการที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 20 คน อาจารย์ จำนวน 14 คน และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน จำนวน 6 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานและการให้บริการของหน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

การดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษาพิการ หมายถึง นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น และนักศึกษามีความบกพร่องทางร่างกายที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
  - 1.1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึงบุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงไม่ได้ยินเสียงใด ๆ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้
    - 1.1.1 หูหนวก (Deaf) หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไป ไม่สามารถเข้าใจหรือใช้ภาษาพูดได้ ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง
    - 1.1.2 หูตึง (Hard of Hearing) หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26 – 89 เดซิเบล สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านการได้ยินบ้าง โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง
  - 1.2 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้
    - 1.2.1 ตาบอด (Blind) หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการมองเห็นในระดับมาก ไม่สามารถอ่านตัวอักษรของคนปกติได้ จำต้องใช้อักษรเบรลล์อ่านเขียนเป็นสื่อการเรียนรู้ หากตรวจวัดความชัดของสายตาดำมืดเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ 6/60 หรือ 20/200 ลงมาจนถึงตาบอดสนิท

1.2.2 สายตาเลือนราง (Low Vision) หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการมองเห็นในระดับเล็กน้อย แต่ยังสามารถอ่านตัวอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ได้ หรือต้องใช้แว่นขยายอ่าน หากตรวจวัดความชัดเจนของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 20/70

1.3 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หมายถึง บุคคลที่มีข้อจำกัดทางร่างกายหรือมีร่างกายผิดปกติไม่สมประกอบ แขนขาพิการ หรือมีส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายที่ขาดหายไป ทำให้มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เช่น การเดิน การวิ่ง การขึ้นลงบันได และอาจต้องใช้เก้าอี้ล้อเลื่อน ซึ่งอาจจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษา เช่น ไปโรงเรียนไม่สะดวกหรือไปโรงเรียนไม่ได้ เขียนหนังสือไม่ได้ ทั้งนี้ไม่รวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. การดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ หมายถึง การดำเนินงานในประเด็นต่อไปนี้

2.1 การบริการทางวิชาการ

2.2 การบริการด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก

2.3 การบริการด้านให้คำปรึกษา

3. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ หมายถึง เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือทางการศึกษาแก่นักศึกษาพิการที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ให้สามารถเข้าถึงระบบ การเรียนการสอนได้เท่าเทียมกับนักศึกษาปกติ จัดบริการสนับสนุนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถบรรลุเป้าหมายของการศึกษาได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความหมาย ประเภท และลักษณะของนักศึกษาพิการ
  - 1.1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น
  - 1.2 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
  - 1.3 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
2. แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ
  - 2.1 แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น
  - 2.2 แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
  - 2.3 แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
3. แนวทางการดูแลและช่วยเหลือนักศึกษาพิการ
  - 3.1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น
  - 3.2 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
  - 3.3 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
4. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ
  - 4.1 หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา
  - 4.2 หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
  - 4.3 หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
  - 4.4 หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
  - 4.5 หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ
  - 5.1 พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534
  - 5.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550
  - 5.3 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมาย ประเภท และลักษณะของนักศึกษาพิการ

นักศึกษาพิการ หมายถึง นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น และนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้รับนักศึกษาพิการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี จำนวน 3 ประเภท คือ นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ผู้วิจัยจึงจะขอล่าถึงบุคคลพิการที่มีความบกพร่องทั้ง 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่มองไม่เห็น (ตาบอดสนิท) หรือพอเห็นแสงสว่าง และมีความบกพร่องทางสายตาทั้งสองข้าง โดยมีความสามารถในการเห็นได้ไม่ถึง 1 ใน 10 ของคนสายตาปกติ หลังจากที่ได้รับการรักษาและแก้ไขทางการแพทย์แล้ว หรือมีลานสายตากว้างไม่เกิน 30 องศา

1.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1.1.1 บุคคลตาบอด (Blind) หมายถึง บุคคลที่มองไม่เห็น หรืออาจจะมองเห็นบ้างไม่มากนักสูญเสียการเห็นมากไม่สามารถใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ หากทดสอบสายตาบุคคลประเภทนี้จะมีความสามารถมองเห็นได้ในระยะ 20/200 หรือน้อยกว่านั้น (หมายถึงเมื่อบุคคลยืนอยู่ในระยะห่างจากวัตถุ 20 ฟุต จึงจะเห็นวัตถุได้ในขณะที่บุคคลสายตาปกติยืนอยู่ในระยะห่างจากวัตถุ 200 ฟุต สามารถมองเห็นวัตถุได้) และลานสายตาโดยเฉลี่ยอย่างสูงสุดจะแคบกว่า 5 องศา บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนเช่นบุคคลปกติได้ ต้องใช้อักษรเบรลล์เป็นสื่อในการเรียนรู้เป็นหลัก หรือใช้วิธีการฟังเทปหรือแผ่นเสียง

1.1.2 บุคคลสายตาเลือนราง บุคคลตาบอดไม่สนิท หรือตาบอดบางส่วน (Low Vision) หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น สามารถมองเห็นแต่ไม่เท่ากับบุคคลปกติเมื่อทดสอบสายตาบุคคลประเภทนี้จะมีความสามารถมองเห็นได้เมื่อแก้ไขแล้วสามารถมองเห็นได้ในระยะ 20/70 หรือน้อยกว่านั้น และลานสายตาโดยเฉลี่ยกว้างสูงสุดไม่เกิน 30 องศา บุคคลเหล่านี้สามารถมองเห็นได้บ้างบางคนสามารถเรียนได้ใกล้เคียงกับบุคคลปกติ แต่ต้องใช้อักษรตัวพิมพ์ที่ขยายใหญ่ หรือใช้แว่นขยายหรือใช้เครื่องมือและอุปกรณ์พิเศษ

1.2 สาเหตุของความบกพร่องทางการเห็น

การเกิดความบกพร่องทางสายตาจนถึงตาบอดอาจมีสาเหตุใหญ่ ๆ 2 ประการ คือ

1.2.1 ความผิดปกติของดวงตา เกิดจากความเสื่อมสภาพของกล้ามเนื้อตา เป็นเหตุให้เกิดสายตาสั้น สายตายาว หรือเกิดมีปัญหามาจากการปรับภาพที่เลนส์ในดวงตา เป็นต้น ความผิดปกติอาจเกิดจากอุบัติเหตุ การไม่ได้ถนอมสายตาหรืออาจเกิดจากกรรมพันธุ์

1.2.2 ความผิดปกติของสายตา เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อดวงตา จากฤทธิ์ยาบางประเภทตลอดจนการใช้ยาผิด โรคบางอย่างที่ไม่สามารถป้องกันได้ เช่น เนื้องอกที่ดวงตา โรคภัยเหล่านี้มักทำให้ตาบอดหรือมีความบกพร่องทางสายตาอย่างรุนแรง

ในกรณีของบุคคลที่มีปัญหาทางการเห็นที่ตายังไม่บอดนั้น หากครู ผู้ปกครองสังเกตลักษณะพฤติกรรมได้แต่เนิ่น ๆ ก็จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือบุคคลได้ทัน

1.3 เกณฑ์การตัดสินบุคคลที่บกพร่องทางการเห็น

บุคคลที่จะได้รับการตัดสินว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสายตาและเข้ารับบริการทางการศึกษาพิเศษที่จัดให้แก่ผู้มีความบกพร่องทางสายตาควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

1.3.1 มีความไวของสายตา 20/70 หรือน้อยกว่า ในตาข้างดีกว่า เป็นความไวของสายตาที่วัดภายหลังการแก้ไขสายตาแล้ว

1.3.2 มีลานสายตาแคบมาก ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนหนังสือได้

1.3.3 เป็นโรคตาบางชนิดที่ทำให้สายตาเสื่อมสมรรถภาพลงเรื่อย ๆ ซึ่งจะเป็นผลให้นักเรียนไม่สามารถใช้สายตาในการเรียนได้ในอนาคต

1.3.4 สูญเสียสายตา ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนหนังสือของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนหนังสือในลักษณะเดียวกับบุคคลปกติได้ จำเป็นต้องใช้ตำราแบบเรียนอุปกรณ์การเรียนการสอน และวิธีการที่แตกต่างไปจากบุคคลปกติ

1.4 การคัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

พฤติกรรมบางอย่างของบุคคลที่บกพร่องทางการเห็น ลักษณะพฤติกรรมบางประการที่ครูจะสังเกตบุคคลในชั้นเรียนของตนเพื่อการส่งต่อวินิจฉัยและการจัดบริการการศึกษาที่สนองต่อความต้องการพิเศษของบุคคล ครูประจำชั้นสามารถสังเกตลักษณะพฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลบกพร่องทางการเห็นหรือสายตาแสดงออกในชั้นเรียน ได้ดังนี้ (พิมพ์พรรณ วรรณสินธร, 2545)

1.4.1 เดินงุ่มง่าม ชนและสะดุดวัตถุ

1.4.2 ไม่สนใจในสิ่งที่ต้องใช้สายตา เช่น การเล่นเกม

1.4.3 มองเห็นสัปดาห์ไปจากปกติ

1.4.4 มักบ่นปวดศีรษะ คลื่นไส้ ตาลาย คันทา มองเห็นเลือนราง

1.4.5 ก้มศีรษะชิดกับงาน หรือของเล่นที่วางอยู่ตรงหน้า

1.4.6 ขาดความสนใจ เหม่อลอย

1.4.7 เฟ่งตา หรีตา หรือปิดตาข้างหนึ่งเมื่อใช้สายตา

1.4.8 ตาและมือไม่สัมพันธ์กัน

1.4.9 ลำบากในเรื่องการใช้บันได ใส่กระดุม ผูกเชือกกรองเท้า อ่านและเขียนหนังสือ

1.4.10 มีความลำบากในการจำ และแยกแยะสิ่งที่เป็นรูปร่างทางเรขาคณิต

1.4.11 กรอกนัยน์ตาไปมาเวลาเหนื่อย

1.4.12 ดวงตาไวต่อแสงเกินไป

1.4.13 เป็นผีหรือกึ่งยิงบ่อย ๆ หรือตาเหล่เป็นครั้งคราว

1.4.14 ขาดความสนใจในชั่วโมงอ่านไทย

1.4.15 เขียนหนังสือไม่ตรงบรรทัด

1.4.16 ขนาดลูกตาดำสองข้างไม่เท่ากัน

1.4.17 มักขยี้ตาบ่อย ๆ

1.4.18 มีความยากลำบากในการเอื้อมมือจับสิ่งของ

1.4.19 ตาทั้งสองข้างทำงานไม่ประสานกันขณะอ่านหนังสือ

1.4.20 สับสนระหว่างพยัญชนะต่าง ๆ เช่น ค กับ ค, ด กับ ต, ช กับ ซ, ฎ กับ ฏ เป็นต้น

1.4.21 เวลาอ่านหนังสือทำการฝีมื้อ มักปวดหัว เวียนศีรษะคลื่นไส้ หรือบ่นว่าคันและ

เคืองตาเสมอ

วิธีการตรวจสอบการเห็นอย่างง่าย 3 วิธี คือ

1) ให้บุคคลนับนิ้วมือผู้ยืนห่างจากตัวเขา 6 เมตร ในที่สว่าง โดยปิดตาทีละข้าง ถ้านับได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 ครั้ง แสดงว่าตาข้างหนึ่งเห็นดี ถ้านับไม่ได้ให้เลื่อนระยะใกล้เข้ามาหากเลื่อนระยะถึง 3 เมตร แล้วยังนับไม่ได้ ให้ส่งบุคคลไปหาจักษุแพทย์

2) ใช้แผนภูมิวัดการเห็นมาตรฐานให้บุคคลอ่าน (Snellen Chart)

3) ใช้ไฟส่องเพื่อดูการยืดหดของม่านตา ถ้าส่องไฟที่รูม่านตา ม่านตาเล็กน้อยแสดงว่าปกติ ดูกลางรูม่านตาปกติจะเป็นสีดำสนิท หากพบสีอื่นให้ส่งไปตรวจกับจักษุแพทย์ เพื่อวินิจฉัยและดูว่าสูญเสียการเห็นในระดับใด จะใช้การแก้ไขโดยใช้แว่นตาหรือเลนส์

1.5 ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือสายตามักจะมีปัญหาพัฒนาบางด้านที่ไม่เท่าเทียมกับคนปกติดังนี้

1.5.1 พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว ในวัยทารก แม้ว่าบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะเคลื่อนไหวได้ แต่ก็เป็นไปได้ช้า ๆ การเคลื่อนไหวเป็นปัญหาที่เด่นที่สุดของผู้ที่มีความบกพร่องด้านนี้ จำเป็นจะต้องสอนหรือกระตุ้นพัฒนาการตั้งแต่เล็ก ๆ เรื่องที่ที่สำคัญ (ตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้) ด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระยะทาง การรู้จักตำแหน่งซ้าย ขวา ของตนเอง ตำแหน่งสิ่งของที่ตั้งอยู่รอบตัวและการเคลื่อนไหว เป็นต้น

1.5.2 พัฒนาการทางด้านภาษา พัฒนาการทางภาษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นบางอย่างจะช้ากว่าบุคคลปกติ เช่นการเปล่งเสียงพูดเองโดยไม่มีการเลียนแบบ แต่การเปล่งเสียงโดยการเลียนแบบเสียงพบว่าบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถทำได้เท่ากับบุคคลปกติ ปัญหาอื่น ๆ ในการพูดของบุคคลกลุ่มนี้คือ มักจะใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม มีความหมายไม่ตรงกับ ความหมายที่แท้จริงของคำ พัฒนาการทางภาษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยรวมล่าช้ากว่าบุคคลปกติ

1.5.3 พัฒนาการทางด้านความคิด บุคคลปกติจะใช้ประสาทสัมผัสทุกด้านในการเรียนรู้ แต่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น จะขาดประสาทสัมผัสด้านการมองเห็นจึงกระทบต่อการพัฒนาการเกี่ยวกับการรับรู้ด้านความคิดรวบยอดของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ประสาทสัมผัสหลายด้าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ความคิดล่าช้า บุคคลกลุ่มนี้จึงมีพัฒนาการบางด้านช้ากว่าบุคคลปกติ

1.5.4 พัฒนาการทางด้านสังคม การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนปกติของคนที่มีความบกพร่องทางการเห็นอาจเนื่องมาจากทัศนคติที่คนปกติมองเขาด้วยความไม่เข้าใจ หลายคนคิดว่าคนตาบอดเป็นคนที่น่าสงสารเกิดมามีกรรม ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เพราะตามองไม่เห็น สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยแก้ทัศนคติเหล่านี้คือ พ่อแม่ ญาติพี่น้องของบุคคลตาบอดต้องมีความเชื่อว่าบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีศักยภาพในการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างดี ถ้าได้รับการช่วยเหลือ ฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องสม่ำเสมอ วางเป้าหมายหรือตั้งความหวังต่อบุคคลให้พอเหมาะ

1.6 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะมีลักษณะแตกต่างไปจากบุคคลบกพร่องประเภทอื่น ๆ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อพวกเขาเหมือนคนปกติ แม้ว่าบางครั้งจะต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น แต่โดยสามัญสำนึกส่วนใหญ่แล้วต้องการช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด พัฒนาการทางภาษาของบุคคลช้ากว่าบุคคลปกติเล็กน้อย แต่ทักษะภาษาไม่แตกต่างกัน ความสามารถทางสติปัญญา

เหมือนบุคคลปกติ แต่การสร้างความคิดรวบยอดต่อสิ่งต่าง ๆ ซ้ำกว่า ทักษะการเคลื่อนไหวของบุคคลจะเป็นไปด้วยความล่าช้า บางครั้งมีปัญหาจึงต้องฝึกให้รู้จักสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง การปรับตัวของบุคคลมีบ้างในกรณีที่สังคมมีเจตคติที่ไม่ถูกต้อง แต่โดยภาพรวมบุคคลสามารถอยู่ในสังคมเพื่อน ๆ บุคคลปกติได้ดี ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นจึงควรจัดดังนี้

1.6.1 หลักสูตรและการเรียนการสอน เนื่องจากบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีข้อจำกัดทางสายตา จนไม่สามารถใช้สายตาที่เหลืออยู่ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ ดังนั้นหลักสูตรสำหรับบุคคลเหล่านี้จึงต้องปรับให้เหมาะสมกับบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลตาบอด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วหลักสูตรควรใช้เหมือนกับบุคคลปกติให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของบุคคล หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นควรมีลักษณะดังนี้

1) หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นก่อนวัยเรียน หลักสูตรของบุคคลในวัยก่อนเรียนนี้ควรต้องมีจุดเน้นที่การฝึกประสาทการรับรู้เพื่อชดเชยความบกพร่องคือการมองไม่เห็น เช่นกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้ทางการฟัง การสัมผัสทั้งภายนอกและภายใน การชิมรส การดมกลิ่นโดยใช้ประสาทสัมผัสตรง กิจกรรมช่วยเหลือตนเอง เช่นการรับประทานอาหาร การแต่งตัว การขับถ่าย ที่ถูกต้อง การฝึกให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมรอบตัว การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ - เล็ก การฝึกปฏิบัติควรใช้อุปกรณ์ของจริงให้มากที่สุด

2) หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นในวัยประถมศึกษาจะเรียนหลักสูตรเหมือนกับบุคคลปกติ แต่ครูจะต้องปรับวิธีการสอนในส่วนที่ต้องชดเชยการมองไม่เห็นของบุคคล เช่นอุปกรณ์การสอนที่ให้บุคคลที่มองไม่เห็นแต่สามารถเรียนรู้จากการสัมผัสแทนการมอง ในระดับประถมศึกษาต้องเน้นให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นด้านการฝึกการฟัง เช่นการจำแนกความแตกต่างจากการฟัง การจัดการเรียนการสอนควรใช้การรับรู้ทางการฟังเป็นหลัก เช่นการเสนอรายงาน การสนทนา การอภิปราย การใช้เทปบันทึกเสียง และจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการฟังด้วย

3) หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นระดับมัธยมศึกษาอาจใช้หลักสูตรเดียวกับบุคคลปกติที่มีบริการเพิ่มเติมการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ในระยะวัยรุ่นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีปัญหาทางจิตวิทยาเหมือนบุคคลวัยรุ่นทั่วไป บุคคลต้องการ การยอมรับจากเพื่อนที่สายตาปกติ การปรับตัวต่อเพื่อนที่มีปัญหาทางสายตาด้วยกัน ส่วนเนื้อหาหลักสูตรของบุคคลวัยนี้ควรครอบคลุมด้านอาชีพด้วย นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

การเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลแต่ละคน แม้จะใช้หลักสูตรของบุคคลปกติ แต่ต้องปรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างบ้าง ในบางด้านควรเพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกความเคลื่อนไหว และทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม (Orientation & Mobility) การฝึกประสาทการรับรู้ และทักษะการสื่อสารเพิ่มขึ้น

1.6.2 สิ่งที่จะดำเนินการเรียนการสอน สิ่งที่จะดำเนินการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีอยู่ 4 ประการ คือ

1) อักษรเบรลล์ (Braille) การสอนอักษรเบรลล์กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นนี้ใช้กับ บุคคลที่ตาบอดสนิท หรือมี การเห็นหลงเหลืออยู่น้อยมากจนไม่สามารถใช้สายตาเรียนรู้ได้ อักษรเบรลล์สามารถเขียนได้ 2 วิธี คือ การเขียนด้วยเครื่องมือเขียนอักษรเบรลล์ที่เรียกว่า Slate และ Stylus และการใช้เครื่องพิมพ์เบรลล์ ในระยะแรกควรสอนให้บุคคลเขียนอักษรเบรลล์โดยใช้

เครื่องมือเขียนก่อน บุคคลตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงไปควรใช้การเขียนก่อน เนื่องจากกล้ามเนื้อมือยังไม่แข็งแรงพอที่จะใช้เครื่องพิมพ์เบรลล์ ก่อนสอนต้องสอนให้รู้วิธีสัมผัสอักษรเบรลล์จากแบบฝึกหัดก่อน ให้บุคคลรู้ว่าจุดต่าง ๆ ของอักษรเบรลล์แต่ละตัวแตกต่างกันอย่างไร บุคคลตาบอดต้องเรียนด้วยการสัมผัสจับต้องและการจำที่ยากกว่าบุคคลปกติมาก เพราะเวลาเขียนอักษรเบรลล์ต้องเขียนจากทางขวาไปทางซ้าย และอ่านโดยใช้ปลายนิ้วสัมผัสปุ่มนูน บุคคลตาบอดอ่านหนังสือเบรลล์ได้ช้ากว่าบุคคลปกติประมาณหนึ่งในสาม หรือหนึ่งในสี่ของเวลาที่บุคคลปกติใช้อ่าน ดังนั้นครูจึงต้องมีความอดทนและให้เวลาบุคคลให้มากขึ้น

อักษรเบรลล์ คือ ระบบการเขียนหนังสือสำหรับคนตาบอด ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของจุดนูนเล็ก ๆ ใน 1 ช่องประกอบด้วยจุด 6 ตำแหน่งซึ่งนำมาจัดสลับไปมาเป็นรหัสแทนอักษรของคนที่มีสายตาปกติหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โน้ตดนตรี ฯลฯ เมื่อทำรหัสลงบนกระดาษแล้วอ่านโดยการใช้ปลายนิ้วสัมผัสรหัสดังกล่าว ส่วนวิธีการเขียนหรือทำรหัสอักษรเบรลล์ต้องใช้เครื่องมือเฉพาะเรียกว่า “สเลท (Slate)” และดินสอสำหรับขีดเรียกว่า “สไตลัส (Stylus)” แต่ถ้าใช้เครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์ เรียกว่า เบรลเลอร์ (Braille)

2) การใช้การเห็นที่เหลืออยู่ ถ้าหากบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังมีการเห็นที่เหลืออยู่บ้าง จะต้องจัดบริการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลเหล่านั้นอ่านด้วยสายตาให้มากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางการพิมพ์ สามารถปรับขยายให้ตัวอักษรมีขนาดใหญ่เท่าไรก็ได้ที่เหมาะสมกับระดับการเห็นของบุคคล ประกอบกับสามารถใช้แว่นขยาย หรือจอภาพโทรทัศน์ฉายขยายตัวอักษรให้ตัวโตได้หลายเท่าของตัวพิมพ์ปกติ

3) การฝึกทักษะการฟัง (Listening Skills) ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีสูง ทำให้ทักษะการฟังของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นมีมากขึ้นด้วย การใช้ทักษะการฟังมีความสะดวกและรวดเร็วกว่าการใช้อักษรเบรลล์มาก ซึ่งปัจจุบันบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นจำนวนมากจึงนิยมใช้การฟังมากขึ้นเป็นลำดับ อย่างไรก็ตามการใช้การฟังมากเกินไปอาจมีข้อเสียคือ บุคคลมีการมองเห็นเหลืออยู่บ้างไม่พยายามใช้สายตาที่เหลืออยู่ของตน ประการต่อมาการบันทึกเสียงไม่สามารถบันทึกสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างได้ทั้งหมด ข้อมูลจำนวนมากยังใช้การพิมพ์เป็นตัวหนังสือ และป้ายโฆษณาต่าง ๆ จำนวนมหาศาลเขียนเป็นตัวหนังสือทั้งสิ้น และที่สำคัญการฟังต้องใช้สมาธิมาก หากบุคคลขาดความตั้งใจแม้เพียงเล็กน้อยจะทำให้สิ่งที่ฟังไม่สมบูรณ์ได้ ดังนั้นการฟังแม้จะมีความจำเป็นสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็ตามบุคคลเหล่านี้ก็จำเป็นต้องพยายามใช้สายตาที่เหลืออยู่และใช้อักษรเบรลล์ด้วย

4) การฝึกการเคลื่อนไหว (Mobility Training) การฝึกการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นมาก เพราะเขาจะต้องใช้ทักษะในการเดินทางและเคลื่อนไหวด้วยตนเองไปในที่ต่าง ๆ โดยอิสระ การเคลื่อนไหวที่จำเป็นต้องฝึก คือ การทำความคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเคลื่อนไหว การทำความคุ้นเคยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บุคคลคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมว่ามีอะไร อยู่ที่ไหน จะใช้ประโยชน์อย่างไร ให้รู้ตัวเองว่ามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในลักษณะใดบ้าง ส่วนการเคลื่อนไหวเป็นการสอนให้บุคคลสามารถเคลื่อนไหวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย การเคลื่อนไหวสามารถใช้คนนำทาง ใช้สุนัขนำทาง ใช้ไม้เท้า และใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ

1.7 หลักการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยทั่วไป

จากหลักการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถสรุปหลักการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ดังนี้

1.7.1 การสอนรายบุคคล เนื่องจากบุคคลที่มีความต้องการพิเศษจะแตกต่างกันในเรื่องของความต้องการพิเศษทางการศึกษาซึ่งเป็นผลมาจากความพิการทางการเห็น ระดับสติปัญญาพื้นฐานความรู้เดิม จึงมีความต้องการได้รับการสอนเป็นรายบุคคลมาก ฉะนั้น ในห้องเรียนหนึ่งจึงควรมีนักเรียนไม่เกิน 10 คน และแต่ละคนควรมีแผนการสอนเฉพาะบุคคลสำหรับระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาอาจจะเพิ่มจำนวนนักเรียนได้เล็กน้อย เพราะบุคคลได้รับการฝึกและเรียนรู้มากขึ้นทำให้ช่วยตัวเองได้ดีขึ้น

1.7.2 สอนด้วยรูปธรรม โดยบุคคลจำเป็นต้องได้รับความรู้โดยการฟังและการสัมผัสร่างกายเท่านั้น เพื่อให้บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับโลกอย่างถูกต้อง ตรงกับความจริงมากที่สุดจึงต้องใช้ของจริงและสถานที่จริง เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ด้วยการฟัง ลูบ คลำ สัมผัส ขนาดรูปร่าง ลักษณะของพื้นผิว เสียง อุณหภูมิ ของสิ่งของนั้น หรือสถานการณ์นั้น เป็นต้น ถ้าหากบุคคลได้สัมผัสเพียงหุ่นจำลองที่ย่อส่วนจากของจริงก็ควรได้มีการอธิบายเพิ่มเติมถึงขนาดที่แท้จริง โดยเปรียบเทียบให้เหมาะสมและชัดเจนที่สุด ให้มีคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงน้อยที่สุด

1.7.3 การสอนสรุป โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ โดยครูอธิบายให้บุคคลเห็นภาพโดยรวมของสิ่งแวดล้อมหนึ่งนำไปเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมที่บุคคลเคยรู้จักมาแล้ว

1.7.4 สอนโดยเพิ่มสิ่งเร้าทีละน้อย ถ้าบุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือกระตุ้นพัฒนาการด้านต่างๆที่มีปัญหา บุคคลจะมีชีวิตอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นเพื่อให้การดำรงชีวิตของบุคคลพัฒนาได้เต็มที่ เพื่อพัฒนาจินตนาการของบุคคลให้กว้างขวางขึ้น และเพื่อนำบุคคลไปสู่สิ่งแวดล้อมที่กว้างขึ้นจำเป็นต้องวางแผนเพิ่มสิ่งเร้า เพื่อพัฒนาประสบการณ์ของบุคคล โดยผ่านการสอนทักษะการปฐมนิเทศและการเคลื่อนไหว

1.7.5 การฝึกให้ทำงานด้วยตนเอง การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำเป็นต้องจูงใจให้กระทำด้วยตนเอง การที่บุคคลสูญเสียสายตาทำให้บุคคลไม่สนใจหยิบของ เพราะไม่มีอะไรจูงใจทำให้การเรียนรู้ของบุคคลช้า จึงควรจัดโอกาสและกระตุ้นให้บุคคลได้ทำอะไรต่าง ๆ ด้วยตนเองเสมอ เพื่อเป็นการฝึกอบรมและแนะแนวให้เกิดความกล้าและกระตือรือร้นจนเป็นนิสัย

1.8 การให้ความช่วยเหลือและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.8.1 จัดโต๊ะเรียนของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นให้ใกล้กับโต๊ะของครู กระดานดำ และประตูห้องเรียน

1.8.2 ลดแสงสะท้อนที่รบกวน จัดให้โต๊ะเรียนของบุคคลห่างจากแหล่งของแสง แต่อยู่ในบริเวณที่มีแสงสว่างเพียงพอ

1.8.3 ให้บุคคลได้เปลี่ยนที่ในห้องเมื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมโอกาสในการเห็นและการฟัง

1.8.4 เปิดหรือปิดประตูให้กว้างเต็มที่ การเปิดประตูครึ่ง ๆ กลาง ๆ สามารถทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคลได้

1.8.5 ขจัดเสียงที่ไม่จำเป็นออกไป อย่าพูดเสียงดังเกินไป เพราะจะทำให้ระดับของการใช้เสียงในห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.8.6 จัดความวุ่นวายของห้องเรียน โดยเฉพาะทางเดินระหว่างที่นั่งและการเคลื่อนไหว

1.8.7 วางวัสดุอุปกรณ์ในที่ประจำ เพื่อว่าบุคคลจะรู้ว่าสิ่งของนั้นวางอยู่ที่นั่นเสมอ

1.8.8 รักษาตารางทำงานประจำวันให้คงที่ เพื่อให้บุคคลรู้ว่า จะทำอะไร จะใช้อะไรบ้าง
วันนั้น

1.8.9 เรียกชื่อบุคคลก่อนเพื่อเรียกความสนใจของบุคคล

1.8.10 อย่าออกจากห้องเรียนโดยไม่ได้บอกบุคคล

1.8.11 อธิบายกฎของห้องเรียน ของเกม และของสถานการณ์ทางสังคมอย่างชัดเจน
แน่นอน

1.8.12 ส่งเสริมให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นแสดงออกถึงความต้องการในการใช้สายตาของเขา

1.8.13 อ่านทวนข้อมูลที่เขียนบนกระดานดำหรือแผ่นใสด้วยวาจา และให้เอกสาร คำบรรยายแก่บุคคลด้วย เพราะตัวอักษรขยายบนแผ่นใสไม่ได้ช่วยอะไรแก่บุคคลตาบอดและบุคคลสายตาเลือนลาง

1.8.14 เตรียมบทบรรยายสรุปจากการบรรยายที่พิมพ์ด้วยอักษรใหญ่หรืออักษรเบรลล์

1.8.15 บันทึกเทปคำบรรยายเพื่อให้นักเรียนสามารถเปิดฟังที่บ้าน

1.8.16 เลือกใช้สีสว่างและตัดกันในการจัดป้ายนิเทศ ป้ายประกาศ และอุปกรณ์ การสอนอื่น ๆ สำหรับนักเรียนที่เห็นได้จากสิ่งที่มีความแตกต่างกัน

1.8.17 ค้นหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในด้านความบกพร่องทางการเห็น (Smith, 1998)

1.9 เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน

1.9.1 อุปกรณ์ในการเขียนตัวอักษรเบรลล์ ได้แก่ สเลทและสไตลัส เครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์

1.9.2 เครื่องบันทึกเสียง

1.9.3 หนังสือที่มีตัวอักษรตัวใหญ่ หนังสืออักษรเบรลล์

1.9.4 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ให้เป็นเสียงอ่านได้

1.9.5 โทรทัศน์วงจรปิด (Closed-Circuit Television: CCTV) สามารถใช้ขยายตัวอักษร
ในหนังสือ

1.9.6 แผนที่ นูน

1.9.7 อุปกรณ์การสอนที่ให้ประสบการณ์จำลอง เช่น หุ่นจำลองของสัตว์ ผลไม้ เครื่องบิน บ้าน เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

1.10 ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนอาจทำได้หลายลักษณะดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

1.10.1 เรียนร่วมเต็มเวลาในชั้นเรียนปกติ และได้รับการช่วยเหลือจากครูซึ่งเป็นครูการศึกษาทางด้านการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยเฉพาะ

1.10.2 เรียนในชั้นพิเศษ ซึ่งเป็นห้องเสริมวิชาการ มีครูประจำชั้น บุคคลไปเรียนร่วมกับบุคคลปกติบางเวลา แต่เวลาส่วนใหญ่อยู่ห้องเสริมวิชาการที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลประเภทนี้โดยเฉพาะ

1.10.3 จัดบริการสอนตามบ้าน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดส่งครูไปสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลที่บ้านของบุคคล

1.10.4 เรียนในชั้นพิเศษเต็มเวลา เป็นชั้นพิเศษที่อยู่ในโรงเรียนปกติหรือเป็นชั้นพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ให้บริการทางการศึกษาแก่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น ๆ

การจะเรียนร่วมประเภทใดนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลและความพร้อมในการจัดการศึกษาแก่บุคคลประเภทนี้

1.11 การเรียนร่วมของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

ปัจจุบันบุคคลบกพร่องทางการเห็นส่วนใหญ่จะได้รับบริการทางการศึกษาค้นคว้ากว้างขวาง และมีแนวโน้มขยายการให้บริการในรูปแบบของการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมากขึ้น ดังนั้นการให้การช่วยเหลือแก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นในชั้นเรียนปกติจึงนับว่ามีความจำเป็น ซึ่งสามารถให้การช่วยเหลือได้ ดังนี้

1.11.1 ให้บุคคลบกพร่องทางการเห็นได้รับผิดชอบต่อทรัพย์สิน สิ่งของต่าง ๆ เพื่อฝึกให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้

1.11.2 ในบางครั้งควรให้บุคคลปกติช่วยนำทางบุคคลบกพร่องทางการเห็นบ้าง จนกว่าบุคคลที่บกพร่องทางการเห็นคนนั้นจะแสดงที่ทำว่าสามารถช่วยเหลือตนเองได้

1.11.3 ปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นเหมือนบุคคลทั่วไปทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบวินัย หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญของชั้นเรียน

1.11.4 ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั่วไปกับบุคคลบกพร่องทางการเห็น

1.11.5 สนับสนุนให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมของชั้นเรียน หากว่ามีบางกิจกรรมที่บุคคลไม่สามารถเข้าร่วมได้ ควรจัดเตรียมกิจกรรมอย่างอื่นทดแทน

1.11.6 มอบหมายงานพิเศษให้เหมือนกับคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เช่น เวิร์กประจำวัน รดน้ำต้นไม้ ทำแปลงปลูกผัก ทำความสะอาด ดูแลบุคคล หรืออื่น ๆ

1.11.7 ควรฝึกและให้โอกาสบุคคลบกพร่องทางการเห็นได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนบ้าง

ในการสอนวิชาสามัญทั่วไปบุคคลปกติเรียนตามหลักสูตรในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่แล้วบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น สามารถเรียนรู้ได้เท่าหรือเกือบเท่าบุคคลปกติ ถ้าครูใช้สื่อและวิธีการเหมาะสมจากการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสที่บุคคลมีความบกพร่องทางการเห็นมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะศึกษา เกษตรและดนตรี บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นก็สามารถเรียนรู้ได้ แต่ก็มีได้หมายความว่า จะครอบคลุมทุกเรื่องทุกเนื้อหา ในบางเรื่องอาจมีข้อจำกัดที่บุคคลกลุ่มนี้ทำไม่ได้หรือทำได้น้อย เช่น วิชาพลศึกษา วิชาตัดลายมือ และนาฏศิลป์ เป็นต้น

1.12 สื่อการเรียนการสอน

บางครั้งครูจำเป็นต้องปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนจากของบุคคลปกติ บางครั้งอาจต้องสร้างขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของบุคคล เช่น การใช้สิ่งจำลอง แผนที่นูน สิ่งที่มีความแตกต่างของพื้นผิววัสดุที่ใช้ในการทำ เพื่อให้บุคคลได้เกิดความเข้าใจในพื้นที่แตกต่างจากการสัมผัส

สำหรับบุคคลที่ยังมีการเห็นเหลืออยู่ เกณฑ์ในการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ใช้สายตาประกอบด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการคัดเลือกสำหรับบุคคลปกติ เช่น ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้คือ ขนาดที่ย่อส่วนและที่ขยายส่วน การใช้สีให้ตัดกันชัดเจน ผิวของวัสดุ ความทนทาน ความปลอดภัย การออกแบบ การใช้ ราคา และการรายงานผลการใช้จากผู้อื่น เป็นต้น

ในระยะ 1 ฟุต การพูดคุยด้วยต้องตะโกนหรือใช้เครื่องขยายเสียงจึงจะได้ยิน บุคคลจะมีปัญหาในการแยกเสียง บุคคลมักพูดไม่ชัดและมีเสียงผิดปกติ บางคนไม่พูด

บุคคลหูตึงที่มีการได้ยินเหลืออยู่บ้างสามารถได้ยินได้ไม่ว่าจะใส่เครื่องช่วยฟัง หรือไม่ก็ตาม บุคคลหูตึงจะมีระดับการได้ยินในหูที่ตึกกว่าอยู่ระหว่าง 26 - 89 เดซิเบล

2.1.2 บุคคลหูหนวก (Deaf) หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตาม โดยทั่วไปหากตรวจการได้ยิน บุคคลที่หูหนวกจะสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไปในหูข้างที่ตึกกว่า ไม่สามารถได้ยินเสียงพูดดัง อาจรับรู้เสียงบางเสียงได้จากการสั่นสะเทือน 90 เดซิเบลขึ้นไป (เดซิเบล เป็นหน่วยวัดความดังของเสียง) นั่นคือเมื่อเปรียบเทียบระดับเริ่มได้ยินเสียงของบุคคลปกติ เมื่อเสียงดังไม่เกิน 25 เดซิเบล คนหูหนวกจะเริ่มได้ยินเสียงดังมากกว่า 90 เดซิเบล

2.2 สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน

ความบกพร่องทางการได้ยินอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่

2.2.1 หูหนวกก่อนคลอด (Congenital Deafness) หูหนวกก่อนคลอด หมายถึง ทารกที่จะเกิดมานั้นมีความพิการของอวัยวะรับเสียงตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เมื่อคลอดออกมาแล้วก็ปรากฏอาการหูหนวกแต่แรกเกิด ซึ่งอาจมีสาเหตุ 2 ประการ คือ

1) หูหนวกตามกรรมพันธุ์ (Hereditary Deafness) เป็นอาการหูหนวกของทารกที่มีความพิการสืบพันธุ์จากบิดาหรือมารดา หรือบรรพบุรุษ เช่น พ่อแม่หูหนวก ลูกอาจ หูหนวกหรือหลานอาจหูหนวกด้วย

2) หูหนวกที่ไม่ใช่กรรมพันธุ์ (Sporadic Deafness) มีหลายสาเหตุ คือ

(1) หูหนวกระหว่างตั้งครรภ์ เช่น ขณะมารดาตั้งครรภ์ บังเอิญหกล้ม ถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง ทารกที่อยู่ในครรภ์และกำลังเจริญเติบโต อาจถูกบีบ ถูกกด หรือถูกกระแทก หรือเลือดไปหล่อเลี้ยงสมองไม่สะดวก ทำให้อวัยวะรับการได้ยินพิการได้ เมื่อทารกคลอดออกมา ก็มีอาการหูหนวกแต่กำเนิด

(2) หูหนวกจากการคลอด คือศีรษะถูกบีบขณะคลอด เนื่องจากกระดูกเชิงกรานเล็ก หรือคีมจับศีรษะทารกไม่ถูกที่ เป็นต้น

(3) หูหนวกจากการเติบโตของอวัยวะผิดปกติ ทารกที่เกิดมาอาจไม่มีใบหู ไม่มีรูหู มีรูหูข้างเดียว เมื่อมีความพิการเกิดขึ้นกับอวัยวะหูส่วนหนึ่งส่วนใด ทำให้หูหนวกได้

(4) หูหนวกจากพิษยาต่อมารดาขณะตั้งครรภ์ ระหว่างที่มารดาตั้งครรภ์ อาจเจ็บป่วย และจำเป็นต้องใช้ยาบางอย่างรักษา ยานั้นอาจเป็นพิษต่ออวัยวะหูของทารกในครรภ์ได้ เช่น ยาควินิน ยาแอสไพริน ยาสเตอโรยด์มัยซิน และยาเพนนิซิลิน เป็นต้น หญิงมีครรภ์ควรระมัดระวังในการใช้ยา เพราะยาสามารถซึมผ่านสายรก ไปยังทารกในครรภ์ได้โดยง่าย อันตรายที่ร้ายแรงมากในหญิงมีครรภ์ในการรับประทานยาที่มีผลทำให้ทารกในครรภ์พิการ โดยเฉพาะระยะ 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ และระยะใกล้คลอด

(5) หูหนวกจากโรคติดต่อขณะตั้งครรภ์ เช่น โรคหัดเยอรมัน ทารกที่ได้รับเชื้อไวรัสชนิดนี้จากมารดาขณะที่อยู่ในครรภ์ ในระยะ 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ อาจมีผลทำให้เกิดความผิดปกติของร่างกายในหลายระบบ ได้แก่ ความผิดปกติที่หัวใจ การเกิดต่อกระดูกโดยกำเนิด ร่างกาย และศีรษะของทารกเล็กกว่าปกติ สมองไม่เจริญเติบโตทำให้หูหนวกได้

2.2.2 หูหนวกหลังคลอด (Acquired Deafness) หูหนวกหลังคลอด หมายถึง ทารกที่เกิดมือวิยะและประสาทหูปกติ แต่ต่อมาภายหลังปรากฏว่าหูหนวก ซึ่งเรียกว่าหูหนวกหลังคลอด โอกาสที่จะทำให้หูหนวกจึงมีมากมายหลายอย่างสามารถแยกเป็นหัวข้อได้ดังนี้ คือ

- 1) หูหนวกจากโรกระบบประสาท เช่น ป่วยเป็นเยื่อหุ้มสมองอักเสบ
- 2) หูหนวกจากโรคติดต่อ เช่น ภายหลังจากการป่วยด้วยโรคหัด ไข้หวัดใหญ่ คางทูม หัดเยอรมัน อาจมีอาการหูหนวกได้
- 3) หูหนวกร่วมกับโรคต่อมไร้ท่อ เช่น โรคต่อมพิทูอิตารี ทำให้มีอาการหูหนวกร่วมด้วย
- 4) หูหนวกจากพิษยาและสารเคมี เมื่อผู้ป่วยได้รับยาที่เป็นพิษต่ออวัยวะหู ส่วนใน และประสาทหู เช่น ยาควินิน ยาสเตอริบโดมัยซิน และยาคานามัยซิน เป็นต้น
- 5) หูหนวกจากโรคหู คอ จมูก อวัยวะส่วนต่างๆของหู คอ จมูก ติดต่อกัน และอยู่ใกล้เคียงกันมาก เมื่ออวัยวะดังกล่าวเกิดโรค มักกระทบกระเทือนถึงกันและกัน จะทำให้หูหนวกได้
- 6) หูหนวกจากภัยอันตราย ต่ออวัยวะหู และประสาทหู เช่น การตกจากที่สูง ตกบันได นอกจากศีรษะได้รับความกระทบกระเทือนแล้วกระดูกขมับอาจแตกกร้าว หรือถูกตบที่หูอย่างรุนแรง ทำให้หูหนวกได้ นอกจากนั้นการฟังเสียงดังต่าง ๆ เช่น เสียงฟ้าผ่า เสียงระเบิด เสียงปืน เสียงเครื่องบิน เครื่องยนต์ เครื่องจักรในโรงงาน ถ้าหากได้รับการรบกวนอยู่เสมอ และเป็นเวลานาน จะทำให้หูพิการได้

2.3 วิธีการคัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

วิธีการคัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถทำได้ทั้งวิธีที่ไม่ต้องใช้เครื่องมือและใช้เครื่องประกอบการคัดแยก ผู้ทำการคัดแยกเบื้องต้นคือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดบุคคลมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครอง หรือครู เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้อง เมื่อพบว่าบุคคลที่มีความผิดปกติทางการได้ยินแล้ว ควรส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตรวจวัดอีกครั้ง วิธีการคัดแยกบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้ (คณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา, 2543)

2.3.1 สังเกตพฤติกรรมทั่วไป เช่น ไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงดัง ๆ เช่น รถยนต์ ฟ้าร้อง ไม่พูด ชอบทำท่าใบ้ ไม่ตอบสนองต่อเสียงเรียก พูดไม่ชัด เสียงผิดปกติ ชอบจ้องหน้าผู้ที่พูดด้วย ปฏิบัติไม่ตรงตามคำสั่งบ่อย ๆ ตอบไม่ตรงคำถามบ่อย ๆ บอกให้ผู้พูดพูดช้าบ่อย ๆ ได้คะแนนเขียนไทยน้อยเสมอ รู้สึกไวต่อการสัมผัสและเคลื่อนไหวรอบตัว

2.3.2 ตรวจสอบโดยครู ได้แก่

- 1) ทดสอบโดยใช้เครื่องมือที่ทำให้เกิดเสียง เช่น นาฬิกาปลุกแบบใช้กระดิ่ง ซึ่งมีความถี่ประมาณ 250 เฮิร์ตซ์ ความดัง 30 เดซิเบล ถือห่างจากผู้ถูกทดสอบ 3 ฟุต และทดสอบในสภาพแวดล้อมที่เงียบ ถ้าหากบุคคลได้ยินเสียงแสดงว่าหูยังอยู่ในเกณฑ์ปกติ ถ้าไม่ได้ยินก็แสดงว่ามีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 2) ใช้นิ้วหัวแม่มือ และนิ้วชี้ถูกันเบา ๆ ห่างจากรูหูราว 1 ซม. ถ้าไม่ได้ยินให้สงสัยว่ามีความบกพร่องทางการได้ยิน ต้องไปตรวจการได้ยินอย่างเป็นทางการอีกครั้ง
- 3) ใช้นิ้วคืบสวดวงค์สองอันให้เกิดเสียง กรึบ ๆ ๆ ๆ ที่หน้าช่องหู ถ้าหูไม่ได้ยินให้สงสัยว่ามีความบกพร่องทางการได้ยิน

4) กระชิบคำสองพยางค์หรือสามพยางค์ โดยป้องมือให้ชิดกับหูผู้ที่เราจะทดสอบ คนปกติจะได้ยินคำพูด ถ้าไม่ได้ยินแสดงว่าอาจมีความบกพร่องทางการได้ยิน

5) นั่งห่างกันประมาณ 1-2 ฟุต หันหน้าเข้าหากันแล้วใช้กระดาษป้องปากพูดกันด้วยเสียงธรรมดา ใช้คำพูดเป็นคำคู่ หรือคำเดี่ยว ให้คู่สนทนาพูดตาม ถ้าพูดตามไม่ถูกต้องแสดงว่าอาจมีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.3.3 ตรวจสอบโดยนักวิชาชีพเฉพาะ ได้แก่

- 1) โสต ศอ นาสิกแพทย์
- 2) นักตรวจวัดการได้ยิน (นักโสตสัมผัสวิทยา)
- 3) นักแก้ไขการพูด (นักอรรถบำบัด)

2.4 เกณฑ์การตัดสิน บุคคลที่จะได้รับการตัดสินว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องมีคุณลักษณะดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

2.4.1 บุคคลหูหนวก ได้แก่บุคคลที่

- 1) สูญเสียการได้ยินในหูข้างใดข้างหนึ่งมากกว่า 90 เดซิเบล (dB) ขึ้นไป และเป็นการสูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิด หรือ
- 2) สูญเสียการได้ยินในหูข้างใดข้างหนึ่งมากกว่า 90 เดซิเบลขึ้นไป และเป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลัง (หลังคลอด) หรือ
- 3) สูญเสียการได้ยินในหูข้างใดข้างหนึ่งมากกว่า 90 เดซิเบลขึ้นไป เป็นการสูญเสียการได้ยินก่อนบุคคลพูดได้เขียนได้
- 4) ไม่สามารถเรียนหนังสือได้ หรือไม่มีพัฒนาการทางภาษาทัดเทียมกับบุคคลปกติ หากบุคคลไม่ได้รับบริการการศึกษาพิเศษ

2.4.2 บุคคลหูตึง

- 1) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-89 เดซิเบล ในหูข้างใดข้างหนึ่งเป็นการสูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิด
- 2) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-86 เดซิเบล ในหูข้างใดข้างหนึ่ง เป็นการสูญเสียการได้ยินในภายหลัง (หลังคลอด)
- 3) สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26-89 เดซิเบล ในหูข้างใดข้างหนึ่ง เป็นการสูญเสียการได้ยินก่อนบุคคลพูดได้ เขียนได้

2.5 ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องทางการได้ยิน ครูประจำชั้นสามารถสังเกตลักษณะบางอย่างซึ่งทำให้เห็นถึงความแตกต่างบางประการของนักเรียนในชั้นเรียน ช่วยให้คาดการณ์ได้ว่าบุคคลที่พบจะมีความบกพร่อง เพื่อนำไปสู่การส่งต่อเพื่อวินิจฉัยอย่างเป็นทางการจากผู้เชี่ยวชาญต่อไป

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู (2544: อ้างอิงจาก พัชรีย์ จิวพัฒนกุล, 2550) ได้เสนอข้อสังเกตลักษณะบางอย่างของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ไว้ดังนี้

1. ไม่ตอบสนองเมื่อเรียก
2. มักตะแคงหูฟัง
3. ไม่พูด มักแสดงท่าทาง
4. พูดไม่ชัด เสียงผิดปกติ
5. พูดไม่ถูกหลักไวยากรณ์
6. พูดมีเสียงแปลก มักเปล่งเสียงสูง

7. พูดด้วยเสียงต่ำ หรือด้วยเสียงที่ตั้งเกินความจำเป็น
8. เวลาฟังมักจะมองปากของผู้พูด หรือจ้องหน้าผู้พูด
9. รู้สึกไวต่อการสัมผัสที่อื่น และการเคลื่อนไหวรอบตัว
10. ไม่มีปฏิกิริยาต่อเสียงพูด เสียงดนตรี หรือมีบ้างเป็นบางครั้ง
11. ไม่ชอบร้องเพลง ไม่ชอบฟังนิทาน แต่แสดงการตอบสนองอย่างสม่ำเสมอต่อเสียง

ดังในระดับที่บุคคลได้ยิน

12. มักทำหน้าเตื่อ แปลกๆ เมื่อมีการพูดด้วย
13. ไม่พูดเมื่อมีสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม
14. สนไม่มีสมาธิ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้
15. มีความลำบากในการอ่านหนังสือไม่ตอบคำถาม
16. อาจมีปัญหาทางอารมณ์และสังคม

2.6 ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่มีปัญหาลักษณะโดยรวมในด้านต่อไปนี้

2.6.1 ด้านภาษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีภาวะการไม่ได้ยินจึงมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์จำกัด การเรียงคำเป็นประโยคไม่ถูกหลักทางภาษา ถ้าหากบุคคลสูญเสียการได้ยินมากก็ทำให้มีความผิดปกติของการเขียน การใช้ภาษามากขึ้นด้วย

2.6.2 ด้านการพูด ปัญหาทางการพูดของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ การพูดไม่ชัดหรือถ้าหูหนวกสนิทบุคคลอาจจะพูดไม่ได้เลย (บุคคลใบ้) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยินของบุคคล บุคคลที่สูญเสียการได้ยินระดับปานกลาง (41-55 เดซิเบล) อาจพูดได้แต่เสียงพูดไม่ชัดเจน บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิดมักจะมีปัญหาทางการพูดมากกว่าบุคคลที่สูญเสียการได้ยินหลังจากบุคคลพูดได้แล้ว

2.6.3 ความสามารถทางสติปัญญา คนทั่วไปมักจะคิดว่าบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีสติปัญญาต่ำ เพราะไม่สามารถหรือสื่อสารหรือพูดให้เข้ากันได้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีสติปัญญากระจายเช่นเดียวกับคนปกติ คือมีทั้ง คนที่ฉลาดอัจฉริยะ ปัญญาเลิศ คนที่มีความสามารถปกติ และคนที่มีความสามารถต่ำ บางครั้งการไม่ได้ยินทำให้สูญเสียโอกาสทางการเรียนรู้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียการได้ยินแต่กำเนิด และไม่ได้รับการกระตุ้นช่วยเหลือ บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำ และจากการมีปัญหาทางภาษาการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มนี้จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าบุคคลปกติ

2.6.4 การปรับตัว ปัญหาในการปรับตัวของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เนื่องมาจากการสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ได้ บุคคลเกิดความคับข้องใจจึงส่งผลให้มีพฤติกรรมก้าวร้าว บางคนดูเหมือนคนอารมณ์รุนแรง มีปัญหาในการคบเพื่อน บุคคลต้องปรับตัวมากกว่าบุคคลปกติ

2.7 การศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เช่นเดียวกับบุคคลพิการทั้งหมด บุคคลหูหนวกและบุคคลหูตึงต้องการได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างเข้มข้นเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้โดย

- 2.7.1 การศึกษาควรเริ่มตั้งแต่เกิดหรือตั้งแต่เวลาที่พบว่าเกิดการสูญเสียการได้ยิน
- 2.7.2 ครอบครัวควรเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยทุกคน

เนื่องจากการสูญเสียการได้ยินและปัญหาทางการเรียนรู้มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เพราะการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวข้องกับภาษา คนเราเรียนรู้ภาษาและการพูดโดยการรับรู้จากการได้ยิน

ซึ่งการเรียนรู้ภาษาและการพูดจะช่วยให้เราสามารถเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ ได้เพิ่มมากขึ้นและกว้างขวางขึ้น ดังนั้น หากบุคคลมีความบกพร่องทางการได้ยิน ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลก็จะลดน้อยลงไป เพราะไม่มีภาษาและการพูด การติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่นเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ทางด้านสังคมก็จะบกพร่องตามไปด้วย ฉะนั้นการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จึงต้องตระหนักในเรื่องนี้ ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำเป็นต้องจัดให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากระดับความบกพร่องทางการได้ยิน และความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคล

2.8 หลักการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.8.1 เวลาพูดควรให้บุคคลเห็นหน้าครู อย่าพูดขณะหันหลังให้บุคคลหรือขณะที่ครู กำลังเขียนกระดาน เพราะบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะต้องอ่านริมฝีปากครูด้วย

2.8.2 ครูสรุปประเด็นสำคัญ คำศัพท์ที่สำคัญหรือข้อความที่สำคัญสั้น ๆ คำสั่ง การบ้าน หรืองานที่มอบหมายลงบนกระดาน เพื่อให้บุคคลเข้าใจง่ายขึ้น เพราะการฟังอย่างเดียวอาจทำให้บุคคลไม่แน่ใจทำให้การสื่อความหมายผิด ครูอาจใช้แผ่นใสก็ได้ เพราะการเขียนแผ่นใสครูหันหน้ามาทางบุคคล ทำให้บุคคลอ่านคำพูดของครูได้ด้วย

2.8.3 การบรรยาย ครูควรเขียนหัวเรื่องลงบนกระดานทุกครั้ง ทำให้บุคคลเข้าใจว่า ครูกำลังพูดเรื่องอะไร

2.8.4 ควรมีเอกสาร ประกอบการสอนทุกครั้ง

2.8.5 หากมีการถาม – ตอบ ให้อ่านคำถามและคำตอบซ้ำ ๆ อย่างน้อย 2 – 3 ครั้ง

2.8.6 พยายามแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง เพราะบุคคลเหล่านี้แปลความหมาย จากการแสดงท่าทางประกอบรวมทั้งการแสดงออกทางใบหน้าของครู

2.8.7 ตรวจสอบ ทุกครั้งว่าบุคคลเข้าใจเรื่องที่สอนหรือไม่

2.8.8 ครูตรวจสอบเครื่องช่วยฟัง ของบุคคลว่าทำงานหรือไม่

2.8.9 ครูจัดกลุ่มย่อย ให้บุคคลได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนที่ถูกใจ

2.9 การให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.9.1 จัดให้บุคคลนั่งหน้าชั้น ให้อยู่ใกล้ครูมากที่สุดโดยปกติไม่ควรเกิน 6 ฟุต

2.9.2 คอยตรวจสอบเครื่องช่วยฟังของบุคคลว่าเปิดเครื่องอยู่

2.9.3 ลดเสียงรบกวนรอบ ๆ ข้างลงให้มากที่สุด

2.9.4 พูดให้ชัดเจน

2.9.5 สร้างความสนใจแก่บุคคลก่อนเริ่มบทเรียน

2.9.6 ไม่ต้องเคลื่อนไหวริมฝีปากในขณะที่พูดมากเกินไป

2.9.7 อย่าหันหลังให้ชั้นเรียน

2.9.8 ใช้เครื่องฉายแผ่นใสแทนที่ใช้กระดานดำ เพื่อให้นักเรียนสามารถเห็นปากของครู

2.9.9 หลีกเลี่ยงการเดินไปรอบ ๆ ห้อง ๆ เรียนขณะพูด

2.9.10 พูดซ้ำ ๆ พูดซ้ำ

2.9.11 ให้ความเวลาในการพูดกับบุคคลเพื่อสร้างความคุ้นเคย

2.9.12 หลีกเลี่ยงแสงสว่างจ้าขณะกำลังพูดหรือกำลังทำท่าภาษามือ โดยไม่ยืนอยู่

ใกล้แหล่งของแสง เช่น ใกล้หน้าต่าง

2.9.13 ปรีกษาหรือกัับครุการศึษาพิเศษของบุคคลเก็วกับการสอนและการ
ประเมึนผล

2.10 เครื่องมือและอุปกรณ์การสอน

2.10.1 อุปกรณ์ช่วยฟัง ได้แก่ เครื่องช่วยฟังและเครื่องมืออื่น ๆ ที่ช่วยให้คนได้ใช้
การได้ยินที่หลงเหลืออยู่ได้ดีขึ้น สำหรับบุคคลที่สูญเสียการได้ยิน เครื่องช่วยฟังเป็นอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์
นิกส์จะขยายเสียงเพื่อว่าจะสามารถได้ยินดีขึ้น สำหรับบุคคลบางคน เครื่องช่วยฟังช่วยให้ได้ยินเกือบปกติ
เครื่องช่วยฟังช่วยให้บุคคลหูตึงสามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมปกติ
ได้ โดยปกติเครื่องช่วยฟังจะให้ในบุคคลที่สูญเสียการได้ยินที่ระบบประสาทหูส่วนใน

1) เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aids) เครื่องช่วยฟัง คือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
ขนาดเล็กที่ติดกับหูสามารถถอดใส่ได้อย่างสะดวก เพื่อทำการขยายเสียงให้ดีขึ้น ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ที่มี
ปัญหาทางการได้ยิน หรือได้ยินไม่ชัด ซึ่งจะทำให้รับรู้เสียงได้ดีขึ้น โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ

- (1) ตัวขยายเสียง หรือ Amplify
- (2) ไมโครโฟน หรือ Microphone
- (3) ลำโพง หรือ Receiver

ปัจจุบัน เครื่องช่วยฟังพัฒนาให้มีความทันสมัยตามลำดับดังนี้

(1) เครื่องช่วยฟังแบบกล่อง (Pocket Aids) เป็นเครื่องช่วยฟังระบบเก่า
หรือ ระบบอนาล็อก ขนาดเท่ากล่องไม้ขีดและมีสายต่อจากเครื่องสูหูของผู้ฟัง สามารถเห็นบกระเป่า
ลือ มีตัวปรับความดัง (Volume) ผู้ใช้สามารถปรับเพิ่มและลด ความดังของเสียงได้ตามต้องการ

(2) เครื่องช่วยฟังทัดหลังใบหู (Behind the Ear Hearing Aids)
ตัวเครื่องโค้งคล้ายกล้วยหอม คล่องหรือเก็วอยู่ด้านหลังใบหู มีทั้งระบบ อนาล็อก และระบบดิจิตอล โดย
ต้องใช้คูกับแบบพิมพ์หู (Ear Mould) ที่ทำขึ้นเฉพาะบุคคล จะช่วยลดปัญหาเรื่องเสียงวี๊ดได้ดี

(3) เครื่องช่วยฟังแบบสั่งทำใส่ในช่องหู (Custom made Earing Aids)
เป็นเครื่องช่วยฟังชนิดที่ต้องสั่งทำโดยการหล่อแบบพิมพ์หูเพื่อให้ได้ขนาดของเครื่องเท่ากับช่องหูของ
ผู้ใช้งาน แบ่งได้ดังนี้ คือ

สำหรับผู้ป่วยบุคคลบางคนที่ไม่สามารถจะได้ยิน หรือเข้าใจคำได้เลยแม้ว่าจะใช้
เครื่องช่วยฟัง(Hearing aids) แล้วก็ตาม มีความจำเป็นจะต้องใช้อุปกรณ์อีกประเภทที่เรียกว่า “Cochlear
Implant” ซึ่งเป็นอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ชิ้นเล็ก ๆ ที่จะถูกผ่าตัดใส่เข้าไปทำหน้าที่ Cochlear ของ
ผู้ป่วยรายนั้น โดยที่อุปกรณ์ชิ้นนี้จะเข้าไปทำหน้าที่แทนเซลล์ขนในการส่งข้อมูลเสียงไปยังสมองต่อไป

การผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม หรือ Cochlear Implants เป็นวิทยาการที่เกิดขึ้น เพื่อ
ช่วยเหลือผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยเฉพาะ โดยประสาทหูเทียม คือ อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์
ที่ช่วยในการได้ยิน ทำให้หน้าที่แทนเซลล์ประสาทในคอเคลีย (Cochlear) ในหูชั้นใน และแปลงพลังงาน
เสียงให้เป็นสัญญาณไฟฟ้า ไปกระตุ้นประสาทการได้ยินและสมองให้รับรู้ โดยประสาทหูเทียม จะประกอบ
ไปด้วยอุปกรณ์ภายนอก และอุปกรณ์ภายใน

เครื่องช่วยฟังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับบุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากมาย เพราะว่ามี
มันเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีความไวมากต้องการการดูแลเป็นพิเศษครูสามารถช่วยนักเรียนที่ใช้
เครื่องช่วยฟังโดยการช่วยให้บุคคลรู้จักการรักษาและใช้เครื่องมือนี้ ดังนี้

- 1) หลีกเสียงฝุ่นละอองและความชื้น
- 2) อย่าทำเครื่องช่วยฟังตก

- 3) รักษาความสะอาด เบ้าหู (Ear Mold) ซึ่งเป็นส่วนของลำโพง
- 4) อย่าทิ้งเครื่องช่วยฟังในที่ร้อน
- 5) ให้นักตรวจการได้ยินตรวจเครื่องช่วยฟังเสมอ ๆ

การวางแผนการสอนบุคคลหูตึงที่มีประสิทธิภาพ หมายความว่า ครูจำเป็นต้องเข้าใจถึงประโยชน์และข้อจำกัดของเครื่องช่วยฟัง เครื่องช่วยฟังไม่ใช่สิ่งที่ใช้รักษาการสูญเสียการได้ยิน มันช่วยคนให้ได้ยินดีขึ้น ปัญหาหลักของเครื่องช่วยฟังคือ

- 1) ถ้าคนไม่มีการได้ยินที่ความถี่เฉพาะ ไม่ว่าจะเครื่องช่วยฟังจะขยายสักเท่าใด การได้ยินก็ไม่สามารถกลับคืน
- 2) การขยายเสียงจะไม่ได้ผลดีในขณะที่มีเสียงรบกวน เพราะทั้งการพูดและเสียงรบกวนรอบ ๆ จะถูกขยายให้ดังขึ้นพร้อม ๆ กัน
- 3) เครื่องช่วยฟังสามารถสร้างเสียงรบกวนของมันเป็นเอง โดยทำเสียงสะท้อน เสียงหวีด เสียงพรวด

2.10.2 อุปกรณ์พิเศษในการฝึกพูด อุปกรณ์พิเศษในการฝึกพูด เป็นอุปกรณ์ที่ควรจัดไว้ในห้องเสริมวิชาการ โดยมีครูที่มีความรู้ในการใช้งานได้ถูกต้อง รวมทั้งการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม อุปกรณ์เหล่านี้ ได้แก่

- 1) เครื่องมือฝึกการเปล่งเสียง (Focal Indicator) เครื่องมือฝึกการเปล่งเสียง เป็นเครื่องมือฝึกการเปล่งเสียง โดยใช้ไมโครโฟนจ่อที่ลำคอของบุคคลขณะเปล่งเสียง จะเกิดความสั่นสะเทือนของกล่องเสียงผ่านไมโครโฟนไปปรากฏที่หน้าปัดทำให้เข็มบนหน้าปัดเคลื่อนที่ชี้ไปที่ตัวเลขที่เป็นเกณฑ์กำหนดเสียง
- 2) เครื่องฝึกจังหวะการพูด (Oscilloscope) เครื่องฝึกจังหวะการพูด เป็นเครื่องฝึกพูดที่มีจอภาพคล้ายจอภาพโทรทัศน์ เมื่อพูดเข้าเครื่องพูดจะปรากฏเป็นภาพลักษณะคลื่นเสียงขึ้นกับลักษณะเสียงของผู้พูดแต่ละคน
- 3) คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถนำไปใช้ในการฝึกพูดและแก้ไขการพูด
- 4) ระบายสอนจังหวะเสียง (Tone Bar)
- 5) กระดาษเงาในการสอนพูด

2.11 ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถจัด โดยพิจารณาตามระดับของความสูญเสียการได้ยิน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ตามความเหมาะสม ดังตาราง

2.12. การให้ความช่วยเหลือ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีปัญหาทางการได้ยิน จึงไม่สามารถได้รับประโยชน์จากการฟัง-การพูดได้อย่างเต็มที่ ต้องใช้การสื่อสารวิธีอื่นแทนการใช้ภาษาพูด วิธีการสื่อความหมายของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจแบ่งเป็น 6 วิธี คือ

2.12.1 การพูด เหมาะสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่มากนัก

2.12.2 ภาษา เหมาะสำหรับบุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากหรือหูหนวกซึ่งไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ด้วยการพูดจึงใช้ภาษามือแทน

2.12.3 การใช้ท่าทาง หมายถึง การใช้ท่าทางที่คิดขึ้นเองมักเป็นไปตามธรรมชาติโดยไม่ใช้ภาษามือและไม่ใช้น้ำเสียงแต่ใช้สายตาในการรับภาษา

2.12.4 การสะกดนิ้วมือ คือการใช้นิ้วมือเป็นรูปร่างต่าง ๆ แทนตัวพยัญชนะ สระวรรณยุกต์ ตลอดจนสัญลักษณ์อื่นของภาษาประจำชาติเพื่อสื่อภาษา

2.12.5 การอ่านริมฝีปาก เป็นวิธีการที่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินรับภาษาพูดจากผู้อื่น ดังนั้น การอ่านริมฝีปากจึงเป็นสิ่งแรกที่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะต้องเรียนรู้วิธีการอ่านตั้งแต่คำแรกที่เรียนภาษาและเป็นสิ่งที่บุคคลต้องใช้ตลอดชีวิต

2.12.6 การสื่อสารรวม คือการสื่อสารตั้งแต่สองวิธีขึ้นไป เพื่อให้ผู้ฟังเดาความหมายในการแสดงออกของผู้พูดได้ดียิ่งขึ้นนอกจากการพูด การใช้ภาษามือ การแสดงท่าทางประกอบแล้วก็อาจใช้วิธีอ่านริมฝีปาก การอ่าน การเขียนหรือวิธีอื่นก็ได้

2.13 การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลบกพร่องทางการได้ยิน

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น โดยทั่วไปเชื่อว่า มีชีวิตที่เสียเปรียบมากในสังคมที่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับภาษาและการสื่อสาร บุคคลจะมีปัญหาทางภาษาและการพูดมากเนื่องจากสภาพการได้ยินมีความบกพร่อง การแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลจะใช้พฤติกรรมทางกายเป็นสื่อแสดงออกมาก การเรียน การปรับตัว การสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะด้อยกว่าบุคคลปกติ เนื่องจากไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารได้เหมือนคนอื่น บุคคลมีพัฒนาการทางภาษาช้า แต่ความสามารถทางสติปัญญาเท่าบุคคลปกติทุกอย่าง เพียงแต่มีข้อจำกัดทางภาษาจึงทำให้ดูเหมือนว่าบุคคลด้อยกว่าการปรับตัวแตกต่างไปจากบุคคลปกติบางครั้งดูโดดเดี่ยว เหงาหงอย ดังนั้นในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลบกพร่องทางการได้ยินควรมีลักษณะของหลักสูตรและการสอนที่สามารถใช้ร่วมกับหลักสูตรของบุคคลปกติได้ แต่ต้องมีการปรับในเรื่องของจุดประสงค์และการวัดผลประเมินผล สำหรับการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่ว่าจะเป็นประเภทหูตึง หรือหูหนวกก็ตาม จำเป็นต้องสอนให้มีโอกาสฝึกพูด บุคคลทุกคนต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการพูด ดังนั้นในการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรครอบคลุมการฝึกบุคคลในด้านต่าง ๆ คือ

2.13.1 การฝึกฟัง (Auditory Training) การฝึกฟัง เป็นวิธีการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้รู้จักฟังโดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ

- 1) ให้รู้จักเสียงที่ฟัง ไม่ว่าจะเป็เสียงอะไรก็ตามรวมทั้งเสียงที่เป็นการพูดในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของบุคคล
- 2) ให้แยกเสียงที่คละกันในสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งควรฝึกเมื่อบุคคลอายุได้ 3 ขวบแล้ว
- 3) ให้แยกเสียงพูดได้ว่า เป็นเสียงเช่นไร หรือเสียงใคร

2.13.2 การฝึกอ่านคำพูด (Speech Reading) การฝึกอ่านคำพูด เป็นการฝึกอ่านริมฝีปาก หรือการเคลื่อนไหว ริมฝีปากของผู้พูดเพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกันในเรื่องที่ผู้พูดกล่าวถึง บางครั้งต้องมีการสังเกตสีหน้าท่าทาง ตลอดจนการเคลื่อนไหวมือ เท้า และลำตัวของผู้พูดด้วย ซึ่งการฝึกอ่านคำพูดมักใช้วิธีการ คือ Analytic Method โดยสอนให้บุคคลวิเคราะห์ส่วนประกอบของคำพูด เช่น วลี สระ พยัญชนะ แล้วให้ผสมเป็นคำและประโยค อีกวิธีหนึ่งคือ Synthetic Method โดยสอนให้บุคคลอ่านความหมายของคนพูด ไม่นั่นที่เสียงแต่ละเสียง

2.13.3 ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ (Sign Language and Finger Spelling) ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ เป็นวิธีดั้งเดิมที่เริ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน ภาษามือมีข้อดีคือสามารถสื่อความหมายได้รวดเร็วและเป็นที่เข้าใจของคนหูหนวกได้โดยสะดวก แต่คนหูหนวกไม่สามารถใช้ภาษามือติดต่อกับคนปกติได้ ลักษณะของภาษามือเป็นระบบสื่อสารอย่างหนึ่งของคนหูหนวก ผู้พูดจะใช้มือทั้งสองแสดงท่าทางหรือวางมือในตำแหน่งต่าง ๆ กัน แต่ละท่าทางหรือ

ตำแหน่งของมือมีความหมาย คำแต่ละคำมีท่ามือแตกต่างกัน ดังนั้นการสื่อความหมายเป็นประโยคก็ต้องแสดงท่ามือหลาย ๆ ท่า ตามความหมายของคำ ส่วนการสะกดนิ้วมือเป็นการทำนิ้วมือแทนพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ เมื่อเวลาจะประสมคำก็ทำมือเป็นรูปตัวพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ผู้สนทนาด้วยหรือผู้อ่านก็เข้าใจความหมายได้ ในการสะกดนิ้วมือ ส่วนใหญ่จะใช้กับชื่อเฉพาะ หรือคำใหม่ที่ยังไม่มีภาษามือ

2.13.4 การสื่อสารระบบรวม และท่าแนะคำพูด (Total Communication and Cued Speech) การสอนคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในปัจจุบัน ไม่ได้เน้นการฝึกฟัง หรือภาษามืออย่างใดอย่างหนึ่งเหมือนในอดีต แต่พยายามจะใช้หลาย ๆ ระบบรวมกัน หรือใช้การพูดร่วมกับภาษามือ และภาษาท่าทางอื่น ๆ ผสมผสานกัน ในขณะที่เดียวกันก็อาจแสดงความรู้สึกออกทางสีหน้าท่าทางได้ด้วยการใช้ระบบรวมในการติดต่อสื่อสารของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เริ่มเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับ ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา วิธีการติดต่อสื่อสารอีกอย่างหนึ่งคือการใช้ท่าแนะคำพูด โดยผู้พูดจะแสดงท่ามือในลักษณะต่าง ๆ ประกอบคำพูด ท่ามือที่ใช้ถูกกำหนดไว้อย่างเป็นระบบ แต่ละท่ามีความหมายเฉพาะผู้พูดจะวางมือไว้ในระดับต่ำกว่าคางเล็กน้อย และจะใช้มือเพียงข้างเดียวในการแสดงท่าติดต่อสื่อสาร ซึ่งบุคคลจะใช้สายตาประกอบการฟัง

2.14 การเรียนร่วมของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่ที่เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้นั้น จะมีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มหูตึง ดังนั้นการให้การช่วยเหลือเพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จในการเรียนรวมควรปฏิบัติดังนี้

2.14.1 จัดให้บุคคลนั่งในบริเวณที่จะรับฟังการสอนของครูได้ชัดเจน ควรให้บุคคลที่มีความบกพร่องนั่งในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นและได้ยินผู้สอนได้ชัดเจน

2.14.2 พยายามลดการรบกวนทางด้านเสียง และด้านการเห็นให้เหลือน้อยที่สุด เสียงรบกวนที่มาจากภายนอกห้องควรลดลงหรือไม่มีเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ครูสอน เสียงจากสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหาสำคัญสำหรับบุคคลเหล่านี้ด้วย ครูต้องพยายามหาทางลดเสียงจากภายนอก

2.14.3 พยายามพูดให้เป็นปกติ และเป็นธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องพูดให้ช้าลงเมื่อพูดกับบุคคลที่บกพร่องทางการได้ยิน เพราะจะทำให้บุคคลเกิดความสับสนเนื่องจากไม่ใช้การพูดที่แท้จริง แต่ผิดแผกไปจากคนปกติที่ใช้พูดจำกัน

2.14.4 ต้องแน่ใจว่านักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินมองเห็นหน้า และกิริยาท่าทางของครู ซึ่งจะช่วยให้บุคคลอ่านริมฝีปากและคำพูดของครูได้

2.14.5 พยายามหาทางให้บุคคลได้พูดบ่อย ๆ เนื่องจากบุคคลพยายามไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดมากนัก ควรให้บุคคลร่วมการอภิปรายโดยเป็นสมาชิกในกลุ่ม อาจให้อ่านข้อความสั้น ๆ หรือตอบคำถามที่ใช้คำตอบสั้น ๆ ไม่มากพยางค์นัก

2.14.6 พยายามเรียกบุคคลให้ตอบคำถาม หรือพูด เพื่อทดสอบความเข้าใจของบุคคลเป็นรายบุคคล เนื่องจากบุคคลมักทำตามเพื่อน ๆ ในชั้น เช่น ทำที่ว่าเข้าใจบทเรียนโดยการยกมือตามเพื่อน หัวเราะ พยักหน้า เป็นต้น

2.14.7 ต้องให้กำลังใจบุคคลในการถามคำถาม ถ้าจะอธิบายซ้ำต้องอธิบายใหม่โดยใช้คำพูดที่แตกต่างออกไปจากการถามครั้งแรก จะช่วยให้บุคคลเข้าใจได้ดีขึ้น

2.14.8 ใช้สื่ออุปกรณ์ในการสอนให้มาก ในการสรุปบทเรียนนั้นครูต้องเขียนกระดานสรุป บทเรียนให้บุคคลได้อ่านและบันทึกไว้

2.14.9 ครูควรเขียนกระดานมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่มีความสำคัญ เช่น นิยาม คำสั่ง หรือการบ้าน เป็นต้น

2.14.10 อย่าพูดขณะเขียนกระดานเพราะบุคคลไม่สามารถอ่านปากของครูได้

2.14.11 เมื่อต้องการพูดคุยกับบุคคลควรใช้วิธีเรียกชื่อ ไม่ควรใช้วิธีแตะสัมผัส เป็นการฝึกให้บุคคลรู้จักฟัง

2.14.12 จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

2.14.13 หากบุคคลใส่เครื่องช่วยฟังก่อนการสอนควรตรวจเช็คเครื่องช่วยฟังว่าทำงานหรือไม่

2.14.14 ให้โอกาสแก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินออกมารายงานหน้าชั้น ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสแสดงออกด้วยการพูด และขณะเดียวกัน ก็เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลปกติได้ฝึกฟังการพูดภาษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.14.15 หากบุคคลปกติออกมาพูดหน้าชั้น ครูผู้สอนควรสรุปสิ่งที่บุคคลปกติพูดให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินฟังด้วย

2.15 การประเมินผล

การประเมินผลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ของนักเรียนแต่ละคนอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง วิธีจัดและประเมินผลก็ทำเช่นเดียวกันกับการจัดผลประเมินผลปกติ คือใช้แบบทดสอบ การสังเกตการสนทนา ให้งมือปฏิบัติตามคำสั่ง ทดสอบปากเปล่า ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลจะกำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หมายถึง บุคคลที่มีข้อจำกัดทางร่างกายหรือมีร่างกายผิดปกติไม่สมบูรณ์ ขาดขาพิการ หรือมีส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายที่ขาดหายไป ทำให้มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว เช่น การเดิน การวิ่ง การขึ้นลงบันได และอาจต้องใช้เก้าอี้ล้อเลื่อน ซึ่งอาจจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษา เช่น ไปโรงเรียนไม่สะดวกหรือไปโรงเรียนไม่ได้ เขียนหนังสือไม่ได้ ทั้งนี้ไม่รวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

3.1 อาการบกพร่องทางร่างกาย ที่มีกบพบ่อย ได้แก่

3.1.1 ซีรีบรัล พัลซี หรือซีพี (Cerebral Palsy : C.P) ซีรีบรัล พัลซี หมายถึง การเป็นอัมพาตเนื่องจากระบบประสาทสมองพิการ หรือเป็นผลมาจากสมองที่กำลังพัฒนาถูกทำลายก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอด ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มอาการผิดปกติอย่างถาวรจนทำให้การควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อสูญเสียหรือบกพร่อง เช่น การเคลื่อนไหว การพูด พัฒนาการล่าช้า บุคคลซีพีมีความบกพร่องที่เกิดจากส่วนต่าง ๆ ของสมองแตกต่างกัน ซีพี (CP) เป็น“พิการทางสมอง” ในทางการแพทย์ จัดบุคคลพิการ CP เป็นภาวะพิการทางสมองชนิดหนึ่ง ซึ่งบุคคลจะมีการเคลื่อนไหวร่างกายที่ผิดปกติ การขยับแขนขา ลำตัวใบหน้า ลิ้น รวมถึงการทรงตัวที่ผิดปกติ

บุคคลพิการซีพี ส่วนใหญ่สติปัญญาดี ประมาณ 70-80% มีค่า IQ มากกว่า 70 บางรายอาจมีการรับรู้ ความรู้สึกที่ผิดปกติ เช่น การได้ยิน การรู้สึกสัมผัสของผิวหนังมากน้อยแตกต่างกันไป บุคคลพิการทางสมองหรือซีพี มักมีปัญหาในการนั่ง ยืน หรือเดิน บุคคลจะมีพัฒนาการ ช้า ยืน เดินได้ช้า

ในรายที่เป็นมากจะเดินไม่ได้ บางรายแม้แต่นั่งก็ไม่ได้จะเอนล้มลง แขนขาเกร็ง ลำตัวและคอเกร็ง บางรายพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด น้ำลายยืด ที่พบส่วนใหญ่ คือ

- 1) อัมพาตเกร็งของแขนขา หรือครึ่งซีก (Spastic)
- 2) อัมพาตของลีลาการเคลื่อนไหวผิดปกติ (Athetoid) กลุ่มนี้จะควบคุมการเคลื่อนไหวและบังคับให้ไปในทิศทางที่ต้องการไม่ได้
- 3) อัมพาตสูญเสียการทรงตัว (Ataxia) กลุ่มนี้การประสานงานของอวัยวะไม่ดี
- 4) อัมพาตตึงแข็ง (Rigid) กลุ่มนี้การเคลื่อนไหวแข็งช้า ร่างกายมีอาการสั่นกระตุกบังคับไม่ได้
- 5) อัมพาตแบบผสม (Mixed)

3.1.2 กล้ามเนื้ออ่อนแรง (Muscular Distrophy) อาการกล้ามเนื้ออ่อนแรง นี้เกิดจากประสาทสมองที่ควบคุมส่วนของกล้ามเนื้อส่วนนั้นๆเสื่อมสลายตัวโดยไม่ทราบสาเหตุ ทำให้กล้ามเนื้อแขนขาจะค่อย ๆ อ่อนกำลัง บุคคลจะเดินหกล้มบ่อย เดินเขย่งปลายเท้า ขาไม่มีแรงต้องใช้การเกาะจับโต๊ะหรือเก้าอี้เพื่อพยุงตัวลุกยืนขึ้น อาการอาจเลวลงช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับสภาพของเซลล์กล้ามเนื้อที่เสื่อมสมรรถภาพ และจะทำให้เดินไม่ได้ นั่งไม่ได้ ท้ายที่สุดต้องนอนอยู่กับที่ ซึ่งจะมีความพิการซ้อนในระยะหลัง เช่น มีความจำเลวลง และสติปัญญาเสื่อมตามมา

3.1.3 โรคทางระบบกระดูกกล้ามเนื้อ (Orthopedic) โรคทางระบบกระดูกกล้ามเนื้อที่พบบ่อย ได้แก่

- 1) ระบบกระดูกกล้ามเนื้อพิการแต่กำเนิด เช่น เท้าปุก (Club Foot) กระดูกข้อสะโพกเคลื่อน อัมพาตครึ่งท่อนเนื่องจากกระดูกไขสันหลังส่วนล่างไม่ติด (Spina Bifida) ทำให้เกิดความพิการของประสาทไขสันหลังส่วนนั้น ๆ สูญเสียความรู้สึกเจ็บปวด กลั้นอุจจาระ ปัสสาวะไม่ได้ อาจมีน้ำคั่งอยู่ในสมอง และกระดูกเท้าพิการ บุคคลประเภทนี้จะยืน เดินโดยใช้กายอุปกรณ์เสริม
- 2) ระบบกระดูกกล้ามเนื้อพิการด้วยโรคติดเชื้อ (Infection) เช่น วัณโรคกระดูก หลังโกง กระดูกผุ เป็นแผลเรื้อรังมีหนอง เศษกระดูกผุทำให้กระดูกส่วนนั้นพิการ ขาสั้นเพราะการเจริญของกระดูกขาหยุดชะงัก
- 3) กระดูกหัก ข้อเคลื่อน ข้ออักเสบ มีความพิการเนื่องจากไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง หรือทันที่ที่ภายหลังได้รับบาดเจ็บ

3.1.4 โปลิโอ (Poliomyelitis) โปลิโอเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งเข้าสู่ร่างกายทางปาก แล้วไปเจริญที่ต่อมน้ำเหลืองในลำคอ ลำไส้เล็ก และเข้าสู่กระแสเลือดจนถึงระบบประสาทส่วนกลาง เมื่อเซลล์ประสาทบังคับกล้ามเนื้อถูกทำลาย แขนหรือขาจะไม่มีกำลังในการเคลื่อนไหว ต่อมาทำให้มีอาการกล้ามเนื้อลีบเล็ก แต่ไม่มีผลกระทบต่อสติปัญญา เพียงพิการแขนขา ยืนไม่ได้ หรืออาจปรับสภาพให้ยืนเดินได้ด้วยกายอุปกรณ์เสริม

3.1.5 แขนขาด้วนแต่กำเนิด (Limb Deficiency) แขนขาด้วนแต่กำเนิด รวมถึงบุคคลที่เกิดมาด้วยลักษณะของอวัยวะที่มีความเจริญเติบโตผิดปกติ เช่น นิ้วมือนิดเกิน 3 - 4 นิ้ว มีแค่แขนท่อนบนต่อกับนิ้วมือ ไม่มีข้อศอก หรือบุคคลที่แขนขาด้วนเนื่องจากประสบอุบัติเหตุ และการเกิดอันตรายในวัยบุคคล หากบุคคลที่มีความพิการมาแต่กำเนิดและได้รับการใส่กายอุปกรณ์เทียมเมื่ออายุน้อยจะสามารถปรับตัวได้ง่ายและดี แต่บุคคลที่มีความพิการภายหลังถึงแม้จะได้รับการบำบัดรักษา ปรับสภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพจนสามารถเดินและใช้มือได้ด้วยกายอุปกรณ์เทียมแล้ว บุคคลเหล่านี้ยังต้องการปรับตัว ปรับใจอีกระยะหนึ่ง

3.1.6 โรคกระดูกอ่อน (Osteogenesis Imperfeta) โรคกระดูกอ่อน เป็นผลทำให้บุคคลไม่เจริญเติบโตสมวัย ตัวเตี้ย มีลักษณะของกระดูกผิดปกติ กระดูกยาวบิดเบี้ยวเห็นได้ชัดจากกระดูกหน้าแข้ง

3.2 สาเหตุของความบกพร่องทางร่างกาย

3.2.1 ความผิดปกติที่เป็นมาแต่กำเนิด ส่วนใหญ่เกิดจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ บุคคลมักจะมีอาการพิการซ้อน (Multiple Handicaps) ความผิดปกติดังกล่าวอาจเป็นเฉพาะที่หรือทั่วไปของร่างกาย อาจจะมีผิดปกติเพียงเล็กน้อย ๆ หรือรุนแรง บางส่วนของร่างกายอาจเล็กกว่าปกติ บางส่วนอาจไม่สมประกอบ บางส่วนโตกว่าปกติ บางส่วนมีจำนวนเพิ่ม ข้อต่ออาจหายไปหรือไม่พัฒนาเต็มที่ หรือข้อต่ออาจหลุดจากกระดูกเปราะ

3.2.2 ความผิดปกติอันมีสาเหตุมาจากโรค เช่น โปลิโอ การอักเสบของสมอง เนื่องจากเชื้อ ไวรัส พัฒนาการช้าเนื่องจากขาดอาหาร ถ้าสาเหตุจากระบบประสาทจะทำให้การเคลื่อนไหวร่างกายลำบาก เพราะกล้ามเนื้อไม่แข็งแรงเป็นบุคคล C.P. จะมีอาการ ตัวอ่อน แขน ขาเกร็ง เคลื่อนไหวไม่ได้

3.2.3 ความผิดปกติอันมีสาเหตุมาจากภัยอันตราย เช่น เมล็ดผลไม้บางชนิด หรือของเล่น หลุดเข้าไปในจมูกหรือหลอดลม บุคคลหายใจไม่สะดวก ออกซิเจนไปเลี้ยงสมองไม่พอ ทำให้สมองพิการได้ นอกจากนี้อุบัติเหตุต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความผิดปกติทางด้านร่างกายได้ เช่น อุบัติเหตุบนท้องถนน ของมีคม แม่น้ำลำคลอง ยา สารเคมี

3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

การพิจารณาลักษณะของบุคคลกลุ่มนี้ตามแนวต่อไปนี้

3.3.1 ระดับสติปัญญา ความพิการทางร่างกาย ไม่มีผลต่อความผิดปกติทางสติปัญญา ยกเว้นว่าบุคคลเกิดพร้อมภาวะบกพร่องทางสติปัญญาอันเนื่องมาจากการที่สมองถูกทำลายหรือเป็นอาการติดเชื้ ถูกสารพิษที่มีผลภัยต่อระบบประสาทและสมอง หมายความว่าบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายส่วนใหญ่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนธรรมดาได้ โดยอาศัยเครื่องช่วยเหลือพยุงร่างกาย

3.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เนื่องจากบุคคลต้องเข้ารับการรักษา พิ้นฟู บำบัด ในโรงพยาบาล ทำให้ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อนร่วมชั้น ความเจ็บปวดของร่างกายมีผลต่อจิตใจและการเรียนรู้ แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีระดับสติปัญญาในระดับปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการก็จะต่ำกว่าบุคคลปกติในระดับสติปัญญาเดียวกัน อาจมีบางรายมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูงทัดเทียมบุคคลปกตินั้นหมายความว่าเขาต้องมีระดับสติปัญญาสูงมาก มีแรงจูงใจสูงรวมทั้งความร่วมมือร่วมใจของครูและผู้ปกครองที่ทำให้บริการพิเศษต่าง ๆ ทางการศึกษาเข้าถึงตัวบุคคล

3.3.3 บุคลิกภาพ ไม่มีหลักฐานการยืนยันแน่นอนว่ารูปแบบของบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายจะเป็นอย่างไร ซึ่งเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป บุคลิกภาพของเขา จะปรับเปลี่ยนไปตามองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเขา ซึ่งได้แก่ ปฏิภานของพ่อ แม่ พี่น้อง ครู เพื่อน และสังคม

1) ปฏิภานของสังคม เจตคติของสังคมมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการปรับตัวของของบุคคล บุคคลเหล่านี้ก็จะกลายเป็นคนที่เป็นปัญหาต่อไป

ปัจจุบันสังคมมีการยอมรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายมากขึ้น ได้มีความพยายามที่จะลดการแบ่งแยกสังคมคนปกติและสังคมคนพิการด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาแก่สังคม การลดสิ่งกีดขวางในการที่บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายสามารถใช้

สาธารณูปโภคของรัฐ เช่น การสร้างทางลาดเอียง เพื่อให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายใช้รถเข็น (Wheelchair) สามารถเลื่อนรถของตนขึ้นทางเท้าหรือข้ามถนนได้ การปรับปรุงห้องน้ำห้องส้วมสาธารณะให้มีขนาดและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย การจ้างงานคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายทำงาน

2) ปฏิกริยาของบุคคลเอง ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นปฏิกริยาของสังคมมีผลสะท้อนต่อปฏิกริยาของบุคคลที่มีต่อตนเอง หากสังคมแสดงความตักเตือนหรือขอร้องต่อบุคคลบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตัวเองด้วย ถ้าหากปฏิกริยาของสังคมต่อบุคคลเป็นไปอย่างถูกต้อง บุคคลก็จะสามารถพึ่งตนเองได้ มีชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือมากนัก และมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองที่เป็นจริง สามารถตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงสำหรับตนเองได้

3) ปฏิกริยาของครอบครัว การกระทำของครอบครัวต่อบุคคลนั้นว่ามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของบุคคลมาก ครอบครัวที่แสดงความผิดหวังในตัวบุคคลรู้สึกมีความกดดันรุนแรง รู้สึกไม่ยุติธรรมที่ต้องมีลูกที่มีความบกพร่องหรือพิการ รู้สึกอาย รู้สึกว่าบุคคลนำเคราะห์ร้ายมาให้ ไม่ยอมรับบุคคลจะทำให้บุคคลมีปัญหาทางบุคลิกภาพ ถ้าครอบครัวพยายามกระทำต่อบุคคลให้เหมือนกับบุคคลปกติมากที่สุดจะทำให้ ไม่มีหรือมีปัญหาทางบุคลิกภาพน้อยลง

3.4 ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของบุคคลบกพร่อง (พิการ) ทางร่างกาย

3.4.1 การขาดหายของแขนขา (Amputations) หมายถึง การสูญเสียแขนขาหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของแขนขา อาจเป็นมาแต่กำเนิด หรือเป็นขึ้นภายหลังเนื่องจากอุบัติเหตุโดยทั่วไปหากเป็นมาแต่กำเนิดปลายส่วนที่เหลือมักจะแข็งแรง ทำให้สามารถใส่แขนหรือขาเทียมได้โดยไม่ยาก และถ้าเริ่มใส่แขนขาเทียมแต่อายุน้อย อาจจะต้องผ่าตัดตรงปลายเพื่อตัดแปลงให้ใส่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากกระดูกเจริญเติบโตอยู่ตลอดเวลา และหากบริเวณส่วนปลายที่ขาดมีเนื้อเยื่อหนาล้อมรอบเล็กน้อยจะผ่าตัดได้ง่าย ๆ เพื่อเอาเนื้อหนานั้นทิ้งไป แต่ถ้าหากเป็นมากก็อาจต้องตัดส่วนที่เหลือของแขนขาออกไป การขาดหายเนื่องจากการบาดเจ็บ ซึ่งจำเป็นต้องตัดออกเนื่องจากเจ็บปวด การเสียเลือดมาหล่อเลี้ยงเนื้อองหรือการติดเชื้อเป็นเวลานานควบคุมไม่ได้ โดยหลักการทั่วไปควรใส่แขนขาเทียมทันทีหลังจากการผ่าตัด

3.4.2 ความผิดปกติของรูปร่างของร่างกาย พบได้ทั่วไปบริเวณส่วน แขน ขา หรือลำตัว มีสาเหตุเป็นมาแต่กำเนิด หรือเกิดจากการอ่อนแรงหรือแข็งแรงของกล้ามเนื้อ มีผลทำให้ร่างกายผิดปกตินอกจากนี้การเคลื่อนไหวหรือการใช้แขนขาอย่างไม่ถูกต้อง จะมีผลให้เกิดความผิดปกติในรูปร่างของร่างกายยิ่งขึ้น ถ้าพบว่าบุคคลมีความผิดปกติจากสาเหตุใด ควรปรึกษาแพทย์ หรือทำกายภาพบำบัดเพื่อรับการแก้ไขและการได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง

3.4.3 บุคคลที่แม่ได้รับสารพิษ หรือออกซิเจนไปเลี้ยงสมองไม่ทัน โรคสมองอักเสบหรือเยื่อสมองอักเสบโดยทั่วไปบุคคลจะมีความพิการซ้อนหลายอย่าง ได้แก่

- 1) ความบกพร่องทางสติปัญญา
- 2) ความบกพร่องในการสื่อสารและการใช้ภาษา
- 3) ความผิดปกติทางการเห็น
- 4) ความผิดปกติทางการได้ยิน
- 5) ความผิดปกติในการรับรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

3.5 ข้อบกพร่องในด้านการเรียนและการให้ความช่วยเหลือ

3.5.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ สามารถเรียนร่วมชั้นปกติได้

3.5.2 ควรช่วยเหลือในเรื่องการเคลื่อนไหว เช่น จัดสถานที่เรียนให้สะดวกแก่บุคคล

- 3.5.3 บุคคลเจ็บป่วยเรื้อรัง ต้องให้ความช่วยเหลือพิเศษ
- 3.5.4 ให้บริการด้านอุปกรณ์จำเป็น เช่น เครื่องพิมพ์ดีด โต๊ะคอกสำหรับยืน
- 3.5.5 ให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน เช่น ใช้เทปติดกระดาษบนโต๊ะ ให้ตอบปากเปล่า
- 3.5.6 จัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ ให้

3.6 ความต้องการพิเศษสิ่งช่วยอำนวยความสะดวก

บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ ที่อยู่ในโรงเรียนปกตินั้นมักเป็นความพิการในระดับที่พอช่วยตัวเองได้แล้ว และมักต้องมีกายอุปกรณ์ที่จำเป็นแล้ว แต่อาจจะต้องพบกับแพทย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูและนักกายภาพบำบัดเป็นครั้งคราว ซึ่งทางโรงเรียนก็ต้องเอื้ออำนวยความสะดวกให้หนึ่งสำหรับโรงเรียนที่รับบุคคลเหล่านี้เข้าเรียนร่วม อาจจำเป็นต้องปรับสภาพอาคารเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม ทางเดินตามความเหมาะสม ส่วนบุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพนั้น ครูต้องติดต่อใกล้ชิดกับผู้ปกครอง และแพทย์เพื่อรับคำแนะนำและการให้ความช่วยเหลือยามฉุกเฉิน

3.6.1 วัสดุอุปกรณ์ ถ้าเป็นบุคคลที่บกพร่องทางร่างกาย ต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่พิเศษจากบุคคลปกติ คือ

- 1) เก้าอี้รถเข็น
- 2) ไม้ค้ำยัน
- 3) เครื่องช่วยเดิน
- 4) ไม้เท้า
- 5) รถลากที่มีน้ำหนักยกดีพอสมควร หรือรถเข็น
- 6) ขาหยั่ง สำหรับวาดภาพ แบบพับเก็บได้พร้อมเขียนและเครื่องวาดเขียนที่

ดัดแปลงให้สะดวกในการใช้

3.6.2 บริการพิเศษ

- 1) บริการแก้ไขการพูด
- 2) บริการกายภาพบำบัด
- 3) บริการกิจกรรมบำบัด
- 4) บริการด้านการแพทย์
- 5) บริการสอนซ่อมเสริม
- 6) ทั้งนี้ขึ้นกับสภาพความเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป

3.7 การศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

เพื่อให้สนองต่อความต้องการพิเศษของบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนและครูจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ฝ่ายและนักการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะช่วยเหลือในเรื่องของการบำบัดแก้ไขและในเรื่องของกระบวนการประเมินผลรวมทั้งการจัดโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลของบุคคลตัวอย่างเช่น ครูที่มีบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายอย่างรุนแรงจำเป็นต้องร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับนักกายภาพบำบัด และสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดร่วมด้วย ความร่วมมือจากแก้ไขการพูดเป็นสิ่งจำเป็น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องถูกระบุไว้ในโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลของบุคคล อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพหลายคน ซึ่งผ่านการประเมินเพื่อการส่งต่อแล้วพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่รุนแรง บริการจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัดแก้ไขอาจไม่จำเป็น แต่สิ่งสำคัญที่สุดซึ่งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือคือ ความช่วยเหลือจากครอบครัวของบุคคล และผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรูที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษประเภทนี้

บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพจะพบกับอุปสรรคมากมายที่มีผลกระทบต่อ การเรียนของบุคคล เช่น ความเหนื่อยล้าเพราะว่าสภาพร่างกายที่อ่อนแอของเขา อาการชักและเกร็ง ทำให้เกิดการสูญเสียการประสานสัมพันธ์ของการทำงานของร่างกาย ครูสามารถช่วยได้โดยการสังเกตว่า เมื่อใดบุคคลต้องการการหยุดพัก ปรับและจัดแบ่งหน่วยการเรียนรู้ให้เล็กลง เน้นเนื้อหาหลักและทำให้ ชัดเจน ปรับและจัดทำงานที่มอบหมายให้แก่บุคคลสั้นลง ครูสามารถเตรียมบันทึกย่อและสรุป ความสำคัญของเนื้อหาสาระของบทเรียนให้แก่บุคคล การให้บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำโปรแกรม การสอนทำให้บุคคลมีความสนใจเรียนรู้ได้ดีที่สุด มีแรงจูงใจและความสนใจในการทำงานและกิจกรรม

เนื่องจากบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ซึ่งไม่ได้มีภาวะปัญญาอ่อนจะมี ระดับสติปัญญาเช่นเดียวกับบุคคลปกติ หมายความว่าบุคคลมีความสามารถในการศึกษาได้ดีเช่นเดียวกับ บุคคลปกติ ฉะนั้นในโปรแกรมการศึกษาของบุคคลจึงควรจัดทำอย่างต่อเนื่องจนถึงการศึกษาขั้นสูงสุด เท่าที่บุคคลจะสามารถและการฝึกอาชีพ

หลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับบุคคลประเภทนี้ สามารถใช้หลักสูตรปกติเช่นเดียวกับ บุคคลปกติ โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในบางวิชา เช่น พลศึกษา และเกษตร ให้เหมาะสมกับ ความต้องการพิเศษของบุคคล แต่ควรให้บุคคลได้เล่นกีฬาโดยเน้นให้บุคคลได้ออกกำลังกายโดยใช้ กล้ามเนื้อ และได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกับบุคคลปกติด้วย

3.8 หลักการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

- 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง
- 2) สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เป็นบรรยากาศของการร่วมมือซึ่งกันและกัน
- 3) ควรปรับปรุงอุปกรณ์การเรียนบางอย่างให้เหมาะสมกับสภาพความบกพร่องของ บุคคล เช่น ปากกาหรือดินสอ ที่เขียนออกได้ง่ายเพื่อบุคคลจะไม่ต้องออกแรงมาก
- 4) การสอนด้านวิชาการ ต้องควบคู่ไปกับการบำบัดแก้ไขความบกพร่องทางร่างกาย ของบุคคลที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา- แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) เสนอแนะการสอนบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ไว้ดังนี้

- 1) สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เป็นบรรยากาศของการร่วมมือซึ่งกันและกัน
- 2) ให้เวลาแก่บุคคลอย่างเพียงพอในการเดินทางจากห้องเรียนหนึ่งไปยังอีกห้องเรียน หนึ่งเมื่อหมดชั่วโมงเรียน
- 3) บอกให้นักเรียนพูดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง สำหรับข้อความที่สำคัญเพราะบุคคลบางคน อาจมีปัญหาในการฟัง/หรือการพูด
- 4) กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง
- 5) ในชั่วโมงเรียน ฝึกนักเรียนนั่งตัวให้ตรง แม้ว่าจะมีปัญหาก็ตาม แต่บุคคลต้องใช้ ความพยายาม
- 6) ครูจะต้องทำความเข้าใจกับกลไกการทำงานของเครื่องมือต่าง ๆ ที่ติดมากับตัว บุคคลเพื่อจะได้ไม่เป็นอุปสรรคในการสอนของครู
- 7) ฝึกให้นักเรียนได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลในหลายด้าน รวมทั้งการพิมพ์แทนการเขียนของบุคคล

8) ครูควรขอคำแนะนำจากนักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด ซึ่งจะช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวของบุคคลยิ่งขึ้น

9) ใช้ไม้บรรทัดที่มีแม่เหล็กแทนไม้บรรทัดธรรมดาเวลาบุคคลเขียนหรือขีดเส้นใต้เส้นจะได้ไม่เลื่อน

10) ใช้ปากกาหรือดินสอที่เขียนออกง่าย โดยไม่ต้องใช้แรงกดมาก

11) พยายามหลีกเลี่ยงการเขียนที่มีความยาวหลายหน้ากระดาษ อาจอัดเทปให้บุคคลฟังแทนการจดโน้ตย่อ

12) เนื่องจากบุคคลมีปัญหาในการเคลื่อนไหว ครูบางคนอาจให้บุคคลลงร่วมกิจกรรม การกระทำดังกล่าวของครู อาจไม่เหมาะสม ครูอาจหาทางเลือกอื่น เช่น วางแผนให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมโดยให้ครูพี่เลี้ยง นักกายภาพบำบัดคอยให้ความช่วยเหลือหรืออาจให้เพื่อนร่วมชั้นคอยช่วยเหลือก็ได้

13) บุคคลบางคนอาจไม่สามารถพูดได้แต่อาจสื่อสารโดยใช้สายตาหรือท่าทาง ครูบางคนอาจให้บุคคลลงร่วมกิจกรรมเช่นกัน ครูอาจใช้ทางเลือกอื่น เช่น ครูสื่อสารกับบุคคล เช่นเดียวกับการสื่อสารกับบุคคลปกติ บุคคลอาจเข้าใจภาษาพูด นั่นคือ ฟังเข้าใจ แต่พูดไม่ได้ เปิดโอกาสให้บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลฝึกการสื่อสาร

14) ครูอาจเสียเวลากับบุคคลมาก เพราะบุคคลบางคนอาจทำงานช้าอันเนื่องมาจากปัญหาในการใช้กล้ามเนื้อ ครูบางคนอาจให้คะแนนบุคคลเฉพาะในส่วนที่บุคคลทำเสร็จในเวลาที่กำหนด การกระทำดังกล่าวไม่เหมาะสมครูควรให้เวลากับบุคคลมากขึ้น ครูอาจให้บุคคลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการเขียนหรืออาจบอกให้กับนักเรียนที่ทำงานเสร็จแล้วช่วยเหลือบุคคล

15) บุคคลบางคนอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน เนื่องจากได้รับการปฏิบัติต่อบุคคลที่ไม่เท่าเทียมกับบุคคลปกติ ครูอาจหาทางร่วมกิจกรรมที่บุคคลสามารถร่วมได้ ครูอาจใช้เวลาพอควรในการพูดคุยเพื่อค้นหาสิ่งที่บุคคลชอบ กิจกรรมที่ทำให้บุคคลสนุกสนาน แล้วจึงจัดกิจกรรมความต้องการของบุคคล

3.9 การให้ความช่วยเหลือและสิ่งอำนวยความสะดวก

เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพของบุคคลทำให้ครูต้องมีความรับผิดชอบในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงอาการของบุคคล และรายงานต่อแพทย์และพยาบาลประจำโรงเรียน ดูแลเรื่องการรับประทานยาเพื่อการรักษาของบุคคล ติดต่อประสานกับครอบครัวของบุคคลเกี่ยวกับสุขภาพและอาการของบุคคล ดูแลให้บุคคลได้อยู่ในลักษณะที่ถูกต้อ เช่น นั่งตัวตรง เพื่อป้องกันรูปร่างบิดเบี้ยวทำให้เกิดการเมื่อยล้าของกล้ามเนื้อ เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังต้องประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักกายภาพบำบัด นักอาชีพบำบัด นักแก้ไขการพูด เมื่อบุคคลมีความต้องการการบริการพิเศษจากผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้

สิ่งอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนควรต้องออกแบบและจัดทำเพื่อลดข้อจำกัดในสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ไม่ให้เป็นสิ่งกีดขวางและอุปสรรคต่อตัวบุคคลในการเข้าถึงบริการการศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาถึงทุกสถานที่ที่บุคคลจำเป็นต้องไป เช่น ห้องน้ำห้องส้วม ห้องอาหาร สนามบุคคลเล่น ห้องดนตรี ห้องสมุด รถประจำทาง และอื่น ๆ ถูกออกแบบให้รถเข็น ภายอุปกรณ์และเครื่องช่วยเดิน ที่บุคคลใช้สามารถเข้า-ออกได้สะดวก อ่างล้างมือ กระจกเงา ถังขยะ ที่วางผ้าเช็ดมือและลูกบิดประตู อยู่ในระดับที่บุคคลสามารถเอื้อมถึง

3.9.1 ภายอุปกรณ์ ภายอุปกรณ์ แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

1) ภายอุปกรณ์เสริม (Orthosis) คือ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ออกแบบ เพื่อเสริมร่างกายส่วนที่ทำงานไม่ปกติ บกพร่อง หรือสูญเสียสมรรถภาพ ซึ่งอาจทำด้วยเหล็กกล้า อะลูมิเนียม พลาสติก ยาง หนัง หรือไม้ ก็ได้ เปรสสำหรับ ขาหรือแขน เข็มอกพุงแขนและขา เข็มอกพุงมือและข้อมือ เป็นต้น

2) ภายอุปกรณ์เทียม (Prosthesis) ภายอุปกรณ์เทียม คือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนอวัยวะส่วนที่ขาดหายไป เพื่อให้ร่างกายทำงานได้ตามปกติ ได้แก่ แขน หรือ ขาเทียม

3.9.2 เครื่องช่วยในชีวิตประจำวัน เครื่องช่วยในชีวิตประจำวัน คือ เครื่องมือหรือเครื่องใช้ที่ดัดแปลงให้คนพิการทางร่างกายสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ อุปกรณ์หรือเครื่องมือของใช้พิเศษเหล่านี้ต้องได้รับการดัดแปลงให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลแต่ละคน เช่น

1) แก้อั้วพิเศษและโต๊ะตัดแบบพิเศษ (Cut out Table) จะช่วยการทรงตัวของบุคคลในขณะนั่งหรือยืน

2) ที่ตั้งหนังสือ (Book Holder) เพื่อวางหนังสือเมื่อบุคคลไม่สามารถถือได้ด้วยตนเอง

3) เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า ซึ่งออกแบบเครื่องประกอบเพื่อความสะดวกในการใช้งานสำหรับบุคคลพิการ

4) ที่เปิดหน้าหนังสือ (Page Turner) สำหรับใช้เปิดหน้าสมุดหรือหนังสือเมื่อบุคคลไม่สามารถใช้มือเปิดเองได้

5) ที่จับดินสอ (Pencil Holder) ลักษณะเป็นเข็มอกมือที่ช่วยให้บุคคลจับดินสอเวลาบุคคลเขียนหนังสือหรือจับช้อนเวลารับประทานอาหาร จับพุกกันเวลาทำงานศิลปะ เป็นต้น

3.9.3 เครื่องช่วยเดิน เครื่องช่วยเดินบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่ใส่ภายอุปกรณ์มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องช่วยเดินต่าง ๆ ได้แก่ ไม้เท้า ไม้ค้ำยัน วอล์กเกอร์ แก้อั้วล้อเลื่อน

1) ไม้เท้า ต้องปรับระดับความสูงต่ำได้ อาจมีลักษณะ 3 ขา หรือ 4 ขา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของบุคคล

2) ไม้ค้ำยันหรือไม้ยันรักแร้ ใช้สำหรับพุงให้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ยืนและเคลื่อนที่

3) วอล์กเกอร์ หรือ เครื่องช่วยเดิน ต้องใช้ให้ถูกต้องขนาด ความเหมาะสม และความจำเป็นของผู้ใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแพทย์และนักกายภาพบำบัดเป็นผู้วินิจฉัย

4) รถเข็น (Wheel Chair) สำหรับที่มีความบกพร่องทางร่างกายใช้ในการเคลื่อนที่และสามารถดัดแปลงให้เป็นที่นั่งแทนโต๊ะเก้าอี้ได้

3.10 ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อาจจัดได้หลายลักษณะตามความต้องการพิเศษของบุคคล ได้แก่

3.10.1 บุคคลที่มีความบกพร่องน้อย สามารถจัดให้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ โดยมีเครื่องช่วยในการเรียน เช่น อุปกรณ์ที่ดัดแปลงให้บุคคลสามารถเรียนรู้สะดวกขึ้น ได้แก่ โต๊ะเก้าอี้ ที่ดัดแปลงแล้ว มีเครื่องช่วยในการเขียนหนังสือ และมีเครื่องช่วยในการเคลื่อนไหว เป็นต้น

3.10.2 บุคคลที่มีความบกพร่องมาก ซึ่งต้องการสถานที่เรียนเหมาะสมกับสภาพความบกพร่อง อาจจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษเฉพาะในโรงเรียนปกติ ซึ่งบุคคลสามารถทำกายภาพบำบัดในห้องเรียนได้ มีครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้เฉพาะดูแล และทำการสอนร่วมกับครูทั่วไป

3.10.3 บุคคลที่มีความบกพร่องระดับรุนแรง อาจจัดเป็นโรงเรียนพิเศษเฉพาะ ซึ่งมีครูการศึกษาพิเศษ ทำการสอน และมีนักกายภาพบำบัดดูแลบุคคลด้วย

3.11 สื่อการเรียนการสอน

เช่นเดียวกับบุคคลปกติ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ต้องการสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น ลักษณะของสื่อควรมีความเหมาะสมกับวัยของบุคคล สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้และความต้องการพิเศษของบุคคล เนื่องจากการทำงานของกล้ามเนื้อของบุคคลไม่เหมือนกับของบุคคลปกติ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ควรมีความคงทนและปรับให้สะดวกแก่การใช้ของบุคคล ต้องปลอดภัยให้มีมุมแหลมคมที่จะทำอันตรายแก่บุคคล มีน้ำหนักเบาพอที่บุคคลจะสามารถจับต้องยึดถือได้ สื่อการเรียนการสอนดังกล่าวอาจจะเป็นสื่อที่ครูทำเองหรือจัดซื้อสำเร็จมาก็ได้

3.12 บรรยากาศในการสอน

การจัดชั้นเรียนต้องจัดให้มีบรรยากาศของความเป็นกันเอง โดยเฉพาะในชั้นเรียนร่วม ครูต้องสร้างความเป็นมิตรระหว่างบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพกับบุคคลปกติ สร้างโอกาสให้บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกันมากที่สุด โดยจัดการเรียนการสอนให้บุคคลได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน สร้างความเข้าใจอันดี และสร้างเจตคติที่ดีของบุคคลปกติต่อบุคคลที่มีความบกพร่อง

แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

1. แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

1.1 การช่วยเหลือทั่วไป

การฝึกทักษะการดำรงชีวิต : การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวสำหรับคนตาบอด (Orientation and Mobility) มีดังต่อไปนี้

1) การฝึกทักษะ การสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหวสำหรับคนตาบอด (Orientation and Mobility หรือ O&M) คือ หัวใจหรือสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของคนพิการทางการเห็น เพื่อให้สามารถช่วยตนเองและดำรงชีวิตอิสระด้วยตนเอง

2) ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม (Orientation) คือ ความสามารถที่จะรู้ว่าตนเองอยู่ที่ใดในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

3) การเคลื่อนไหว (Mobility) คือ ความสามารถที่จะเคลื่อนไหวกจากสถานที่แห่งหนึ่ง ไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างปลอดภัยรวดเร็วและสง่างาม

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กล่าวว่า O&M เป็นตัวย่อของ Orientation and Mobility: ซึ่งเป็นวิชาที่สำคัญที่สุด และจำเป็นมากสำหรับคนตาบอดที่จำเป็นจะต้องเรียน มีความหมายว่า "การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว" เป็นวิชาที่สอนให้คนตาบอด

รู้จักใช้ประสาทสัมผัสที่เขามีอยู่ ได้แก่ สายตาบางส่วน การฟังเสียง การสัมผัส การดมกลิ่น การชิมรส และ ประสบการณ์เดิม โดยเฉพาะการฝึกเดินด้วยไม้เท้าขาว ไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง มี ประสิทธิภาพ สง่างาม และปลอดภัยได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เขาทราบว่า

- (1) ตัวเขาอยู่ที่ไหน
- (2) สถานที่และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเขามีอะไรบ้าง
- (3) สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเขามีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- (4) ตัวเขากับสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์กันอย่างไร

4) การฝึก O&M เพื่อให้คนพิการทางการเห็น สามารถไปไหนมาไหนได้ รู้ สภาพแวดล้อมในที่ต่าง ๆ คือ รู้ว่าขณะนี้อยู่ที่ไหน ต้องการจะไปที่ไหนและจะไปได้อย่างไร ต้องมีการ ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เป็นขั้นตอน โดยทั่วไปการนำทางสามารถทำได้โดย

(1) การใช้คนนำทาง เป็นวิธีที่ปลอดภัยได้ผลดี แต่ต้องอาศัยการพึ่งพาผู้อื่น จึง ควรใช้ในระยะเวลาแรก เพื่อฝึกทักษะอื่น ๆ ต่อไป

(2) ผู้นำทางอแกนแนบลำตัว ให้ผู้ตามจับที่เหนือข้อศอกเล็กน้อย ยืนทาง ด้านหลังผู้นำทางประมาณครึ่งก้าว เวลาผู้นำทางเดินให้เดินนำประมาณ 1 ก้าว และเมื่อถึงทางแคบ ประตู หรือที่คนพลุกพล่านให้เดินข้อศอกไปข้างหลัง เพื่อเตือนผู้ตามให้ระวัง ระหว่างนำทางควรบอก สภาพแวดล้อมไปด้วย โดยใช้คำพูดที่ชัดเจน สื่อความหมายได้ดี และเมื่อจะปล่อยผู้ตามไว้ตามลำพังควร จัดให้อยู่ที่ติดกับเก้าอี้ ผนังหรือสิ่งแวดล้อมอื่น

(3) การใช้ไม้เท้า เป็นวิธีที่ทำได้ไม่ยาก ไม่สิ้นเปลือง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของและ ทางเดินด้านหน้าได้เฉพาะที่อยู่กับพื้น แต่สิ่งที่สูงลอยขึ้นมาจะไม่สามารถตรวจสอบได้ ไม้เท้าที่ใช้ควรมีพื้น หนึ่งเบา ความยาวพอเหมาะประมาณพื้นถึงหน้าอก โดยทั่วไปจะใช้สีขาวเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ของคน พิการทางสายตา

(4) การใช้สุนัขนำทาง มีคนใช้วิธีนี้น้อย เพราะต้องมีการฝึกฝนรวมกัน ทั้งคนและ สุนัข ผู้ที่ใช้วิธีนี้ได้กำหนดให้มีอายุ 18 - 60 ปี และมีสุขภาพดี การได้ยืนปกติ และต้องตาบอดสนิทแล้ว เพราะจะต้องมีความสามารถเพียงพอที่จะดูแลสุนัขเองได้ สุนัขที่นำมาฝึกนำทางได้นั้นจะเลือกพันธุ์ที่ฉลาด ขนสั้น ได้แก่ German shepherd, Golden retriever Labrador retriever และ boxer เพื่อให้ดูแลง่าย

(5) การใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คลื่นเสียง หรือ LASER เพื่อช่วยให้รู้ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีขึ้น โดยเฉพาะที่อยู่ระดับเหนือพื้นขึ้นมา เมื่อใช้ร่วมกับไม้เท้านำทางจะทำให้สามารถ ระวังตัวได้ดียิ่งขึ้น

5) การสื่อสาร บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น สามารถสื่อสารโดยใช้การพูดออก เสียงได้เหมือนบุคคลปกติทั่วไป ดังนั้นการพูดบอกอธิบายถึงรายละเอียดสิ่งต่าง ๆ มีความสำคัญในการ เรียนรู้ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

(1) บกพร่องในระดับมองเห็นเลือนลาง สามารถอ่านหนังสือได้ เพียงแต่ ตัวหนังสือต้องใหญ่กว่าของบุคคลปกติทั่วไป

(2) บุคคลที่มีความบกพร่องในระดับตาบอดมองไม่เห็น การอ่านหนังสือจึง ค่อนข้างยาก ตัวอักษรที่ใช้ในการเขียนหรืออ่านเรียกว่า “อักษรเบรลล์”

6) อักษรเบรลล์ (Braille) คือ การใช้สี่เหลี่ยมในการสื่อสารด้วยเอกสาร โดยการอ่าน เขียน ใช้เป็นระบบการเรียนหนังสือสำหรับคนตาบอด มีการรวมกลุ่มของจุดบนลงบนกระดาษ วิธีการอ่าน อักษรเบรลล์ ใช้การสัมผัสด้วยปลายนิ้วมือ

1.2 การช่วยเหลือด้านสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

การช่วยเหลือด้านสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางเห็น ประเภทสายตาลีออนรางมีดังนี้

1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทสายตาลีออนราง เป็นบุคคลที่มีการมองเห็นหลงเหลืออยู่ ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก จึงเป็นไปเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องประเภทสายตาลีออนราง คือ การปรับปรุงอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในการอ่าน และการใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง การให้แสงสว่างที่เพียงพอ และเหมาะสมกับสภาพสายตาของแต่ละคน ได้แก่ การใช้สีตัดกัน เช่น พื้นสีดำให้ใช้ตัวอักษรสีขาว ถ้าหากพื้นสีขาวให้ใช้ตัวอักษรสีดำ ที่วิวังจรปิด การขยายตัวอักษร

(1) แวนขยาย ใช้ขยายภาพ หรือหนังสือ ตำรา สิ่งพิมพ์ ใช้สำหรับการขยายภาพในระยะใกล้

(2) กล้องส่องทางไกล และเลนส์ส่งระยะไกล ใช้ในการเดินทาง หรือดูสภาพแวดล้อม สิ่งของต่าง ๆ ในระยะไกล

(3) กล้องไฟ ใช้เพื่อปรับแสงให้เหมาะสมกับสายตาของบุคคลที่มีสายตาลีออนรางสามารถหรี่ หรือปรับให้แสงเข้มข้นได้ เพื่อช่วยให้ใช้สายตาได้ดียิ่งขึ้น

(4) บรรทัดนูนและแผ่นบรรทัด บุคคลที่มีสายตาลีออนรางสามารถเขียนหนังสือด้วยตัวอักษรปกติได้ ดังนั้นวิธีการช่วยเหลือ คือ การทำบรรทัดนูน หรือการที่มีแผ่นบรรทัดทำให้สังเกตเห็นบรรทัดได้ชัดเจน

(5) การใช้สีตัดกัน การใช้เส้น และสีที่ตัดกัน สามารถช่วยให้บุคคลที่มีสายตาลีออนรางเห็นได้ชัดเจน ดังนั้นการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีพื้นฐาน ควรคำนึงถึงการใช้สีตัดกัน

(6) ที่วิวังจรปิด (CCTV) อุปกรณ์ที่ขยายตัวอักษรในสิ่งพิมพ์ให้ใหญ่ขึ้น และสามารถทำให้สีของตัวอักษรกับสีของพื้นหลังตัดกันได้ เช่น ตัวอักษรสีขาว พื้นหลังสีดำ หรือตัวอักษรสีดำ พื้นหลังสีขาว

(7) การขยายตัวอักษร การขยายตัวอักษรของหนังสือ แบบเรียนหรือตำรา เพื่อสะดวกสำหรับบุคคลที่มีสายตาลีออนรางให้อ่านได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น การขยายตัวอักษร และการใช้สีของตัวอักษรนั้นต้องประเมินเป็นรายบุคคล

2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทตาบอดสนิท บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทตาบอดสนิท เป็นบุคคลที่ใช้ทักษะประสาทสัมผัสทดแทนการเห็น เช่น การสัมผัส การฟัง บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นประเภทนี้ จึงจำเป็นต้องสื่อสารด้วยอักษรเบรลล์เป็นหลักในการอ่านการเขียน

(1) เครื่องเขียนอักษรเบรลล์ (Slate and Stylus)

(2) อักษรเบรลล์ไม่ใช่เทคโนโลยี แต่เป็นเครื่องมือทางภาษาสำหรับบุคคลตาบอดที่ใช้ในการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ ดังนั้นเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับบุคคลตาบอด จึงพัฒนาเพื่อให้บุคคลตาบอดได้ใช้อักษรเบรลล์ได้ง่ายยิ่งขึ้น

(3) Slate คือ แผ่นรองเขียนอักษรเบรลล์ และ Stylus คือ ดินสอปลายแหลมสำหรับเขียนอักษรเบรลล์ เป็นอุปกรณ์สำหรับการเขียนอักษรเบรลล์ เหมาะสำหรับนักเรียนตาบอดในการจดบันทึก หรือทำการบ้าน ใบงาน แบบฝึกหัด

- (4) พิมพ์ดีดเบรลล์ เป็นเทคโนโลยีพื้นฐานสำหรับการผลิตอักษรเบรลล์ หนังสือหรือสื่อการสอน หรือใบงาน แบบฝึกหัดสำหรับบุคคลตาบอด
- (5) แท่งไม้สอนสัญลักษณ์เบรลล์ สำหรับสอนจุดในเซลล์ของอักษรเบรลล์ของพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์
- (6) เครื่องทำภาพนูน ใช้สำหรับทำภาพนูน และอัดสำเนาภาพนูน เพื่อทำสื่อการเรียนการสอน
- (7) สื่อการเรียนการสอนที่มีความนูน การปรับสื่อสำหรับบุคคลตาบอด โดยการทำให้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ มีความนูน เพื่อให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางสายตา (ตาบอด) ใช้ในการสัมผัสเพื่อการเรียนรู้
- (8) โน้ตบุ๊กคนตาบอด เป็นอุปกรณ์ที่บุคคลตาบอดสามารถพกพา เพื่อทำงานนอกสถานที่ มีลักษณะพิเศษ คือ แป้นพิมพ์เป็นแป้นพิมพ์เบรลล์ และสามารถแปลงรหัสเบรลล์เป็นอักษรธรรมดา และสามารถอ่านออกเสียงได้
- (9) เครื่องรู้จำอักขระด้วยแสง เครื่องนี้มีความสามารถในการอ่านอักขระ และกราฟฟิกของสิ่งพิมพ์ ข้อมูลที่ป้อนเข้าสามารถทำเป็นข้อที่ออกมาได้ 3 ลักษณะ คือ ไฟล์คอมพิวเตอร์ เสียงพูด อักษรเบรลล์
- (10) โปรแกรมอ่านหน้าจอ (Screen Reading Program) เป็นซอฟต์แวร์ที่สามารถแปลงไฟล์คอมพิวเตอร์ให้เป็นเสียงสังเคราะห์ เพื่ออ่านข้อความที่ปรากฏหน้าจอ คอมพิวเตอร์
- (11) โปรแกรม Open Book เป็นโปรแกรมสำหรับอ่านหรือตกแต่งเอกสาร
- (12) ไม้เท้าขาว (White Cane) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเดินทาง
- (13) ทีวีวงจรมิด (CCTV) เป็นอุปกรณ์ที่ขยายตัวอักษรในสิ่งที่พิมพ์ให้ใหญ่ขึ้นและสามารถทำให้สีของตัวอักษรกับสีของพื้นหลังตัดกันได้ เช่น ตัวอักษรสีขาว พื้นหลังสีดำ
- (14) เครื่องจดบันทึกอักษรเบรลล์ (Braille Notetaker) เป็นคอมพิวเตอร์แบบพกพาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น ซึ่งมีแป้นพิมพ์แบบแป้นพิมพ์บนเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ และสามารถแปลงรหัสเบรลล์เป็นอักษรธรรมดาได้ สามารถอ่านออกเสียงได้ และมีฟังก์ชันการทำงานเหมือนเครื่องบันทึกส่วนบุคคล (Organizer) และบันทึกการพิมพ์ข้อความได้เหมือนตัวประมวลคำ (Word Processor)
- 15) โปรแกรม Jaws เป็นโปรแกรมการอ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ มีโปรแกรมสังเคราะห์เสียงและอ่านออกเสียงกับโปรแกรมพิมพ์อักษรเบรลล์
- 16) เครื่องอ่านธนบัตร (Bank Note Reader) เป็นเครื่องที่สามารถ อ่านออกเสียงให้ฟังว่าเป็นธนบัตรอะไร รวมทั้งสามารถ บอกได้ว่าเป็นธนบัตรปลอมหรือไม่

2. แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.1 การช่วยเหลือทั่วไป

การช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จะต้องเรียนรู้โดยใช้การได้ยินที่เหลืออยู่ในการพัฒนาการพูด บุคคลนั้นจะต้องได้รับการวินิจฉัยโดยเร็วที่สุด เมื่อพบว่าบุคคลนั้นมีการสูญเสียการได้ยิน จำเป็นจะต้องใส่เครื่องช่วยฟังหรือผ่าตัดใส่ประสาทหูเทียม เป็นการส่งเสริมการฟังเพื่อพัฒนาการสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยทั่วไปจะใช้เวลาประมาณ 7

เดือน บุคคลที่มีความบกพร่องจะมีพัฒนาการในการฟังเช่นเดียวกับบุคคลปกติทั่วไป ถ้าได้รับการพัฒนาตั้งแต่อายุยังน้อยหรือตั้งแต่ 1 ขวบ จะช่วยพัฒนาภาษาได้เร็วขึ้น ทั้งนี้จะต้องสอนผู้ปกครองในเรื่องการใช้สภาพแวดล้อม การสร้างสถานการณ์ หรือการใช้กิจกรรมประจำวันในการทำงานบ้าน เช่น ซักผ้า ทำอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนและต้องการใช้การสนทนา เพื่อสอนการฟัง การพูด และภาษาให้แก่บุคคล หรือแม้แต่การเล่นในสนามบุคคลเล่นก็สามารถบูรณาการ การฟังการพูดในการฝึกได้เช่นเดียวกัน สิ่งสำคัญในการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีดังนี้

1) ใส่เครื่องช่วยฟัง ต้องให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินใส่เครื่อง ช่วยฟังหรือประสาทหูเทียมตลอดเวลา ยกเว้นเวลาอาบน้ำและนอน เพราะทุกวินาทีที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการฟังและการพูด

2) ฝึกให้ตระหนักรู้ทันทีที่มีเสียงไม่ว่าจะเป็นเสียงรอบตัว เสียงสภาพแวดล้อม หรือเสียงพูดก็ตาม

3) กระตุ้นการตอบสนองต่อเสียง โดยการวางเงื่อนไข เช่น เมื่อได้ยินเสียงเรียกชื่อแล้วหันหาเสียง เป็นต้น เมื่อบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตอบสนองต่อเสียง พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องให้แรงเสริมแก่บุคคล

4) ฝึกการตระหนักรู้ว่ามีเสียงหรือไม่มีเสียง โดยการใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกให้บุคคลรู้ว่า มีเสียง ไม่มีเสียง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งของการฝึกฟัง

5) ฝึกเรื่องการระบุทิศทางของเสียง โดยพ่อแม่ผู้ปกครองฝึกให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินฝึกฟัง แล้วหว่าเสียงมาจากทิศทางใด เป็นเสียงของอะไร ทั้งนี้พ่อแม่ ผู้ปกครอง อาจจะสร้างสถานการณ์ เช่น เคาะประตู แล้วให้ฝึกฟังและหันหาแหล่งกำเนิดของเสียง ซึ่งอาจต้องฝึกหลาย ๆ ครั้ง และให้การเสริมแรงเมื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง

6) ฝึกการตอบสนองต่อเสียงที่สำคัญ 6 เสียง คือ /อา/ /อุ/ /อี/ /อิม/ /ซ/ /ส/ ซึ่งเป็นเสียงที่ครอบคลุมเสียงในภาษาพูดที่บุคคลจะได้ยิน สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การตรวจสอบเครื่องช่วยการได้ยินอย่างสม่ำเสมอ ถ้าหากพบว่ายังมีปัญหาในการฟังและตอบสนองต่อเสียง พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว

7) การตอบสนองต่อเสียงที่มีความหมาย เป็นการสอนให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินรับรู้ว่ามีเสียงที่ได้นั้นมีความหมาย การสอนจะต้องสอนความหมายของคำศัพท์ไปด้วย แต่ไม่ต้องเน้นเรื่องการพูดชัดเจน แต่ควรเน้นที่ทำนองหรือระดับเสียงสูงต่ำ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้สนุกและน่าสนใจ

2.2 การช่วยเหลือด้านสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

การช่วยเหลือด้านสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีดังนี้

1) เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aids) เป็นอุปกรณ์ที่ประกอบด้วยส่วนรับเสียงทำหน้าที่รับเสียงและเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้า ส่วนขยายเสียงทำหน้าที่ขยายพลังงานไฟฟ้า และส่วนลำโพงทำหน้าที่เปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าเป็นเสียง ส่งต่อเข้าไปในหูของผู้ใช้ เพื่อให้ได้ยินเสียงต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อุปกรณ์นี้สามารถปรับระดับความดังของเสียงที่รับเข้าได้ด้วย

(1) กระดานสื่อสาร (Communication Board) เป็นอุปกรณ์ในรูปแบบของแผ่นกระดานซึ่งมีสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่จัดไว้เป็นหมวดหมู่ตามความจำเป็นในการใช้งาน เมื่อต้องการจะสื่อสารผู้ใช้จะชี้ที่รูปที่ต้องการสื่อความหมายแทนการพูด

(2) เครื่องมือช่วยสื่อสารสำหรับคนที่พูดไม่ได้ (โองา) เป็นอุปกรณ์ ช่วยสื่อสาร (Communication Aids) ที่ได้รับการพัฒนามาจากแนวคิดเรื่องการใช้อุปกรณ์เพื่อทดแทนเสียงพูด ทั้งนี้ เนื่องจากมีบุคคลที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่สามารถพูดได้ อันมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของอวัยวะที่ใช้ในการพูด หรือสมองส่วนควบคุมกล้ามเนื้ออวัยวะในการพูดบกพร่องไป

(3) โปรแกรมช่วยสื่อสารสำหรับคนที่พูดไม่ได้ (ปราศรัย) เป็นโปรแกรมช่วยสื่อสารที่มีแนวคิดเช่นเดียวกับโองา แต่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำงานบนเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยการบันทึกเสียงข้อความลงในช่องแต่ละช่อง ผู้ใช้จะต้องเป็นผู้ที่ยังสามารถพูดสื่อสารได้ ลักษณะการใช้งาน ผู้ใช้จะเลือกข้อความจากรูปแทนที่ข้อความที่จะสื่อสาร โดยการเลื่อนเมาส์ไปที่รูปที่ต้องการ แล้วคลิกที่ช่องรูปนั้น โปรแกรมก็จะแปลงเสียงข้อความที่บันทึกไว้ออกมา ทำให้สามารถพูดคุยกับผู้อื่นผ่านโปรแกรม

(4) โทนบาร์ เป็นเครื่องดนตรี เหมาะในการสอนวรรณยุกต์

(5) เครื่องฝึกการออกเสียงนาสิก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการออกเสียงนาสิก ซึ่งได้แก่ ม น ง

(6) เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aid) เป็นเครื่องขยายเสียงขนาดเล็กที่สามารถใส่ติดไว้ที่หู เพื่อทำหน้าที่ขยายเสียงพูดและเสียงอื่น ๆ จากสิ่งแวดล้อมภายนอก

(7) โทรศัพท์ข้อความ เป็นอุปกรณ์ที่ประกอบด้วยแป้นพิมพ์ จอภาพ และโมเด็ม เพื่อใช้รับ-ส่งข้อความ เมื่อมีเสียงเรียกเข้าอุปกรณ์สัญญาณไฟจะกระพริบเพื่อแจ้งบอก

3. แนวทางการช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

3.1 การช่วยเหลือทั่วไป

ความบกพร่องของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะตาบอด หูหนวก สมองอักเสบ หรือความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ ซึ่งแต่ละบุคคลอาจเกิดขึ้นได้เสมอ ตั้งแต่กำเนิดหรือตลอดช่วงชีวิต แม้จะมีเพียงสัดส่วนเล็กน้อยที่เกิดมาพร้อมกับความบกพร่องทางร่างกาย ถึงกระนั้นบุคคลก็ยังสามารถเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จและมีความสุขได้ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว พ่อแม่จึงควรทำทุกวิถีทางที่อาจเป็นไปได้ ดังนี้

1) การเลี้ยงดูลูก ไม่ใช่สงสารหรือตามใจลูก พ่อแม่ส่วนใหญ่มักทำผิดพลาดโดยการตามใจลูก อีกทั้งยังลูกมีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ พ่อแม่ยังมักรู้สึกสงสารลูก และเลี้ยงดูลูกด้วยความสงสาร ซึ่งถือเป็นเรื่องไม่สมควรอย่างยิ่ง เนื่องจากบุคคลทุกคนต้องการการสนับสนุนและความเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง ไม่ใช่ความสงสารหรือการตามใจ โดยในท้ายที่สุดแล้วบุคคลที่มีความบกพร่องที่ได้รับการสนับสนุนจะมีพัฒนาการที่ดีกว่า บุคคลที่บกพร่องที่ได้รับการสงสารแต่ไม่ได้รับการสนับสนุน

2) ตรวจสอบ ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าลูกมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีต่อสุขภาพ โดยสิ่งที่ดีที่สุดที่ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพได้ คือ การสอนวิธีการดูแลตนเองแม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความผิดปกติก็ตาม ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองไม่สามารถทำทุกอย่างให้กับลูกได้ การถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนให้พึ่งพาตนเองจึงถือเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในฐานะเครื่องยืนยันการมีสุขภาพที่ดีของลูกในอนาคตต่อไป

3) **สอนให้ลูกมองชีวิตให้กว้างขึ้น** บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ มักรู้สึกขาดความมั่นใจ และตกอยู่ในภาวะซึมเศร้าจากการเปรียบเทียบกับผู้อื่น ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกในด้านลบดังกล่าว ผู้ปกครองควรสอนให้ลูกมองข้ามความผิดปกติในปัจจุบัน และปรับเปลี่ยนทัศนคติที่เขามองตัวเอง โดยปลุกฝังให้เขานึกถึงอนาคตที่ไกลตัวออกไป ท้นที่ที่เขาเข้าใจว่าความคิดของตนมีส่วนทำให้ปัญหาแย่งลงกว่าเดิมเขาก็จะค่อย ๆ เรียนรู้ที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างมีความสุข

4) **ให้การสนับสนุนลูกด้วยเครื่องมือที่จำเป็น** ผู้ปกครองที่สอนให้ลูกก้าวข้ามความบกพร่องของตนเอง รวมทั้งจัดหาเครื่องมือที่ช่วยสนองความต้องการพิเศษของลูก ถือว่ามีส่วนช่วยให้ลูกประสบความสำเร็จในอนาคตอย่างมาก โดยพ่อแม่ที่ผลักดันให้ลูกไปโรงเรียน พร้อมทั้งช่วยเหลือให้ลูกได้รับทุกสิ่งทีจำเป็นต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ จนกระทั่งบุคคลที่มีความบกพร่องโตพอที่จะดูแลตนเองได้ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นพ่อแม่ที่ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แล้ว และความสำเร็จของลูกก็คงอยู่ไม่ไกลเกินไป

5) **สร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว** หากผู้ปกครองรักลูก ก็ควรหาโอกาสใกล้ชิดกับลูกให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพอาจเป็นสาเหตุของปัญหาความเข้าใจและความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว อีกทั้งบุคคลที่มีความบกพร่องที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อแม่ยังสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมั่นใจและมีความสุขในอนาคต

6) **ไม่ละเลยลูก** ไม่ว่าจะในสถานการณ์ใดก็ตาม พ่อแม่ทุกคนควรให้ความสนใจลูก โดยเฉพาะเมื่อลูกมีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เพราะการละเลยหรือไม่ใส่ใจถือเป็นการทำร้ายลูกทางหนึ่ง แม้ว่าผู้ปกครองจะไม่ทราบก็ตาม ทั้งนี้เพราะการกระทำที่บ่งบอกถึงการละเลยอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตของบุคคล ดังนั้นพ่อแม่จึงควรเป็นผู้ตอบข้อซักถาม รวมทั้งตอบรับคำร้องขอของลูก อยู่เสมอ

3.2 การช่วยเหลือด้านสื่อ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

การจัดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จุดประสงค์หลักในการจัดที่นั่งและการจัดท่าทาง (Seating and Positioning) ให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอยู่ในท่าทางที่เหมาะสม เพื่อลดแรงกดผิวหนัง ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ ช่วยให้ทรงท่าได้ดีขึ้น เช่น การเสริมเบาะรองนั่ง การเสริมอุปกรณ์พยุงด้านข้างลำตัว การประคองศีรษะ เป็นต้น นอกจากนี้ รวมถึงการจัดท่าทางอื่น ๆ ให้เหมาะสมด้วย เช่น การยืน การนอน เป็นต้น

1) **กายอุปกรณ์เสริม (Orthosis)** เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการทำงานของอวัยวะนั้น ๆ ให้สามารถใช้งานได้ เช่น เหล็กที่ตามขา

2) **กายอุปกรณ์เทียม (Prothesis)** เป็นอวัยวะเทียมที่ใช้แทนอวัยวะที่สูญเสียไปหรือไม่สามารถทำงานได้เป็นปกติ การใช้ แขน ขาเทียม

3) **อุปกรณ์ช่วยในการนั่งและการเคลื่อนย้ายตัว** เช่น เบาะรองนั่งสุบลม โต๊ะเขียนหนังสือและเก้าอี้ที่สามารถปรับระดับได้ แผ่นกันลื่น

4) **อุปกรณ์ช่วยในการรับประทานอาหาร** เช่น จานรับประทานอาหารแบบพิเศษ ช้อน ส้อม แก้วน้ำแบบดัดแปลงพิเศษ

5) **อุปกรณ์ช่วยในการเขียนหนังสือ** ประกอบด้วย Splints อุปกรณ์พยุงข้อใช้พุง เวลาเขียนหนังสือ แผ่นกระดานที่มีกรอบกำหนด บรรทัดหรือพื้นที่ เพื่อช่วยในการเขียน ปากกาอย่างลบที่มีแท่งใหญ่

6) **รถเข็น (Wheel Chair)** อุปกรณ์ช่วยให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพที่มีปัญหาในการเคลื่อนที่ สามารถเคลื่อนที่ได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด

- 7) อุปกรณ์สำหรับจัดทำทาง เช่น โตะไฟฟ้า แทนยื่นไฟฟ้าเก้าอี้ 7 ปรับระดับ แทนยกเก้าอี้ 7 ปรับระดับ เก้าอี้สำหรับนั่งพัก และนั่งรับประทานอาหาร
- 8) อุปกรณ์ในการช่วยเหลือตนเอง เช่น กรรไกร มีด ซ้อนส้อม อุปกรณ์รองภาชนะกันลื่น
- 9) อุปกรณ์ไฟฟ้า ช่วยป้อนอาหาร แผ่นกันอาหารหก อุปกรณ์ช่วยเดิน หรือไม้ค้ำยัน
- 10) อุปกรณ์ช่วยด้านการศึกษา เช่น โตะทำงานแบบเว้า แป้นพิมพ์ดัดแปลง อุปกรณ์ควบคุมคีย์บอร์ด แวนตาปริซึม ที่วางหนังสือ เครื่องช่วยเขียนและช่วยพิมพ์ เครื่องช่วยเปิดหนังสือ โปรแกรมต่าง ๆ

แนวทางการดูแลและช่วยเหลือนักศึกษาพิการ

แนวทางการช่วยเหลือของหน่วยงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีบทบาทหน้าที่ในการดูแล ช่วยเหลือ และให้บริการสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งแบ่งตามความบกพร่องดังนี้

1. นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น

การให้บริการสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น แบ่งเป็น 4 ด้าน รายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- 1) บริการโปรแกรมคอมพิวเตอร์อ่านจอภาพ เป็นภาษาไทย (ตาทิพย์) / ภาษาอังกฤษ (JAWS)
- 2) ฝึกอบรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม

1.2 ด้านสื่อ

- 1) บริการหนังสือเสียง (Daisy)
- 2) บริการหนังสืออักษรเบรลล์
- 3) บริการข้อสอบอักษรเบรลล์
- 4) บริการยืมเครื่องคอมพิวเตอร์
- 5) บริการยืมเครื่องบันทึกเสียง
- 6) บริการยืมเครื่องขยายตัวอักษร

1.3 ด้านบริการ

- 1) บริการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน และอื่น ๆ
- 2) บริการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์คนพิการทางการเห็น

1.4 ด้านการช่วยเหลืออื่น ๆ

- 1) จัดทำข้อสอบที่เหมาะสมกับความพิการ
- 2) จัดสถานที่สอบแยกเฉพาะจากนักศึกษาทั่วไป
- 3) บริการทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

- 4) บริการห้องเสริมการเรียนรู้และทำกิจกรรมทางวิชาการ
- 5) บริการห้องผลิตสื่อเบรลล์และห้องอ่านหนังสือเสียง

2. นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การให้บริการสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งเป็น 4 ด้าน รายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- 1) บริการล่ามภาษามือในชั้นเรียน
- 2) การสอนซ่อมเสริม
- 3) บทเรียน คำบรรยาย
- 4) ผู้ช่วยจดคำบรรยาย

2.2 ด้านสื่อ

- 1) เครื่องคอมพิวเตอร์ในการสืบค้น
- 2) เครื่อง Scanner

2.3 ด้านบริการ

- 1) บริการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน และอื่น ๆ
- 2) บริการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์คนพิการทางการได้ยิน

2.4 ด้านการช่วยเหลืออื่น ๆ

- 1) บริการอำนวยความสะดวกในการสอบเป็นกรณีพิเศษ
- 2) การจัดสถานที่สอบแยกเฉพาะจากนักศึกษาทั่วไป
- 3) จัดหาแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา

3. นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

การให้บริการสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย แบ่งเป็น 3 ด้าน รายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- 1) ทางลาด
- 2) ราวจับในห้องน้ำ
- 3) ลิฟต์
- 4) รถเข็น

3.2 ด้านบริการ

- 1) บริการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน และอื่น ๆ
- 2) บริการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์คนพิการ

3.3 ด้านการช่วยเหลืออื่น ๆ

- 1) จัดหาแหล่งทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยได้ระบุไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ ซึ่งประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะคือ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 รวมถึงการกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้กำหนดเป็นประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2553 เพื่อให้การช่วยเหลือนักศึกษาพิการให้ได้รับโอกาสในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างมีแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น โดยได้ระบุถึงการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยในการรับคนพิการเข้าศึกษา และการจัดบริการสนับสนุนการศึกษา เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเหมาะสม เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักศึกษาแต่ละประเภทความพิการ โดยการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นอย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ พร้อมทั้งจัดสรรบุคลากรปฏิบัติงาน ที่มีทักษะพื้นฐานในการให้บริการสนับสนุนคนพิการในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาพิการ

1. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา หรือเรียกสั้น ๆ ว่า DSS มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Disability Support Services เป็นหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือทางการศึกษาแก่นักศึกษาพิการที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้สามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป ดำเนินการที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและลดอุปสรรคต่าง ๆ อันเกิดจากความพิการ โดยจัดให้บริการสนับสนุนเพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถบรรลุเป้าหมายของการศึกษาได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

คำจำกัดความของงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ คือ งานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการ และจัดหาบริการสนับสนุน เพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้ ซึ่งบริการที่จัดให้จะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนักศึกษาแต่ละบุคคล

โดยเริ่มจากพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาในการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทาง

การศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551: หน้า 3)

จากการมีสิทธิทางการศึกษาดังกล่าว คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จึงได้วางระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา คือ การให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนิสิต นักศึกษาพิการแต่ละบุคคล รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยนิสิตนักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม

จากระเบียบดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงการศึกษา จึงจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเหมาะสมเพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนิสิตนักศึกษาพิการแต่ละประเภท โดยสถาบันอุดมศึกษาอาจตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นอย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษาพิการ พร้อมทั้งจัดสรรบุคลากรปฏิบัติที่มีทักษะพื้นฐานในการบริการสนับสนุนคนพิการ

การดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการนักศึกษาพิการเรียนร่วมระดับอุดมศึกษา (Disabilities Support Services: DSS) จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ตระหนักถึงสิทธิและความเท่าเทียมของนักศึกษาพิการ ที่จะได้รับโอกาสในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และคำนึงถึงการพัฒนาให้นักศึกษาพิการมีคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเดียวกัน เพื่อตอบสนองกฎหมายและนโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการเรียนร่วมในระดับอุดมศึกษา ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

งานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ คือ งานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการ และจัดหาบริการสนับสนุนเพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้ ซึ่งบริการที่จัดให้จะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนักศึกษา ดังนี้

1.1 บริการสำหรับนักศึกษาพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่

- 1.1.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เช่น โปรแกรม Jaws, โปรแกรมตาทิพย์
- 1.1.2 จัดทำเอกสารอักษรเบรลล์
- 1.1.3 บันทึกลงและสำเนาเทปเสียงการเรียนการสอน
- 1.1.4 บริการอัดหนังสือเสียง Audio book
- 1.1.5 บริการพิมพ์เอกสาร word
- 1.1.6 บริการอาสาสมัครอ่านข้อสอบกลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน
- 1.1.7 บริการ Scan หนังสือ และตรวจสอบแก้ไขหนังสือ

1.2 บริการสำหรับนักศึกษาพิการที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่

- 1.2.1 บริการล่ามภาษามือ
- 1.2.2 บริการผู้ช่วยจดคำบรรยาย
- 1.2.3 สื่อ อุปกรณ์เพื่อช่วยการเรียนรู้
- 1.2.4 บันทึกลงและสำเนาเทป วีดิทัศน์ การเรียนการสอน

1.3 บริการสำหรับนักศึกษาพิการที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว

1.3.1 ไร้รถเก้าอี้ตยกรรรม และสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย เช่น ทางลาด ลิฟท์
ราวจับ ห้องน้ำ เป็นต้น

1.3.2 ให้ยืมสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ที่ช่วยในการเขียน

1.3.3 บริการอาสาสมัครช่วยเหลือ

1.3.4 บริการเข้าถึงห้องเรียน/ห้องสอบ นักศึกษาพิการทางการเคลื่อนไหวที่ไม่สามารถ
เข้าเรียนในห้องเรียน กรณีนักศึกษาที่นั่งรถเข็นแต่อาคารไม่มีทางลาดหรือลิฟต์ ขอให้แจ้งหน่วยบริการ
สนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ เพื่อให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาสามารถเข้าเรียนได้อย่างสะดวก

1.4. บริการอื่น ๆ สำหรับนักศึกษาพิการทุกประเภท

1.4.1 จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Services Plan: ISP) 5

1.4.2 จัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอบ

1.4.3 ให้คำปรึกษารายบุคคล หรือกลุ่ม

1.4.4 บริการเขียนเอกสาร นักศึกษาที่ไม่สามารถเขียนเอกสารได้ด้วยตนเอง โดยจะ
ให้บริการด้านเอกสาร เช่น การกรอกเอกสารแบบฟอร์มต่าง ๆ เป็นต้น

1.4.5 บริการยืม/คืน หนังสือของสำนักวิทยบริการ นักศึกษาที่ไม่สามารถยืม-คืนหนังสือ
ได้จะให้บริการยืม-คืน และรับหนังสือมาส่งให้นักศึกษาพิการ

1.4.6 บริการให้คำปรึกษา นักศึกษาสามารถขอรับคำปรึกษาแนะนำจากคณาจารย์หรือ
เจ้าหน้าที่ของหน่วยบริการได้

2. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ
ของสถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ โดยมีผู้อำนวยการสถาบันฯ เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ของ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2.1 ประวัติความเป็นมาของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา

การจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีขึ้นในครั้งแรกตั้งแต่
พ.ศ. 2537 โดยมีนักศึกษาพิการด้านการเห็นเข้ามาศึกษาเป็นกลุ่มแรกในคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ และมีหน่วยงานสนับสนุนคือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ (ปัจจุบัน: สถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ)
นอกจากนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษได้มีการรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นบุคคลเล็กเข้ามาเรียน
เพื่อรับการเตรียมความพร้อมและส่งต่อเข้าไปเรียนร่วมกับบุคคลปกติทั่วไปด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้จัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้ารับการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนเป็นต้นไป สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ โดยมีการจัดทำยุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อรองรับนักศึกษาที่จะเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ ทั้งในระบบการสอบคัดเลือก และระบบการคัดเลือกตรง จากโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีจำนวน 4 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างโอกาสทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการจัดการการเรียนรู้ของผู้พิการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาองค์ความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการมีงานทำของบัณฑิตผู้พิการ

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานรองรับ คือ หน่วยงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disability Support Services: DSS) ขึ้นอย่าง เป็นทางการในปีการศึกษา 2550 และมีนโยบายในการรับนักศึกษาพิการด้านความบกพร่องทางการได้ยินเข้าศึกษาต่อ โดยใช้ระบบการคัดเลือกตรงจากโรงเรียนโสตศึกษาเขตภาคใต้ เข้ามาศึกษาในคณะศิลปกรรมศาสตร์ หน่วยงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการเป็นงานฝ่ายหนึ่งของสถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้บริการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกด้านสำหรับนักศึกษาพิการที่ศึกษาอยู่ในคณะวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น การจัดส่งสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียน การให้คำแนะนำปรึกษา การจัดทำทุนการศึกษา การสอนเสริม การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ปัจจุบันงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากมหาวิทยาลัย และจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการจัดสรรอัตรากำลัง จัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร ทำให้การดำเนินงานให้บริการบริการสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ และบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในชั้นบุคคลเล็กดำเนินไปด้วยดีตามแนวทางพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 โดยดำเนินภารกิจด้านการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการภายใต้นโยบาย ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2.2 ความหมายของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หมายถึง งานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษาที่มีความพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษา และจัดหาบริการสนับสนุนเพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้ ซึ่งบริการที่จัดให้ นั้น จะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและความต้องการจำเป็นของนักศึกษา

2.3 บทบาทหน้าที่ของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ดำเนินงานตาม
บทบาทหน้าที่ โดยคำนึงถึงสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของนักศึกษาพิการทุกคน ที่จะต้องมีเท่าเทียมกับ
นักศึกษาทั่วไป อีกทั้งยึดหลักตามแนวยุทธศาสตร์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ดังนี้

2.3.1 เป็นหน่วยงานที่ให้บริการแก่นักศึกษาพิการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- 1) การให้คำปรึกษา
- 2) การให้บริการสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) ล่ามภาษามือ
- 4) การสอนเสริม
- 5) การจัดหาทุนการศึกษา
- 6) การจัดโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการ

2.3.2 ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารประกอบการศึกษาของนักศึกษาพิการ

2.3.3 เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา สาขาการศึกษาพิเศษและ
บุคลากรทั่วไปในการบริการและสนับสนุนนักศึกษาพิการ และบุคคลพิการ

2.3.4 จัดและพัฒนาระบบงานการจัดบริการอุปกรณ์ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และ
บริการอาสาสมัครช่วยเหลือนักศึกษาพิการทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

2.3.5 จัดระบบข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2.3.6 เป็นสื่อกลางระหว่างคณาจารย์และบุคลากร ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนักศึกษา
พิการของมหาวิทยาลัย

2.3.7 สร้างเครือข่ายความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนางานบริการและ
สนับสนุนนักศึกษาพิการของแต่ละสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.4 การดำเนินงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีการดำเนินงานร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแก่นักศึกษาพิการ ในการ
ประสานงานช่วยเหลือนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยดังนี้

2.4.1 อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ การจัดการเรียนการสอนที่มีนักศึกษาพิการเรียน
อยู่ในห้องเรียนนั้น โดยทั่วไปอาจารย์ผู้สอนจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการสร้างมาตรฐานให้แก่
นักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

1) การจัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักสูตรและวิธีการสอนที่หลากหลาย
อย่างไรก็ตามมีข้อคำนึงบางประการที่อาจารย์ผู้สอนสามารถทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ดังนี้

(1) ทำความเข้าใจหรือศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาพิการที่เข้ามาเรียนในห้องเรียน
ถึงข้อจำกัด ลักษณะ และความบกพร่องของแต่ละคน

(2) สร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างนักศึกษาพิการและนักศึกษาทั่วไป ให้
นักศึกษาได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติงานกลุ่มร่วมกัน ได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(3) ให้นักศึกษาพิการได้มีโอกาสนำเสนองาน ทั้งงานกลุ่ม และงานเดี่ยว
เช่นเดียวกับนักศึกษาทั่วไป

(4) จัดการเรียนการสอน โดยดูแลนักศึกษาทุกคนอย่างทั่วถึง ชี้นะแท่งที่
จำเป็น เพื่อให้ นักศึกษาพิการมีโอกาสได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด

(5) สอบถามถึงปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาพิการ อธิบายชี้แจงหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนและปัญหาด้านอื่น ๆ

(6) สร้างแรงเสริมหรือกำลังใจให้นักศึกษามีความพยายามที่จะศึกษาได้สำเร็จตามหลักสูตร

(7) วัดผลและประเมินผลการเรียน โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันสำหรับนักศึกษาทุกคน แต่ให้ออกสแกนักศึกษาพิการได้ทำข้อสอบโดยใช้เวลาเพิ่มขึ้น

(8) ประสานงานกับเจ้าหน้าที่งานบริการและสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัย เพื่อขอรับการช่วยเหลือ ด้านการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการ

2) การช่วยเหลือคณาจารย์ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาพิการ การช่วยเหลือคณาจารย์คณะต่าง ๆ ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาพิการ คือ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่คณะจัดให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้แก่นักศึกษาพิการแต่ละคนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ความบกพร่องไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ซึ่งโดยปกติแล้ว คณะ/อาจารย์ผู้สอนจะไม่ทราบว่านักศึกษาพิการคนใดมาเรียนวิชาอะไรบ้าง หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) จึงมีหน้าที่ในการประสานกับทางคณะในการแจ้งให้ทราบว่านักศึกษาพิการ ชื่ออะไร พิกัดประเภทไหน นักศึกษาพิการแต่ละคนต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนอะไรบ้างที่ทางคณะควรจัดให้ แต่ถ้าทางคณะไม่สามารถจัดหาความสนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการได้ ทางหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการจะประสานผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดสิ่งอำนวยความสะดวกนี้ให้

ระบบการให้บริการสนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการ จะมีสำนักงานให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัย เรียกว่า หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disability Support Services: DSS) ซึ่งจะเป็นหน่วยงานหลักที่จะช่วยเหลือนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัย เมื่อนักศึกษาพิการไปเรียนวิชาการในคณะตามที่ลงทะเบียน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกลางของคณะจะรับเรื่องไว้ แล้วแจ้งให้อาจารย์ประจำวิชาทราบ พร้อมทั้งจัดหาสิ่งสนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการในห้องเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน เช่น ลามภาษามือ และเจ้าหน้าที่จดคำบรรยายสำหรับนักศึกษาพิการทางการได้ยิน หรือเครื่องขยายภาพและอักษรเบรลล์สำหรับนักศึกษาพิการทางการเห็น เป็นต้น แต่เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการในคณะ จะต้องได้รับการเรียนวิชาอะไร ห้องไหน เวลาใด และที่สำคัญคือ นักศึกษาพิการแต่ละคนมีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออะไรบ้าง

เมื่อเจ้าหน้าที่ของคณะได้รับรายละเอียดตามที่แจ้งแล้ว จะได้ดำเนินการตามที่ได้รับแจ้งจาก DSS ต่อไป ซึ่งการดำเนินการดังที่กล่าวมานี้ก็คือ การส่งต่อ (Transfer) จาก DSS ไปยังคณะให้คณาจารย์ช่วยเหลือนักศึกษาพิการตลอดระยะเวลาที่เรียนอยู่ในคณะนั่นเอง

2.4.2 อาสาสมัครเพื่อคนพิการ

1) อาสาสมัครเพื่อคนพิการ หมายถึง บุคคลที่อาสาช่วยคนพิการในด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพ ความถนัด ความพร้อม ความสนใจ และทักษะพื้นฐานของตนเอง

2) คุณสมบัติของอาสาสมัคร ทุกคนสามารถเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือคนพิการได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติหรือความสามารถพิเศษใด ๆ สิ่งสำคัญคือ มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือคนพิการ

3) การเตรียมเป็นอาสาสมัคร การจะเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือคนพิการนั้น อาสาสมัครควรได้เรียนรู้เรื่องคนพิการ ทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตของคนพิการในฐานะคนพิการมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และเป็นพลเมืองไทยอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไปและอาสาสมัคร รวมทั้งศึกษาเรื่อง

ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทเพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

4) บทบาทของอาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในมิติต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 3 ลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

(1) อาสาสมัครช่วยเหลือเบื้องต้น หมายถึง ให้ความช่วยเหลืออย่างง่าย ๆ ในระดับพื้นฐานแก่คนพิการแต่ละประเภท เช่น

1.1) ช่วยคนตาบอดและคนสายตาดูเลือนราง โดยการนำทางหรือพาคนตาบอดไปในที่ต่าง ๆ อ่านหนังสือให้คนตาบอดฟัง บอกเล่าเรื่องราวอะไร อยู่ที่ไหน และเกิดอะไรขึ้น เป็นต้น

1.2) ช่วยคนหูหนวก และคนหูตึง เรื่องการสื่อสาร โดยให้ข้อมูลด้วยการใช้ท่าทาง การอ่านเขียนหนังสือ การวาดภาพ และภาษามือ เป็นต้น

1.3) ช่วยคนพิการด้านร่างกาย โดยช่วยเรื่องการเคลื่อนไหว หรือเดินทาง เช่น เข็นเก้าอี้เข็นพยุง เคลื่อนย้ายร่างกาย และช่วยจัดสิ่งกีดขวาง หรือจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ เป็นต้น

1.4) ช่วยคนปัญญาอ่อน คนออทิสติก และคนพิการทางจิต โดยการช่วยนำทาง ดูแลความปลอดภัย ดูแลความสะอาด ส่งเสริมการสื่อสาร ปรับพฤติกรรม และพัฒนาการเรียนรู้ เป็นต้น

(2) อาสาสมัครช่วยเหลือโดยใช้ทักษะพิเศษของอาสาสมัคร หมายถึง ให้ความช่วยเหลือโดยใช้ทักษะพิเศษของอาสาสมัครที่มีอยู่แล้ว เช่น

2.1) อาสาสมัครสอนความรู้ หมายถึง ช่วยสอนความรู้ต่าง ๆ แก่คนพิการตามความถนัดของอาสาสมัคร เช่น คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ วาดภาพ ดนตรี และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

2.2) อาสาสมัครเป็นล่ามภาษามือ หมายถึง อาสาสมัครได้ผ่านการฝึกและมีทักษะในการใช้ภาษามือแล้ว จึงอาสาสมัครเป็นล่ามภาษามือให้คนหูหนวกในการสื่อสารกับคนทั่วไปในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปโรงพยาบาล ไปเที่ยว และร่วมงานประชุม เป็นต้น

2.3) อาสาสมัครฝึกอาชีพ หมายถึง ช่วยพัฒนาทักษะของคนพิการในการประกอบอาชีพ เช่น สอนทำผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย สอนการทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(3) อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยส่วนตัวของคนพิการ หมายถึง อาสาสมัครเข้ารับการฝึกอบรมทักษะพิเศษ สำหรับช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทในด้านต่าง ๆ ตามความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละคน เช่น

3.1) เลี้ยงดูบุคคลพิการ

3.2) ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบุคคลพิการ

3.3) ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว และการออกกำลังกายให้คนพิการ

3.4) ช่วยเป็นล่ามภาษามือให้คนหูหนวกในสถานการณ์ต่าง ๆ

3.5) ช่วยฝึกพัฒนาการสื่อสารของคนพิการ เช่น การฝึกพูด การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

3.6) ช่วยคนพิการระดับรุนแรงในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร ขับถ่าย ทำงานอาชีพ และเดินทาง เป็นต้น

(4) อาสาสมัครช่วยเหลือทั่วไป หมายถึง ให้ความช่วยเหลือทั่วไปเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เช่น

4.1) ช่วยเผยแพร่เรื่องคนพิการและอาสาสมัครเพื่อคนพิการ โดยเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้คนทั่วไปเกิดเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการ และช่วยเหลือคนพิการในเชิงการพัฒนา แทนการสงเคราะห์ เช่น จัดกิจกรรมแสดงศักยภาพของคนพิการ เผยแพร่เรื่องคนพิการในเชิง “พัฒนานิยม” ผ่านสื่อมวลชน ส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในการคิด ทำ และตัดสินใจ ในการจัดกิจกรรมของสังคม สนับสนุนการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ (ห้องน้ำ ทางลาด ฯลฯ) และชักชวนคนมาเป็นอาสาสมัครเพื่อคนพิการ เป็นต้น

4.2) ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำ ติดต่อประสานงาน และแก้ไขปัญหา แก่คนพิการ และครอบครัวของคนพิการเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพ เพศศึกษา การออกกำลังกาย กฎหมาย เป็นต้น

4.3) ช่วยส่งเสริมการจัดระบบบริการอาสาสมัคร และเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อคนพิการ เพื่อให้สามารถจัดบริการอาสาสมัครได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4) ช่วยส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการ เช่น สนับสนุนการรวมตัวกันเพื่อก่อตั้งและสร้างความเข้มแข็งกลุ่มคนพิการ ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายคนพิการ ร่วมกิจกรรมคุ้มครองสิทธิคนพิการ ช่วยซื้อ/จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของคนพิการ รวมทั้งช่วยคนพิการจัดการประชุม/สัมมนา หรือกิจกรรมต่าง ๆ

4.5) ช่วยสนับสนุนองค์กรด้านคนพิการ เช่น ร่วมกิจกรรม ร่วมเป็นกรรมการ หรือคณะทำงานเกี่ยวกับคนพิการของหน่วยงาน/องค์กรที่ปฏิบัติงานเพื่อคนพิการทั้งภาครัฐหรือเอกชน เป็นต้น

4.6) ช่วยรับคนพิการเข้าทำงาน หรือส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการ เช่น จัดโควตารับคนพิการเข้าทำงาน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในที่ทำงาน และให้สถานที่ หรือให้สัมปทานที่เกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของคนพิการ และครอบครัว เป็นต้น

4.7) ช่วยจัดหา/บริจาคทรัพยากร สื่อ และอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการให้คนพิการ เช่น แขน/ขาเทียม แก้วอ้อเซ็น ไม้เท้าขาว เครื่องช่วยฟัง สื่อการเรียนการสอน เครื่องอุปโภคบริโภค และเงินทุนเพื่อการรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การศึกษา การประกอบอาชีพ และการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ ตลอดจนโครงการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และครอบครัว เป็นต้น

4.8) ช่วยจัดหา/จัดบริการ และกิจกรรมให้คนพิการ เช่น บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทั้งด้านการแพทย์ศึกษา สวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพ และความช่วยเหลืออื่น ๆ ตามความต้องการจำเป็นของคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม บริการช่วยคนพิการในชีวิตประจำวัน จัดแข่งขันกีฬา จัดการแสดงต่าง ๆ ให้คนพิการดู พาไปร่วมกิจกรรมทางสังคม และพาไปทัศนศึกษา เป็นต้น

งานอาสาสมัครช่วยคนพิการมีหลากหลายดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ผู้สนใจเป็นอาสาสมัครช่วยคนพิการจึงสามารถเลือกช่วยในบทบาทที่ตนเองถนัด และมีความสุขที่จะทำ สิ่งสำคัญคืออาสาสมัครต้องเรียนรู้ ความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ พร้อมทั้งวิธีการช่วยคนพิการแต่ละประเภทอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับคนพิการ โดยธรรมชาติคนพิการตระหนักในความมีน้ำใจดีของอาสาสมัครอยู่แล้ว จึงพร้อมที่จะรับการช่วยเหลือ อยากรจะสื่อสาร พูดคุย และประสานสัมพันธ์กับอาสาสมัคร

2.4.3 อาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียนสำหรับนักศึกษาพิการ

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีหน้าที่ให้บริการนักศึกษาพิการ หนึ่งในภารกิจนั้นคือ บริการอาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียนสำหรับนักศึกษาพิการ เพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม จึงจัดให้มีอาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียนสำหรับนักศึกษาพิการ มีขั้นตอนการสมัครเป็นอาสาสมัครดังนี้

- 1) กรอกแบบฟอร์มใบสมัครอาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียนสำหรับนักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาให้ชัดเจน พร้อมติดรูปถ่ายหน้าตรง ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 1 รูป
- 2) แบบสำเนาบัตรประจำตัวนักศึกษา/ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 1 ฉบับ เย็บติดกับใบสมัคร อาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียนสำหรับนักศึกษาพิการพร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง
- 3) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารพร้อมแจ้งแนวปฏิบัติในการเป็นอาสาสมัครเพื่อนช่วยเรียนสำหรับนักศึกษาพิการ
- 4) เจ้าหน้าที่ติดต่อและประสานกับอาสาสมัครฯ กรณีนักศึกษาพิการขอรับบริการความช่วยเหลือทางการศึกษา

อาสาสมัครเพื่อคนพิการควรมีจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

- 1) ยึดมั่นว่าคนพิการมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับคนทั่วไป
- 2) ให้ความช่วยเหลือคนพิการโดยยึดความต้องการและการตัดสินใจของคนพิการ
- 3) รักษาความลับของคนพิการ
- 4) พิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ของคนพิการ
- 5) ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากคนพิการ
- 6) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่องานอาสาสมัครเพื่อคนพิการ
- 7) รับผิดชอบต่อหน้าที่ และตรงต่อเวลา

เป็นสำคัญ

3. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

งานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ (Disability Support Services: DSS) เป็นงานที่ช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อให้เข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป เพื่อลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการในการเรียน และช่วยให้นักศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

3.1 บทบาท/รูปแบบจัดบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ

หลักการสำคัญของหน่วยการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ

- 3.1.1 สร้างความเข้าใจ เจตคติที่ดีแก่ชุมชนมหาวิทยาลัย
- 3.1.2 เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อตนเองให้แก่นักศึกษาพิการ
- 3.1.3 เสริมสร้างศักยภาพ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตน รู้สิทธิและหน้าที่โดยยึด

หลักการ 3 ประการ

- 1) โอกาสความเท่าเทียมกัน “สิทธิ” ที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย อุดมคติ ที่จะมีส่วนร่วมในสังคม ที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ

- 2) ธรรมชาติความเป็นองค์กรของมนุษย์
- 3) ความเป็นบุคคลหนึ่ง ทุกคนมีคุณค่าในตนเอง มีแรงจูงใจใฝ่ดี

3.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

- 3.2.1 บริการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนนักศึกษาพิการ
- 3.2.2 ช่วยเหลือให้นักศึกษาพิการให้เข้าถึงการเรียนการสอน
- 3.2.3 เป็นแหล่งข้อมูล เอกสาร ตำรา ที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาพิการ
- 3.2.4 ผลิตสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาพิการ
- 3.2.5 สร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานทุกระดับ (สถาบันการศึกษา

หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน)

- 3.2.6 อำนวยความสะดวกในการจัดที่พักอาศัยของนักศึกษาพิการ
- 3.2.7 จัดอบรมความรู้พื้นฐาน (ภาษามือ การอ่าน การเขียนอักษรเบรลล์) ให้นักศึกษา

3.3 รูปแบบระบบงานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ

การเตรียมการให้บริการของงานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ ต้องมีการเตรียมการ

ดังนี้

- 3.3.1 คน/บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
  - 1) หัวหน้า
  - 2) เจ้าหน้าที่ประสานงาน
  - 3) เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาแต่ละประเภท
  - 4) เพื่อน
- 3.3.2 สถานที่ตั้งหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ
- 3.3.3 สวัสดิการ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวก
  - 1) นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น
    - 1.1) หนังสือเบรลล์ หนังสือเสียง เอกสาร และข้อสอบอักษรเบรลล์
    - 1.2) เครื่องบันทึกเสียง
    - 1.3) โปรแกรมคอมพิวเตอร์อ่านจอภาพ
    - 1.4) เครื่องขยายตัวอักษร
    - 1.5) ราวจับบริเวณภายในอาคารและห้องน้ำ
  - 2) นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
    - 2.1) ล่ามภาษามือ
    - 2.2) การสอนซ่อมเสริม
    - 2.3) บทเรียน คำบรรยาย
    - 2.4) เครื่องช่วยฟัง
    - 2.5) ผู้ช่วยจดคำบรรยาย
  - 3) นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ
    - 3.1) ทางลาด
    - 3.2) ราวจับในห้องน้ำ
    - 3.3) ลิฟท์

3.4 อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ : เครื่องคอมพิวเตอร์ในการสืบค้น

สวัสดิการช่วยเหลือนักศึกษาพิการ (ทั่วไป)

3.4.1 เงินอุดหนุนทางการศึกษา (ค่าเทอม)

3.4.2 ส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาพิการเพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคม

3.4.3 ให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาพิการ และบุคคล

ทั่วไป

3.4.4 การติดตามนักศึกษาพิการที่สำเร็จการศึกษาในด้านการประกอบอาชีพ

4. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีการดำเนินงานดังนี้

4.1 ขอบเขตงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

4.1.1 เป็นผู้ประสานงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมไปถึงงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการระดับจังหวัด สายงานที่เป็นเหมือนคนกลางที่จะคอยที่ขับเคลื่อนให้งานได้ดำเนินอย่างสะดวก เช่น การให้บริการ การติดต่อประสานงาน การดำเนินงานตามโครงการ เป็นต้น

4.1.2 งานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เพื่อรักษาสิทธิและดำรงประโยชน์ให้แก่ นักศึกษาพิการ

4.2 คำจำกัดความ

งานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ คือ งานบริการสนับสนุนทางการศึกษาที่ช่วยให้นักศึกษา พิการ สามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลด อุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการและจัดหาบริการสนับสนุน เพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถ บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้ ซึ่งบริการที่จัดให้จะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาแต่ละบุคคล

4.3 หน้าที่ความรับผิดชอบ

4.3.1 พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อลงทะเบียนแรกรับและสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีความ ประสงค์ ขอรับบริการจากศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ชี้แจงนโยบายและการให้บริการของศูนย์ สิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และขั้นตอนการขอรับบริการจากศูนย์ DSS ให้นักศึกษาทราบ

4.3.2 สัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนการรับบริการ เฉพาะบุคคลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Individualized Services Plan : ISP) และแจ้งเรื่อง เอกสารเกี่ยวกับความพิการที่นักศึกษาพิการต้องนำมามอบให้ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS)

4.3.3 ตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับความพิการของนักศึกษา เพื่อระบุประเภทความพิการ และบริการที่เหมาะสม

4.3.4 จัดการประชุมคณะทำงานหรือคณะกรรมการ เพื่อจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะ บุคคล สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Individualized Services Plan : ISP) พิจารณาการจัดบริการสิ่ง อำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและสมเหตุสมผลสำหรับนักศึกษา โดยมีนักศึกษาพิการร่วมประชุมด้วย เพื่อให้ข้อมูล แจ้งปัญหาและความต้องการรับบริการหรือการช่วยเหลือและเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บริการ สนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) ทำหน้าที่เลขานุการ

4.3.5 แจ้งผลการจัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Individualized Services Plan : ISP) ของคณะทำงาน ให้นักศึกษาพิจารณาทราบในเรื่องการบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับ ขั้นตอนการรับบริการ สิทธิและหน้าที่ของนักศึกษาพิการและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.3.6 ทำจดหมายแจ้งแผนการจัดบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสมเหตุสมผล (Letter of Reasonable Accommodation) ตามแผนการรับบริการเฉพาะบุคคลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Individualized Services Plan : ISP) ให้กับอาจารย์ผู้สอนทุกต้นภาคการศึกษา เพื่อให้ศึกษานำไปมอบให้อาจารย์ผู้สอนและขอคำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการอำนวยความสะดวกจากอาจารย์ผู้สอนในภาคการศึกษานั้น

4.3.7 แจ้งให้นักศึกษากรอกแบบขอรับบริการและ/หรือสิ่งอำนวยความสะดวกตามที่กำหนดในแผนการรับบริการเฉพาะบุคคลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Individualized Services Plan : ISP) (ที่เหนือจากการอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนจากอาจารย์ผู้สอน) และยื่นต่อศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) ตามระยะเวลาที่กำหนด

4.3.8 เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) มีหน้าที่จัดบริการ และ/หรือติดต่อ ประสานงานอาจารย์ บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาได้รับบริการ/หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ตามที่ระบุในแผนการรับบริการเฉพาะบุคคลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง (Individualized Services Plan : ISP) และตามระยะเวลาที่กำหนด

4.3.9 พบกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อหารือในกรณีที่มีปัญหาความยุ่งยากในการบริการหรืออำนวยความสะดวก แก่นักศึกษาพิการ

4.3.10 บันทึกผลการจัดบริการ ติดตามและประเมินผล การจัดบริการทุกภาคการศึกษา และ รายงานผู้บริหารตามลำดับชั้น

4.3.11 จัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาพิการและดำเนินงานของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS)

4.3.12 รักษาข้อมูลด้านความพิการของนักศึกษาที่มารับบริการให้เป็นความลับ

4.3.13 ให้คำปรึกษาและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อตนเองให้แก่นักศึกษาพิการ เสริมสร้างศักยภาพ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตน รู้สิทธิและหน้าที่ของตน

4.3.14 จัดการฝึกอบรมหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการจัดบริการนักศึกษาพิการให้แก่อาจารย์ ผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4.3.15 พึงทักขสิทธิ์ให้นักศึกษาพิการ

4.3.16 ให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของนักศึกษา ดูแลเก็บข้อมูลของนักศึกษาพิการ เป็น ความลับและจะเปิดเผยได้ก็แต่เฉพาะกับคนที่มีความจำเป็นต้องทราบข้อมูล เพื่อการช่วยเหลือและต้องได้รับอนุญาตจากนักศึกษาพิการเป็นลายลักษณ์อักษร

4.3.17 ให้คำแนะนำหรือติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการจัด/ปรับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

4.3.18 จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ห้องสอบหรือสถานที่สำหรับนักศึกษาพิการ

1) การจัดห้องสอบเฉพาะสำหรับนักศึกษาพิการ เช่น บกพร่องทางการเห็นที่ใช้โปรแกรมอ่าน จอภาพหรือเครื่องพิมพ์ดีดเบรลล์ซึ่งมีเสียงดัง อาจจัดสอบที่ห้องอื่นเพื่อไม่ให้ส่งเสียงรบกวนนักศึกษาคนอื่น ๆ

2) การปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่นั่งสำหรับนักศึกษาที่บกพร่องทางการเห็นเลื่อนรางให้นั่งในจุดที่ไม่มีแสงกระทบกระดานหรือจุดที่เหมาะสมกับลักษณะการเห็นของนักศึกษาแต่ละคน

3) การจัดโต๊ะเรียนให้กับนักศึกษาที่ใช้เก้าอี้ล้อเลื่อนสามารถนั่งเรียนและเข้าออกได้สะดวก

4) การปรับตำแหน่งที่นั่งและจัดพื้นที่ในการเคลื่อนที่สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่ต้องการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นระยะเพื่อให้สามารถนั่งได้นานๆ หรือนักศึกษาที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็น (wheelchair)

4.3.19 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัย

- 1) ทวนการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ
- 2) บันทึกขอผ่อนผันค่าลงทะเบียนเรียน
- 3) การแนะแนวอาชีพและการจัดหางาน
- 4) การจัดที่จอดรถสำหรับคนพิการ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกด้านยานพาหนะและการเดินทาง
- 5) การจัดหาห้องพัก ที่พักอาศัยที่ปลอดภัยและมีความเหมาะสมกับความพิการ
- 6) การลงทะเบียนแรกรับนักศึกษาพิการ เช่น กองบริการการศึกษา กองพัฒนานักศึกษา ศูนย์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

7) การผลิตสื่อ เอกสาร ตำรา หนังสือเรียน ฯลฯ สำหรับนักศึกษาพิการ

4.3.20 สนับสนุนช่วยเหลือ ร่วมแก้ปัญหาให้กับอาจารย์ผู้สอน บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในการจัดบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาพิการ

4.3.21 สนับสนุนช่วยเหลือร่วมแก้ปัญหา และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาพิการในการรับบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้เข้าถึงการเรียนการทำกิจกรรมนักศึกษาและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

4.3.22 ดำเนินการด้านอาสาสมัครและเพื่อนสนิท (Buddy) ช่วยเหลือนักศึกษาพิการ

4.3.23 พัฒนาตนเองในเรื่องความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาพิการรวมทั้งความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการให้ดียิ่งขึ้น

4.3.24 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (DSS) ให้นักศึกษา และบุคลากรทุกคนได้รับทราบรวมทั้งการจัดกิจกรรมที่จะช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้การสร้างความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความพิการและการอยู่ร่วมกันให้กับชุมชน มหาวิทยาลัย

4.3.25 การจัดการเวลา

- 1) การเพิ่มเวลาในการอ่านข้อสอบ
- 2) การเพิ่มเวลาในการทำงาน

4.3.26 สำรวจความต้องการพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนของนักศึกษาพิการ

4.3.27 รายงานผลการดำเนินงานต่อ สกอ. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทุกปีงบประมาณ เช่น ผล การดำเนินงาน จำนวนนักศึกษาพิการ สิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ

4.3.28 บริการอ่านข้อสอบ สอบย่อย สอบเก็บคะแนน สอบกลางภาค สอบปลายภาค

4.3.29 ฝึกทักษะการดำรงชีวิตให้กับนักศึกษาพิการทุกประเภท

4.4 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง

4.4.1 เป็นผู้ประสานงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมไปถึงงานที่เกี่ยวกับคนพิการระดับจังหวัด สายงานที่เป็นเหมือนคนกลางที่จะคอยที่ขับเคลื่อนให้งานได้ดำเนินอย่างสะดวก เช่น การให้บริการ การติดต่อประสานงาน การดำเนินงานตามโครงการ เป็นต้น

4.4.2 งานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เพื่อรักษาสิทธิและดำรงประโยชน์ให้แก่ นักศึกษาพิการ

4.5 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

การให้บริการและสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการการที่นักศึกษาพิการจะได้รับสิทธิในการรับบริการสนับสนุน ต้องพิจารณาจากเอกสารที่นักศึกษายื่นเพื่อขอรับบริการ หลังจากที่นักศึกษามีความประสงค์ที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับความพิการ จุดมุ่งหมายของการยื่นเอกสารเพื่อขอรับบริการสนับสนุนเพื่อให้นักศึกษาพิการมีความสะดวกในการศึกษาเล่าเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อประเมินผลกระทบของ ความพิการต่อนักศึกษาเพื่อวางแผนการจัดการบริการได้อย่างเหมาะสม

4.6 การขอรับบริการของนักศึกษาพิการ

ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ได้จัดบริการสนับสนุนทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่มีความพิการ ดังต่อไปนี้

- 4.6.1 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
- 4.6.2 นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกายและความเคลื่อนไหว
- 4.6.3 อื่นๆ (ตามประเภทความพิการ)

ในกรณีที่ผู้รับบริการเป็นอาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยสามารถ ขอรับบริการได้โดยตรง ที่ห้องสำนักงานศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ งานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ : DSS อาคารการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

4.7 บทบาทหน้าที่ของนักศึกษาพิการในการขอรับบริการ

- 4.7.1 รายงานตัวและลงทะเบียนเพื่อขอรับบริการก่อนเปิดภาคเรียน
- 4.7.2 จัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขอรับบริการ ได้แก่
  - 1) สำเนาสมุดทะเบียนคนพิการ จำนวน 2 ฉบับ
  - 2) สำเนาทะเบียนบ้านผู้ปกครอง จำนวน 2 ฉบับ
  - 3) สำเนาทะเบียนบ้านนักศึกษา จำนวน 2 ฉบับ
  - 4) สำเนาบัตรประชาชนผู้ปกครอง จำนวน 2 ฉบับ
  - 5) สำเนาบัตรประชาชนนักศึกษา จำนวน 2 ฉบับ
  - 6) รูปถ่ายขนาด 1.5 นิ้ว จำนวน 2 รูป
  - 7) ใบรับรองคุณวุฒิ จำนวน 2 ฉบับ
  - 8) ใบรายงานผลการศึกษา จำนวน 2 ฉบับ

4.7.3 พบอาจารย์ที่ปรึกษา/เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เพื่อทำความเข้าใจ และ บอกถึงความต้องการความช่วยเหลือของแต่ละรายวิชา รวมถึงแนวทางการศึกษาและใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

- 4.7.4. รายงานผลการใช้บริการต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

4.8 รายละเอียดขั้นตอนการขอรับบริการของนักศึกษาพิการ

4.8.1 ก่อนเปิดภาคเรียนการศึกษาใหม่ทุกครั้ง นักศึกษาพิการที่ต้องการขอรับบริการสนับสนุนทาง การศึกษาจะต้องลงทะเบียนแรกรับที่เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

4.8.2 เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จะเป็นผู้ทำการนัดเวลาและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ข้อมูลประวัติของนักศึกษาพิการ บริการที่ร้องขอ และรายละเอียดของเอกสารที่ นักศึกษาที่นักศึกษาจะต้องจัดส่ง

4.8.3 นักศึกษาพิการยื่นเอกสารภายในระยะเวลาที่กำหนด (ภายใน 2 สัปดาห์ นับจาก วันเปิดภาค เรียน)

4.8.4 ประชุมทีมงานศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เพื่อพิจารณาการบริการตาม ความต้องการ จำเป็น และตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี

4.8.5 เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เพื่อพิจารณาของทีมให้นักศึกษา พิการทราบ

4.8.6 นักศึกษาพิการที่ต้องใช้บริการให้มากรอกแบบขอรับบริการสนับสนุน และยื่นต่อ ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ โดยยื่นล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน

4.8.7 เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ประสานงานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดบริการสนับสนุนตามคำร้องขอในแบบขอรับบริการ

4.8.8 นักศึกษาพิการแจ้งเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ให้ทราบถึงผล การให้บริการ สนับสนุนนักศึกษาพิการ

5. หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

งานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ และขั้นตอนการขอรับบริการสนับสนุนสำหรับ นักศึกษาพิการ จัดขึ้นเพื่อช่วยให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาทั่วไป โดยลดอุปสรรคซึ่งจำกัดโอกาสของนักศึกษาพิการสามารถบรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาได้ ซึ่งบริการที่จัดให้ นั้นจะพิจารณาจากลักษณะเฉพาะของแต่ละความพิการและ ความต้องการจำเป็นของนักศึกษา

5.1 ชนิดของบริการที่จัดให้แก่นักศึกษา

5.1.1 บริการที่จัดให้แก่ศึกษาพิการทางการมองเห็น ได้แก่

- 1) โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับคนตาบอด หรือสายตาเลือนราง
- 2) จัดทำเอกสารขยายขนาดตัวอักษร
- 3) จัดทำเอกสารเบรลล์
- 4) จัดทำสื่อภาพพูน
- 5) บันทึกลง และสำเนาเทปบันทึกเสียงการเรียนการสอน

หมายเหตุ : สำหรับบริการที่นักศึกษาต้องการเพิ่ม ได้แก่ อ่านหนังสือลงเทป พิมพ์ เอกสารปกติ (สำหรับนำมาแปลงเป็นอักษรเบรลล์) Scan หนังสือและตรวจสอบแก้ไขหนังสือภาษาอังกฤษ ฝ่ายงาน Dss จะทำการจัดอบรมอาสาสมัคร เพื่อให้บริการสำหรับนักศึกษา

5.1.2 บริการที่จัดให้แก่นักศึกษาพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ได้แก่

- 1) ล่ามภาษามือ
- 2) ผู้ช่วยจดคำบรรยาย
- 3) ผู้ช่วยสอนเสริม
- 4) สื่อ อุปกรณ์เพื่อช่วยในการเรียนรู้
- 5) บันทึกลงและสำเนาเทปวีดิทัศน์ การเรียนการสอน

5.1.3 บริการที่จัดให้แก่นักศึกษาพิการทางการกายหรือการเคลื่อนไหว

1) ว่างรโสภางั้ตยกรรรม และสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย เช่น ทางลาด ลิฟต์ ราวจับ ห้องเรียน ห้องน้ำ เป็นต้น

- 2) ให้อีมสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ที่ช่วยในการเขียนและพิมพ์ รถ

Wheelchair

5.1.4 บริการอื่นๆ สำหรับนักศึกษาพิการทุกประเภท

- 1) จัดทำแผนการเชื่อมต่อนักศึกษาเรียนรวม (Individualized Transition Plan: ITP)
- 2) จัดทำแผนการรับบริการเฉพาะบุคคล (Individualized Services Plan: ISP)
- 3) จัดสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอบ เช่น จัดทำข้อสอบให้เหมาะสมกับ

สภาพความพิการของนักศึกษา เป็นต้น

- 4) ให้อ่าปรึกรายบุคคล หรือกลุ่ม
- 5) จัดทำสารสนเทศ
- 6) จัดหาผู้ช่วยนักศึกษา (หมายเหตุ : หลักสูตรเป็นผู้ดำเนินการ)
- 7) หอพัก
- 8) ที่จอดรถสำหรับคนพิการ
- 9) สถานที่สำหรับการทำกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ

5.2 ขั้นตอนการขอรับบริการ

ขั้นที่ 1 ประสานงานกับสำนักส่งเสริมวิชาการเพื่อได้จำนวนนักศึกษาพิการ

ขั้นที่ 2 นักศึกษาพิการลงทะเบียนเพื่อขอรับบริการ

ขั้นที่ 3 สัมภาษณ์/คัดกรอง

- 1) ประเภท สภาพความพิการ และลักษณะความต้องการของนักศึกษาพิการ
- 2) บริการที่ต้องการ
- 3) เอกสารที่นักศึกษาต้องจัดส่ง

ขั้นที่ 4 นักศึกษาจัดส่งเอกสาร เพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บเอกสารเข้าแฟ้ม

ขั้นที่ 5 ประชุมเพื่อจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล โดยการประชุมผู้ปกครอง ชี้แจงเพื่อพิจารณาช่วยเหลืออย่างเหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษา

ขั้นที่ 6 แจ้งผลให้นักศึกษาทราบ

ขั้นที่ 7 นักศึกษา/อาจารย์ กรอก/ยื่น แบบฟอร์มขอรับบริการ (ล่งหน้า 3 วัน) ด้านวิชาการ ได้แก่ สอนเสริม ล่ามภาษามือ Note taker อ่านข้อสอบ ด้านสื่ออำนวยความสะดวก เช่น เครื่องอัดเสียง ไม้เท้าขาว แวนขยาย CCTV

ขั้นที่ 8 เจ้าหน้าที่ ดำเนินการจัดบริการตามที่นักศึกษาแจ้งในแบบฟอร์ม

ขั้นที่ 9 การประสานงาน

- 1) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) หน่วยงานภายใน คือ สำนักส่งเสริมวิชาการ กองพัฒนานักศึกษา
- 3) หน่วยงานภายนอก คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขต 8 โรงเรียนเฉพาะทางที่เกี่ยวกับนักศึกษา
- 4) ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน
- 5) ชี้แจงข้อมูลและประวัติของนักศึกษาพิการ
- 6) การช่วยเหลือทางวิชาการ
- 7) การขอให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในชั้นเรียน
- 8) การสอบของนักศึกษา

5.3 การขอรับบริการ

- 5.3.1 ก่อนเปิดภาคการศึกษาใหม่ทุกครั้ง นักศึกษาพิการที่ต้องการขอรับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกจะต้องลงทะเบียนแรกรับที่ผู้ประสานงาน DSS ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- 5.3.2 ผู้ประสานงาน DSS จะเป็นผู้ทำการนัดเวลา และสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพความพิการในปัจจุบัน บริการที่ร้องขอ และรายละเอียดของเอกสารความพิการที่นักศึกษาจะต้องจัดส่ง
- 5.3.3 นักศึกษาพิการยื่นเอกสารภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 5.3.4 ผู้ประสานงาน DSS ทำการประสานงานในการจัดประชุมทีมจัดทำแผนการเปลี่ยนถ่ายเฉพาะบุคคล (Individualized Services Plan : ISP) เพื่อพิจารณาการบริการตามความต้องการจำเป็นและความเหมาะสมเป็นรายกรณี
- 5.3.5 ผู้ประสานงาน DSS แจ้งผลการพิจารณาของทีมให้นักศึกษาพิการทราบ
- 5.3.6 เมื่อนักศึกษาพิการต้องการใช้บริการ ให้มากรอบแบบขอรับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและยื่นต่องานบริการต่างๆ อาทิ งานตาฯ งานหู งานเทคโนโลยีฯ งานให้คำปรึกษา ฯลฯ โดยยื่นคำขอรับบริการล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน
- 5.3.7 เจ้าหน้าที่งานบริการต่างๆ ดำเนินการตามคำร้องขอในแบบขอรับบริการ

5.4 การขอรับบริการจากอาสาสมัคร

- 5.4.1 นักศึกษาสามารถติดต่อขอรับบริการได้ที่ งานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ชั้น 1 ศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โทรศัพท์ 053-885555 ต่อ 5560, 5562, 5563, 5567
- 5.4.2 ในการขอรับบริการจากอาสาสมัคร จะต้องมีการตกลงทำความเข้าใจถึงขอบเขตการบริการของอาสาสมัคร ซึ่งนักศึกษาต้องเข้าใจก่อนว่า อาสาสมัครไม่มีหน้าที่ช่วยเหลือนักศึกษาทุกเรื่อง แต่อาสาสมัครจะช่วยเหลือตามความจำเป็นทางการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนได้อย่างราบรื่น ดังนั้น นักศึกษาจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดีพอสมควร เช่น นักศึกษาที่มีความพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ควรจะมีอุปกรณ์ในการสื่อสาร คือ ปากกากระดาศ ติดตัวมาด้วย เพราะเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครบางคนอาจจะไม่สามารถใช้ภาษามือสื่อสารได้อย่างเป็นปกติ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลพิการ

เนื่องจากกฎหมาย พระราชบัญญัติ หรือประกาศ และแนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษา และความช่วยเหลืออื่นใดของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ และกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่อง มักจะพูดในภาพรวมว่า "คนพิการ" แทนบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ และกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่อง

ปัจจุบันกฎหมายได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดได้กำหนดห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความพิการ เพื่อให้คนพิการมีความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ ในกฎหมายอื่น ๆ ยังได้มีการบัญญัติรับรองหลักการตามรัฐธรรมนูญไว้ด้วย เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดสิทธิประโยชน์และสวัสดิการให้กับคนพิการหลายประการด้วยกัน และเพื่อให้หลักการที่ต้องการให้คนพิการได้รับการปฏิบัติที่ความเสมอภาคกับบุคคลทั่วไปสามารถเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความพิการไว้ด้วย และเพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการสามารถดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการอย่างแท้จริง

1. พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความสำคัญเพื่อให้การคุ้มครอง ส่งเสริม พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคมและการฝึกอาชีพ ตลอดจนการแก้ไข ปัญหาและขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ และสังคมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการ เกื้อกูล และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สำหรับสิทธิของคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

1.1 บริการทางการแพทย์ คือ การรักษาพยาบาลเพื่อแก้ไขความพิการหรือเพื่อปรับสภาพความพิการ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เพื่อปรับสภาพทางร่างกายทางสติปัญญาหรือทางจิตใจหรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขดังนี้

1.1.1 ให้คนพิการที่จดทะเบียนตามมาตรา 14 ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ ดังต่อไปนี้

- 1) การตรวจวินิจฉัย การตรวจทางห้องปฏิบัติการและการตรวจพิเศษด้วยวิธีอื่น ๆ
- 2) การให้คำแนะนำปรึกษา
- 3) การให้ยา
- 4) การศัลยกรรม
- 5) การพยาบาลเวชกรรมฟื้นฟู
- 6) กายภาพบำบัด
- 7) กิจกรรมบำบัด (อาชีพบำบัด)
- 8) พฤติกรรมบำบัด

- 9) จิตบำบัด
- 10) สังคมสงเคราะห์และสังคมบำบัด
- 11) การแก้ไขคำพูด (อรรถบำบัด)
- 12) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการสื่อความหมาย
- 13) การให้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยความพิการ

1.1.2 ภายใต้บังคับข้อ 5 คนพิการซึ่งรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขหรือสถานพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนดไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและค่าอุปกรณ์

1.1.3 ค่าห้องและค่าอาหารไม่เกินอัตราที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล

1.1.4 ในกรณีที่คนพิการซึ่งเข้ารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตาม ข้อ 2 ต้องใช้อุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการให้สถานพยาบาลดังกล่าวจัดหาอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริมหรือเครื่องช่วยคนพิการให้แก่คนพิการนั้น และในกรณีที่สถานพยาบาลไม่มีอุปกรณ์เทียมอุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการดังกล่าว ให้สถานพยาบาลนั้นขอเบิกจากศูนย์สรีนทรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

6.1.5 เมื่ออุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการที่ได้รับตามข้อ 3 ชำรุดบกพร่อง จำเป็นต้องซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้น ส่วนของอุปกรณ์ และสถานพยาบาลตามข้อ 2 สามารถดำเนินการให้ได้ ให้สถานพยาบาลดังกล่าว บริการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์ให้ โดยไม่คิดมูลค่า

1.2 บริการด้านการศึกษา เดิมคนพิการเป็นคนที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา เพราะพระราชบัญญัติประถมศึกษาบังคับก่อนได้ยกเว้นให้บุคคลพิการไม่ต้องเข้าเรียน นอกจากผู้ปกครองที่มีฐานะดี หรือที่อยู่ในเมืองบางส่วน ที่สามารถนำบุคคลพิการไปเข้าโรงเรียนที่เปิดสอนบุคคลพิการในด้านต่าง ๆ ได้ ในปัจจุบันคนพิการได้มีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น เพราะมีการจัดการศึกษาพิเศษให้บุคคลพิการได้มีโอกาสเข้าเรียนในชั้น ร่วมกันกับนักเรียนปกติ ทั้งนี้เพราะได้มีทดลองทำการสอนบุคคลพิการมาเป็นเวลา 40 ปีแล้ว พบว่าบุคคลพิการทุกประเภทสามารถเรียนร่วมกับบุคคลปกติในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปได้ โดยเฉพาะในโรงเรียนประถมศึกษาการจัดให้บุคคลพิการได้เรียนร่วมกับบุคคลปกติในโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไป ทำให้บุคคลพิการได้มีโอกาสได้เรียนใกล้บ้านได้มีชีวิตอยู่ร่วมกับบิดามารดาและญาติพี่น้องตามปกติไม่เกิดความรู้สึกถูกแบ่งแยกออกไปจากครอบครัวเพราะความเป็นคนพิการ และทำให้บุคคลในสังคมทั่ว ๆ ไป ยอมรับบุคคลพิการว่ามีความ สามารถเช่นเดียวกับบุคคลปกติทำให้บุคคลพิการสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเป็นปกติ นอกจากนี้ยังเป็นการลดภาระของรัฐบาลในการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับบุคคลพิการ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายมากกว่าโรงเรียนธรรมดา ปัจจุบันตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้กำหนดให้คนพิการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้รับคำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษา ให้อุปกรณ์ และไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน

สำหรับในด้านการศึกษา คณะอนุกรรมการคัดเลือก และจำแนกความพิการเพื่อการศึกษาระหว่างศึกษาธิการได้กำหนดให้คนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวมกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษในการได้รับการศึกษา โดยได้มีการกำหนดคนที่มีความต้องการพิเศษไว้ 9 ประเภท คือ

- 1) คนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
- 2) คนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 3) คนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 4) คนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ
- 5) คนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 6) คนที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- 7) คนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ทางอารมณ์ หรือบุคลิกสมาริชั่น
- 8) คนออทิสติก
- 9) คนที่มีความพิการซ้ำซ้อน

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

มาตรา 4: การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของบุคคล
มาตรา 30: การห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความพิการ สภาพทางการ
หรือสุขภาพ

มาตรา 40 (6): สิทธิที่ได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่ออย่างเหมาะสม
มาตรา 49: สิทธิในการได้รับการศึกษาและการสนับสนุนจากรัฐ
มาตรา 54: สิทธิเข้าเป็นและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกและความ
ช่วยเหลือจากรัฐ

มาตรา 80 (1): การสงเคราะห์และจัดสวัสดิการแก่คนพิการ

มีผลให้เกิดกฎหมายลูกอีกหลายฉบับ ได้แก่พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ พ.ศ. 2550 และตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 รวมถึง
ประกาศต่าง ๆ อีกหลายฉบับที่ตราขึ้น เพื่อสิทธิ ประโยชน์ของคนพิการ ซึ่งมีผลครอบคลุมถึงบุคคลที่มีความ
ความบกพร่องหรือพิการทางการศึกษาดังนี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.
2550 กำหนดประเภทของความ พิการไว้ 6 ประเภท และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคน
พิการ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดประเภทความพิการทางการศึกษาไว้ถึง 9 ประเภท โดยแยกความพิการออทิสติก
ออกมาเป็นความพิการอีกประเภทหนึ่ง และเพิ่มความพิการสำหรับความพิการทางการเจ็บป่วยเรื้อรัง
และความพิการซ้ำซ้อน ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

3. พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

หมวดที่ 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 5

คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้

- 1) ได้รับการศึกษาโดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต
พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา 6

ให้ครูการศึกษาพิเศษในทุกสังกัดมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ องค์กรความรู้ การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 7

ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนรวม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือพิเศษจากรัฐ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 8

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีวิธีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนรวม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

มาตรา 9

ให้รัฐจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถ ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นที่เป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

มาตรา 10

เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศแล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กานดา ศีลาเจริญ (2545) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจในการรับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคนพิการ: ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.6 เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 35.5 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.7 จบชั้นประถมศึกษา ด้านสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 36.6 มีสถานภาพสมรสและอยู่ร่วมกัน ในด้านอาชีพ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 43.5 ไม่ได้ประกอบอาชีพใด รายได้ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 36.5 ไม่มีรายได้ และสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ร้อยละ 27.5 มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 5 คน ความเกี่ยวข้องกับคนพิการส่วนใหญ่ร้อยละ 32.0 เป็นบิดา มารดา ที่เป็นผู้ดูแลคนพิการ ประเภทความพิการส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.0 มีความพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว และลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.0 เป็นบ้านของบิดา มารดา หรือญาติพี่น้อง ผลการศึกษาความรู้ด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพคนพิการพบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.47 มีความรู้ด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพส่วนใหญ่จะทราบถึงขั้นตอน วิธีการรับเงิน ซึ่งจะทำให้โดยการเปิดบัญชีธนาคารและทางราชการจะเป็นผู้โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารให้ ซึ่งจะได้รับความสะดวกสบายเมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วคนพิการที่มีความรู้มากจะมีความพึงพอใจมากกว่าคนพิการที่มีความรู้ด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพน้อย (เป็นไปตามค่า Sig 0.000) ผลการศึกษา บุคลากรที่ให้บริการ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.62) ด้านความเสมอภาคและพอเพียง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) ด้านความสะดวกที่ได้รับ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) ด้านคุณภาพของบริการ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) และด้านสถานที่ที่รับบริการ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.62) จากการทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่า Chi-square พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพและความรู้ด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพคนพิการ มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ สถานภาพการสมรส รายได้ จำนวนสมาชิก ความเกี่ยวข้องกับคนพิการ ประเภทความพิการ ลักษณะที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ

สาลินี เกื้อเกียรติวงศ์ (2547, น. 1) ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาของนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรมีความพึงพอใจในสื่ออินเทอร์เน็ตหลายประการ กล่าวคือ การใช้อินเทอร์เน็ตช่วยลดเวลาในการเดินทางติดต่อกับมหาวิทยาลัยหรือการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ และศึกษาด้วยตนเอง ช่วยเพิ่มพูนความรู้ได้เป็นอย่างดี เป็นต้น ซึ่งความพึงพอใจเหล่านี้สะท้อนความจริงว่า บุคคลผู้พิการนั้นจะมีความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง หากการดำเนินกิจกรรมทั้งหลายในชีวิตประจำวันสามารถที่จะกระทำได้ด้วยตนเองโดยไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถตอบสนองได้ในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มประชากร

มีความเห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากสื่อประเภทนี้มีความน่าเชื่อถือต่ำ และยังไม่แน่ใจว่า สื่ออินเทอร์เน็ตจะมีส่วนช่วยให้ชีวิตของตนประสบความสำเร็จ และเมื่อพิจารณาแยกรายกลุ่มแล้ว พบข้อสังเกตว่า กลุ่มผู้พิการทางสายตาเป็นกลุ่มที่ได้ผลประโยชน์จากการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด และยังเป็นกลุ่มที่พบอุปสรรคจากการใช้งานมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสทางการมองเห็นมากที่สุด

เพ็ญภาค ยาทย์ (2548, น. 1) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการเข้าถึงสิทธิตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 : ศึกษากรณีนิคมโนนสมบูรณ์ จังหวัดขอนแก่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ของคนพิการเกี่ยวกับสิทธิตามมาตรา 15 และความรู้ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และเพื่อศึกษาถึงปัญหาในการเข้าถึงสิทธิตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรตัวอย่าง คือ คนพิการทุกประเภทที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไปและอาศัยอยู่ในนิคมโนนสมบูรณ์ จำนวน 201 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางการแพทย์มากที่สุดและความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางการประกอบอาชีพ กลุ่มประชากรที่มีความรู้้น้อยที่สุด ส่วนปัญหาการเข้าถึงสิทธิ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ในภาพรวม พบว่า กลุ่มประชากรที่ศึกษามีปัญหาในการเข้าถึงบริการทางการประกอบอาชีพมากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาการเข้าถึงบริการสังคม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่นิคมโนนสมบูรณ์ควรเข้ามาดูแลประสานงานให้คนพิการได้รับการจ้างงานเพิ่มและดูแลเรื่องค่าจ้างงานไม่ให้ต่ำกว่าค่าจ้างแรงงาน ควรหาอาชีพหรืองานในลักษณะที่รับงานมาทำที่บ้านเพื่อคนพิการจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และความประสานงานกับหน่วยงานทางด้านการศึกษา เช่น การศึกษานอกโรงเรียนมาจัดการศึกษาและส่งเสริมให้กับคนพิการ

งานวิจัยในต่างประเทศ

คาแวนเดอร์ (Cavender, 2010) ได้ศึกษาการใช้มัลติมีเดียโซลูชัน และการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้ผู้เรียนพิการทางการได้ยินเข้าถึงกระบวนการทางการศึกษา เทคโนโลยีหลายอย่างซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางไกล เช่น การเชื่อมโยงไฮบริดซ์ การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาพร้อมกันของคนได้ดีขึ้น ซึ่งในอดีตไม่สามารถทำได้ เทคโนโลยีเหล่านี้มีศักยภาพสูงมาก ช่วยให้ผู้เรียนพิการทางการได้ยินเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางวิชาการกับคนกลุ่มใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษาได้ และการที่มหาวิทยาลัยจะสอนผู้เรียนพิการทางการได้ยินร่วมกับผู้เรียนปกติในทุกระดับ จำเป็นต้องมีล่ามภาษามือและอาจารย์ที่มีสารบบความรู้ระดับสูง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากที่จะหาผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว นอกจากนั้นในห้องเรียนควรมีการเสนอข้อมูลที่ผ่านรูปแบบทางสายตาเป็นส่วนใหญ่ และต้องมีความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนพิการทางการได้ยินขาดหายไป นอกจากนี้ ภาษามือในประเทศอเมริกายังมีศัพท์มาตรฐานสำหรับสารวิชาที่เรียนในระดับมหาวิทยาลัยยังมีไม่เพียงพอ งานวิจัยฉบับนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา โดยอาศัยเทคโนโลยีเพื่อเอื้ออำนวยต่อผู้เรียนพิการทางการได้ยินเข้าถึงกระบวนการทางการศึกษา โดยอาศัยสเต็มฟิลส์ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบเทคโนโลยี 2 ประเภท คือ 1) คลาสอินโฟกราฟรูปแบบของชั้นเรียนที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้โดยผ่านตัวกลางที่ทำหน้าที่แปลและสรุปทางไกล และสามารถมีปฏิสัมพันธ์กันได้ในแพลตฟอร์มของเทคโนโลยี 2) เอเอสแอลสเต็มฟอรัม การประชุมโดยวิดีโอ มีการสนทนา ตรวจสอบ ทำความเข้าใจ เกิดความก้าวหน้าในการใช้ภาษา ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้พบว่า เทคโนโลยีทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวถึงนี้ ช่วย

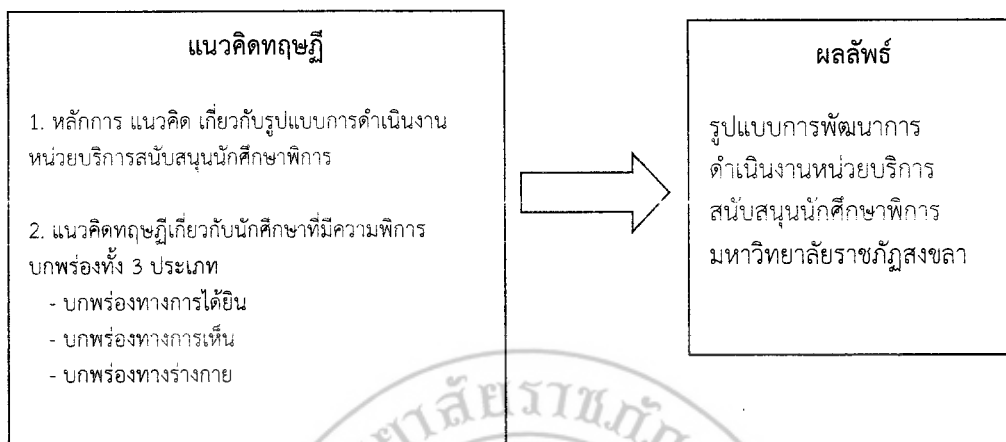
ให้ผู้เรียนพิการทางการได้ยินสามารถเข้าถึงสาระวิชาในโมดูลได้ มีพัฒนาการเข้าถึงภาษาและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เทคโนโลยีทั้งสองประเภทช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาจบระดับบัณฑิตศึกษา ไม่ใช่เพียงระดับปริญญาตรีเท่านั้น ยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนพิการทางการได้ยินมีส่วนร่วมกับการพัฒนาและวิจัยเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้พิการทางการได้ยินต่อไปอีกด้วย

เด็มบอซกี (Dembouski, 2010) ได้ทำการวิจัยเชิงพรรณนา โดยศึกษากับผู้เรียนที่จบจากโรงเรียนมัธยมศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการทางการได้ยินที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง โดยวิธีการสัมภาษณ์กับผู้เรียนด้วยตัวเอง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้พิการทางการได้ยิน การวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยระเบียบวิธีวิจัยและการเข้าถึงข้อเท็จจริง ผู้เรียนตั้งคำถามมากมายและผู้วิจัยเป็นผู้ตอบคำถามโดยเน้นเรื่องความยุติธรรมในสังคมและการเป็นนักการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิเศษ ผู้วิจัยได้ประมวลเรื่องราวของผู้เรียนเอาไว้จำนวนมากและเน้นการใช้ถ้อยคำ ความคิด หลักการความคิดความเข้าใจของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ที่ยังไม่เคยมีใครรับทราบมาก่อนและจากการวิจัยนี้ยังได้พบว่าผู้เรียนสอนผู้วิจัยให้มีความเข้าใจถึงวิธีการพัฒนาความสามารถ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและการเรียนรู้ที่จะสอนผู้พิการทางการได้ยิน ผู้วิจัยสามารถหันมาทบทวนกระบวนการลงข้อสรุปของตนเองและสถาบันการศึกษามีข้อตกลงเบื้องต้นหลายอย่างเกี่ยวกับผู้พิการทางการได้ยิน งานวิจัยเรื่องนี้ ได้ข้อสรุปว่าชีวิตและเรื่องราวของผู้เรียนและอาจารย์ผู้สอนถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นจิตวิญญาณของงานวิจัยชิ้นนี้ เรื่องราวเหล่านี้จะช่วยให้การพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการทางการได้ยินโดยเข้าถึง ความคิด ความต้องการ ความรู้สึก ปรัชญา แล วิสัยทัศน์ ที่ผู้เรียนเหล่านี้มีอยู่จริงๆ ไม่ใช่ปรุงแต่งขึ้นโดยบุคคลซึ่งไม่ได้เป็นผู้พิการ

แฟรงกลิน (Franklin, 2010) ได้มีการศึกษาวิจัยจะอย่างไรให้ผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ประสบความสำเร็จ การวิจัยได้นำเสนอคู่มือสำหรับอาจารย์เพื่อช่วยผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก้าวไปสู่การเป็นผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ก่อนเรียนมีการปฐมนิเทศผู้เรียนใหม่ ซึ่งยังไม่มีความพร้อมและไม่แน่ใจว่าตนเองจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง ผู้เรียนมีความคาดหวังในสอง-สามอาทิตย์แรกที่เข้าสู่มหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความแตกต่างที่ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย หรือมีอุปสรรคจะต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ทางสังคมและทางวิชาการต่อไปในอนาคต ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้ได้สร้างโมดูลที่ออกแบบเพื่อนำพาผู้เรียนพิการทางการได้ยินให้ประสบความสำเร็จในมหาวิทยาลัย โดยนำเสนอ 3 แนวทาง ได้แก่ (1) การสอนผู้เรียนให้รู้ว่าทรัพยากรที่สามารถใช้ได้อยู่ที่ไหนและเข้าถึงได้อย่างไรในมหาวิทยาลัย (2) สร้างสถานการณ์จำลองเพื่อสอนการจัดการกับปัญหาการใช้ชีวิตในหอพัก ในห้องเรียน ในสำนักงานต่างๆ ที่จะต้องไปติดต่อในมหาวิทยาลัย และ (3) เตรียมผู้เรียนว่าจะถามคำถามอะไร กับใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพื่อจะได้ข้อมูลที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตอย่างต่อเนื่อง 4 ปี นอกจากนี้ มีการพัฒนาซอฟต์แวร์ที่ใช้ในโครงการนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในภาพรวมคือช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากกว่าการได้รับในระดับมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 10,074 คน อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 451 คน และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 421 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 20 คน

ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านวิชาการ
- 2) ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) ด้านให้คำปรึกษา

ระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาพิการ จำนวน 14 คน และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน จำนวน 6 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานและการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการ สนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จากระยะที่ 1 มาหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. แบบสอบถามความพึงพอใจในการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. แบบสัมภาษณ์การดำเนินงานการบริการสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามความพึงพอใจในการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน**

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ จำนวน 30 ข้อ แยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านวิชาการ จำนวน 10 ข้อ

ด้านสื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 10 ข้อ

ด้านให้คำปรึกษา จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับของความพึงพอใจ ดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด ให้ค่าระดับคะแนน 5

มีความพึงพอใจมาก ให้ค่าระดับคะแนน 4

มีความพึงพอใจปานกลาง ให้ค่าระดับคะแนน 3

มีความพึงพอใจน้อย ให้ค่าระดับคะแนน 2

มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ให้ค่าระดับคะแนน 1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นต่างๆ ในการวิจัย
2. สร้างเป็นข้อคำถาม เพื่อสอบถาม ความพึงพอใจของนักศึกษาฟิสิกส์ที่มีต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาฟิสิกส์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านให้คำปรึกษา ด้านวิชาการ ด้านสื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของ ตามประเด็นข้อคำถามแต่ละข้อ แล้วทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Concurrence : IOC)
4. พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป สร้างเป็นแบบสอบถาม ส่วนข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 ทำการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบสอบถามที่จัดพิมพ์สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาฟิสิกส์

2.1 การสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญนำข้อมูลที่เก็บในรูปเอกสารโดยใช้วิธีการของความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผล การใช้วิธีการสังเคราะห์ตีความ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเรียบเรียงเบื้องต้น และนำเสนอผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในลักษณะการเขียนเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) การบริการด้านวิชาการ
- 2) การบริการด้านสื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) การบริการให้คำปรึกษา

3. การจัดสนทนากลุ่ม

จัดสนทนากลุ่ม โดยอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนงานวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาฟิสิกส์ของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาโดยภาพรวมทั้งหมด 1 ภาคเรียน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาฟิสิกส์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
2. ตรวจสอบจำนวน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ ผลมีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์
3. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ และแปลผลต่อไป

4. จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การดำเนินงานสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เป็นเวลา 1 วัน ระยะที่ 2 เป็นการจัดสนทนากลุ่ม การแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. แบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2) การดำเนินงานและขั้นตอนการให้บริการของเจ้าหน้าที่และการใช้บริการของนักศึกษาพิการสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ในการวิจัยผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

มีลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยพิจารณาเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม ใช้เกณฑ์ของ เบสท์ (John W. Best 1981 : 182) ในการแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อรูปแบบการดำเนินการบริการทางการศึกษาของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ

2.1 การสนทนากลุ่ม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองเป็นการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร IOC (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.2538: 249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ร้อยละ (Percentage) ซึ่งใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.2545 : 101)

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
 เมื่อ F แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ
 เมื่อ n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 103)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 เมื่อ n แทน จำนวนคู่ทั้งหมด
 เมื่อ X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล
 เมื่อ $\sum x$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาการดำเนินงานและขั้นตอนการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตารางที่ 1 การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ด้านวิชาการ (n=20)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การจดคำบรรยาย	4.22	0.79	มาก
2. การอ่านข้อสอบ	4.42	0.58	มาก
3. การสอนเสริม	4.60	0.49	มากที่สุด
4. การจัดทำข้อสอบ	4.40	0.73	มาก
5. การจัดอบรม	4.27	0.70	มาก
6. การศึกษาดูงานนอกสถานที่	4.27	0.54	มาก
7. การถ่ายเอกสาร	4.37	0.73	มาก
8. การประสานงานกับอาจารย์ ผู้สอน	4.17	0.83	มาก
9. การเข้าเล่มรายงาน	4.17	0.77	มาก
10. การจัดสถานที่แยกสอบ	3.85	0.85	มาก
คะแนนรวม	4.27	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ด้านวิชาการ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสอนเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) และด้านการจัดสถานที่แยกสอบ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.85)

ตารางที่ 2 การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก (n=20)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสืบค้นข้อมูล	4.37	0.58	มาก
2. การบริการคอมพิวเตอร์	4.37	0.62	มาก
3. การให้ยืมสื่ออุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้	4.40	0.59	มาก
4. การให้ยืมเครื่องบันทึกเสียง	4.35	0.66	มาก
5. การบริการห้อง Internet	4.37	0.66	มาก
6. การบริการลงโปรแกรมต่าง ๆ	4.15	0.66	มาก
7. การบริการห้องเสริมการเรียนรู้	4.17	0.59	มาก
8. การบริการแปลงไฟล์	4.32	0.69	มาก
9. การบริการสื่อสิ่งพิมพ์	4.37	0.70	มาก
10. การ Scan เนื้อหาในรายวิชา	4.27	0.71	มาก
คะแนนรวม	4.31	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้ยืมสื่ออุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.59) และด้านการบริการลงโปรแกรมต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 3 การดำเนินงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ด้านให้คำปรึกษา (n=20)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การแนะนำการลงทะเบียน	4.40	0.54	มาก
2. การเพิ่มถอนรายวิชา	4.45	0.59	มาก
3. การประสานงานกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย	4.40	0.59	มาก
4. การใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย	4.40	0.63	มาก
5. การจัดปฐมนิเทศ	4.52	0.67	มากที่สุด
6. การให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ	4.45	0.63	มาก
7. การให้คำปรึกษาผ่านช่องทางต่าง ๆ	4.30	0.56	มาก
8. การบริการแนะแนวอาชีพ	4.35	0.62	มาก
9. การบริการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียน	4.55	0.55	มากที่สุด
10. การฝึกทักษะการดำรงชีวิต	4.57	0.54	มากที่สุด
คะแนนรวม	4.44	0.59	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า รูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ด้านให้คำปรึกษาโดยภาพรวม พบว่าการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.55) และด้านการให้คำปรึกษาผ่านช่องทางต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.56)

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตารางที่กล่าวต่อไปนี้ เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสนทนากลุ่ม โดยอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่
สายสนับสนุนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ตารางที่ 4 สรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ด้าน	สรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุน นักศึกษาพิการ
1. ด้านวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรมีการจัดทำคู่มือแนวการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพิการในแต่ละประเภทให้กับอาจารย์ผู้สอน 2. ควรมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพิการ 3. ควรจัดให้มีระบบการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน อย่างชัดเจน ตลอดจนควรมีการจัดโครงการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดูแลให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 4. ควรเพิ่มการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ให้นักศึกษาพิการและนักศึกษาปกติได้ทำงานร่วมกัน
2. ด้าน สื่อเทคโนโลยีและ สิ่งอำนวยความสะดวก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก 2. ควรให้บริการสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึงและเพียงพอแก่นักศึกษาพิการที่มาใช้บริการ 3. ควรมีการตรวจสอบสภาพการใช้งานของสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ
3. ด้าน ให้คำปรึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรมีการจัดทำคู่มือการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาพิการเพื่อแจกให้กับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับในการดูแลนักศึกษาพิการ 2. ควรมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลนักศึกษาพิการให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นทางการ 3. ควรมีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการและมีส่วนร่วมในการช่วยวางแผนในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการ

จากตาราง 4 พบว่าแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบไปด้วย 1. ด้านวิชาการ ควรจัดให้มีการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน จัดอบรมหรือจัดโครงการ ควรมีการจัดทำคู่มือแนวการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพิการ 2. ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ตรวจสอบสภาพการใช้งานและให้บริการสื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง 3. ด้านให้คำปรึกษา ควรมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลนักศึกษาพิการ จัดประชุม จัดทำคู่มือ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 เป็นนักศึกษาพิการจำนวน 20 คน บุคลากร อาจารย์ เจ้าหน้าที่จำนวน 20 คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานและการให้บริการของหน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 เป็นอาจารย์และบุคลากร จำนวน 10 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานและการให้บริการของหน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความพึงพอใจในการดำเนินงานของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน
2. การสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญนำข้อมูลที่เก็บในรูปแบบเอกสารโดยใช้วิธีการของความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผล การใช้วิธีการสังเคราะห์ตีความ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเรียบเรียงเบื้องต้น และนำเสนอผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในลักษณะการเขียนเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) การบริการด้านวิชาการ
- 2) การบริการด้านสื่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) การบริการให้คำปรึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ต้องพัฒนามีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบไปด้วย
  - 2.1 ด้านวิชาการ
  - 2.2 ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
  - 2.3 ด้านให้คำปรึกษา

อภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาการดำเนินงานและการให้บริการหน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ทั้ง 3 ด้าน พบว่า หน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีการดำเนินงานและการให้บริการ โดยมีคะแนนเฉลี่ยในระดับสูงที่สุดจนถึงคะแนนเฉลี่ยในระดับต่ำที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านให้คำปรึกษา 2) ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านวิชาการ รูปแบบการดำเนินงานหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาอยู่ในระดับมากทุกด้าน หน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีนักศึกษาพิการที่อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบทั้งหมดมี 3 ประเภท คือนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพหรือการเคลื่อนไหว หน่วยสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีหน้าที่คอยดูแลส่งเสริมและช่วยเหลือนักศึกษาพิการให้สามารถเข้าถึงระบบการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเต็มตามศักยภาพ และช่วยจัดหาอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาพิการแต่ละประเภทสามารถเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละรายวิชาได้เท่าเทียมกับนักศึกษาปกติทั่วไปให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ วันทนา สวนเศรษฐ และสุวัฑษ์ ช่างพินิจ (2559) ซึ่งพบว่า ด้านที่มีสภาพการให้บริการสูงสุด คือ ด้านการบริการให้คำปรึกษา ด้านการให้บริการด้านการจัดซื้อ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา

2. แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการบริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

2.1 ด้านวิชาการ ประเด็นด้านการบริการวิชาการ พบว่า หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการมีการติดตามให้การช่วยเหลือนักศึกษาพิการตลอดภาคการศึกษา มีการสอนเสริมให้ในเนื้อหาที่นักศึกษาไม่เข้าใจ โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะต้องติดตามช่วยเหลือมากกว่า นักศึกษาพิการประเภทอื่น ๆ อาจารย์ผู้สอนมีการปรับวิธีการสอนเพื่อให้นักศึกษาพิการเรียนรู้ได้มากขึ้น สำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น จากการแสดงความคิดเห็นมีประเด็นที่ต้องพัฒนาดังต่อไปนี้ ควรจัดให้มีระบบการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน อย่างชัดเจนตลอดจนควรมีการจัดโครงการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดูแลให้ความช่วยเหลือ นักศึกษาพิการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมควรมีการจัดอบรมให้กับอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพิการควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ให้นักศึกษาพิการและนักศึกษาปกติได้ทำงานร่วมกันควรมีการจัดทำคู่มือแนวการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพิการในแต่ละประเภท ให้กับอาจารย์ผู้สอน

2.2 ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ประเด็นด้านการบริการสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า การให้บริการสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการนั้น การเข้ารับบริการส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นส่วนใหญ่ สำหรับนักศึกษาพิการนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพหรือการเคลื่อนไหว ที่ช่วยเหลือตนเองได้ จะไม่ค่อยมาใช้บริการศูนย์บ่อยครั้งนัก จากการแสดงความคิดเห็นมีประเด็นที่ต้องพัฒนาดังต่อไปนี้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีการตรวจสอบสภาพการใช้งานของสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอควรให้บริการสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับนักศึกษาพิการที่มาใช้บริการ

2.3 ด้านการบริการให้คำปรึกษา ประเด็นด้านการบริการให้คำปรึกษา พบว่าการให้คำปรึกษา จะมี 2 รูปแบบ คือ

2.3.1 การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการ คือ ให้นักศึกษาพิการมาพบประมาณเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนและการดำเนินชีวิตและสอบถามข้อมูลต่าง ๆ

2.3.2 การให้คำปรึกษาแบบไม่เป็นทางการ คือ การสนทนากับนักศึกษาพิการผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊คหรือไลน์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่การสนทนาจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป แต่หากพบว่านักศึกษาพิการต้องการความช่วยเหลือและเป็นปัญหาที่ค่อนข้างมีผลกระทบต่อนักศึกษาพิการมาก จะให้นักศึกษาพิการมาพบเพื่อให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ ประเด็นของการให้คำปรึกษาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเรียน คือ การลงทะเบียนและผลการเรียนของนักศึกษาพิการ การเพิ่ม ถอนรายวิชาให้บริการคำปรึกษาด้านการลงทะเบียนเรียนที่เหมาะสมกับนักศึกษาเมื่อพบว่านักศึกษามีปัญหาในการเรียน ที่ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ให้คำปรึกษาในการทำการบ้านหรือการทำโครงการ ติดตามให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในระหว่างศึกษาและประสานงานกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ต้องพัฒนาดังต่อไปนี้ควรมีการจัดอบรมหรือให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการดูแลนักศึกษาพิการให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นทางการควรมีการจัดประชุมอาจารย์ผู้สอน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการและมีส่วนร่วมในการช่วยวางแผนในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการควรมีการจัดทำคู่มือการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาพิการเพื่อแจกให้กับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับในการดูแลนักศึกษาพิการ

แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานและการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ต้องพัฒนามีทั้งหมด 3 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก และ ด้านให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผศ.สมเกต อุทธโยธา (2557) พบว่า ได้รูปแบบการบริการสนับสนุนของหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการที่เรียนร่วม คือ PACOS Model ที่ประกอบด้วย P:Policy – นโยบายในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ A: Awareness – การสร้างความตระหนักด้วยทัศนคติ และสิทธิขั้นพื้นฐานทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ Co: Co – operation – การประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง S : Support – การให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ ซึ่ง PACOS Model เป็นรูปแบบที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ยังเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ สภาวะปกติ สภาพแวดล้อมที่มีความจำกัดน้อยที่สุด แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน และ ทฤษฎีของ Ecological Framework ของ Bronfenbrenner การดำเนินงานและการให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พบว่า นักศึกษาพิการส่วนใหญ่ใช้บริการตามที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้ แสดงว่าการดำเนินงานและการให้บริการนักศึกษาพิการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาพิการได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพิการระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเป็นรายบุคคล
2. ควรทำวิจัยโดยให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนระหว่างอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาพิการ ในมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.
(2561). ตัวอย่างที่ดีในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน “สำหรับคนพิการและคนทุพ
พล” ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. (2550).
แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการ
พิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2549). ทรัพยากรด้านการศึกษา.
กรุงเทพฯ: มานะพงศ์.
กองพัฒนานักศึกษา. (2556). เครือข่ายบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ. สรุปโครงการสัมมนาเชิง
ปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
ไชนภา แก้วจันทรา, และ นิทรา คชลักษณ์. (2544). ความพึงพอใจของการให้บริการสวัสดิการนักศึกษา
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.
ปิยพงศ์ เอียดพุ่ม. (2561). รายงานผลการเดินทางไปฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงานด้านการพัฒนาศักยภาพ
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้บริการนักศึกษาพิการ ณ สหรัฐอเมริกา. วันที่ 25 มีนาคม - 1
เมษายน 2561. (อัดสำเนา)
- ยูคิโกะ คาวาอิ. (2560). แนวทางการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการทางการเห็นที่เรียนเอกสาขาวิชา
ภาษาญี่ปุ่นในสถาบันอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
รักชิณา หทย้อย. (2560). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ. คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
วันทนา สวนเศรษฐ์, สุวพัชร ช่างพินิจ. (2559). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการให้บริการ
นักศึกษาพิการของศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ ในระดับอุดมศึกษา. คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
วิริยะ นามศิริพงษ์พันธ์. (2546). นโยบายการศึกษาพิเศษระดับอุดมศึกษา. สำเนาบันทีกข้อความลงวันที่
9 กันยายน 2546. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ.
ศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการระดับอุดมศึกษา งานพัฒนาและส่งเสริมการศึกษานักศึกษาพิการ.
(2557). รายงานกิจกรรม ปีการศึกษา 2557. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
สรชา เทียมมณี. (2552). แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการทางการศึกษาสำหรับคนพิการ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2558). รายงานสรุปโครงการสัมมนาเรื่อง
แนวทางการช่วยเหลือนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา. ณ โรงแรมหาดใหญ่พาราไดซ์ โฮเทล
แอนด์ รีสอร์ท จังหวัดสงขลา.
- สมเกตู อุทธโยธา. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการที่เรียนร่วมใน
สถาบันอุดมศึกษา: การศึกษาบทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับ
นักศึกษาพิการที่เรียนร่วมในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). การช่วยเหลือคณาจารย์ในคณะต่างๆ ในการจัดตั้ง
อำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาพิการ. เอกสารประกอบการอบรม หลักสูตรการพัฒนา
ศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา.
_____. (2559). เอกสารประกอบการสัมมนาเครือข่ายศูนย์บริการนักศึกษาพิการใน
ระดับอุดมศึกษา. วันที่ 16-18 พฤศจิกายน 2559 ณ โรงแรมบุรีศรีภู หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.
_____. (2553). คู่มือหลักการและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์บริการ สนับสนุนนักศึกษาพิการ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.
2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพคนพิการ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545). รายงานผลการสำรวจความพิการและภาวะทุพพลภาพ พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, กลุ่มพัฒนาระบบสวัสดิการและบริการนักศึกษา. (2550).
รายงานผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาาระบบบริการเพื่อรองรับนักเรียน
นิสิต นักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาปี
การศึกษา 2550. กรุงเทพฯ: สหพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, กลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน. (2561).
โครงการสัมมนาเครือข่ายศูนย์บริการนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา. วันที่ 26-29 มิถุนายน
2561 ณ โรงแรมสุนีย์แกรนด์ โฮเทล แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). รายงานผล
การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาาระบบบริการเพื่อรองรับนักเรียน นิสิต
นักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา
2557. กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). *คู่มือหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา. (2547). *แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาาระบบสวัสดิการสำหรับ นักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- สุพิน นายอง. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่มีความพิการทางการได้ยินในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ.(2555). *คู่มือนักศึกษาพิการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อนุชา ภูมิสิทธิพร. (2550). *การศึกษาและความต้องการของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ.ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- อรอนงค์ สงค์เจริญ และธิดารัตน์ นงค์ทอง. (2547). เอกสารการบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ วิทยาลัยราชสุดา. (อึดสำเนา).
- _____. (2550). *การพัฒนารูปแบบระบบงานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ วิทยาลัยราชสุดา*. วารสารวิทยาลัยราชสุดา, ปีที่ 3, ฉ. 1-2, น.90-110.
- อรอนงค์ สงค์เจริญ. (2549). *คู่มือนักศึกษาพิการ (บริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, วิทยาลัยราชสุดา.
- Cavander, A.C. (2010). *Collaborative, Multimedia Solution for Improving Educational Access for Deaf and Hard of Hearing Students*. Proquest Dissertations and Theses. Publication Number: AAT 3421543.
- Dembouski, L. (2010). *Telling Our Stories: What My Vrban, Multiply – Challenged Deaf and Hard of Hearing Student Taught Me About Ability, Schooling, and Learning to Teach*. Proquest Dissertations and Theses. Publication Number: AAT 3432952.
- Franklin, P.E. (2010). *Perforating Tympanic Walls: A Second Look at Identity Politics In Relation to the 1988 and 2006 Protests at Gallaudet Unversity*. Proquest Dissertations and Theses. Publication Number: AAT 3390324.
- Rochester Community and Technical College, Disability Support Srtvices. (2004). *Disability Support Services Handbook*. United State.

Steele, P.E., & Wolanin, T.R. (2004). *Higher education opportunities for students with disabilities: A primer for policymakers*. Washington, D.C.: The Institute for Higher Education Policy.

The university of Aucklan. (2004). *Information for Students with Disabilities*.

University of California, Berkeley. (2004). *Disabled Students' Program*. United State.

